

SZTUKA NA
CHWAŁĘ BOGA s. 18

UKRAINA NIE DA SIĘ
POKONAĆ s. 20

CUDOWNE PODKARPACIE:
MIEJSCE PIASTOWE s. 38

26.06.2022
nr 26 (869)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Wakacje w cieniu inflacji

s. 10, 12

Zareklamuj się u nas!

idziemy

II okładka
205 x 285 + 5 mm na spady

1/1 strona wewnątrz pisma
205 x 285 + 5 mm na spady

Junior page
135 x 190 mm
+ 5 mm na spady

moduł
reklamowy
75 x 140 mm

moduł
reklamowy
95 x 67 mm

Zapraszamy do kontaktu: reklama@idziemy.com.pl, tel. 502 142 292

ks. Henryk Zieliński

Cudowne Podkarpacie

Wakacje w tym roku mocno zdrożały. Nie tylko te za granicą, ale również w kraju, gdzie zapewne pozostanie większość Polaków. Zwiększony popyt na oferty krajowego wypoczynku, zwłaszcza w najbardziej obleganych miejscowościach, winduje i tak wysokie wskutek inflacji ceny. Mechanizm ten wyjaśnia fachowo prof. Kazimierz Dadak na s. 10. Zatem nawet na dwutygodniowy turnus w Zakopanem, Sopocie czy Mikołajkach pozwoli sobie pewnie niewielu.

Naszym Czytelnikom proponujemy więc zmianę kierunku. Polecamy Podkarpacie. To wciąż mało znany i niezbyt popularny region. Przez lata nie miał dobrej prasy – co nie najlepiej świadczy o prasie i innych mediach. Często przedstawiano go jako „prawicowo-katolicki zaścianek”, część tzw. Polski wschodniej albo Polski „B”. Chyba tylko Bieszczady, jako jedno z ostatnich, ale coraz bardziej cywilizujących się miejsc kontaktu z dziewiczą przyrodą, miały grono stałych wielbicieli. Poniekąd na nikłą znajomość Podkarpacia wśród mieszkańców Polski centralnej wpływały słabe połączenia komunikacyjne z tym regionem, to jednak, na szczęście, się zmienia.

Dopiero co wybudowana droga szybkiego ruchu – Via Carpatia – sprawiła, że podróż samochodem z Warszawy do Rzeszowa trwa niewiele ponad trzy godziny. A stamtąd już niedaleko nie tylko w Bieszczady, ale także na Pogórze Karpackie i w Beskid Niski. To doskonałe miejsce na fizyczny i duchowy relaks. Jest tam wciąż o wiele taniej i spokojniej niż w najbardziej obleganych turystycznie regionach. A do tego – co zgodnie stwierdziły dziennikarki piszące cykl wakacyjnych reportaży o sanktuariach Podkarpacia – ludzie, którzy tam żyją, są jacyś „inni”, czyli bardziej naturalni, prostoduszni i życzliwi niż gdziekolwiek indziej. Można by pewnie dywagować, czy tak właśnie ukształtowała ich głęboka pobożność, czy przeciwnie: ta pobożność jest owocem ich szlachetności. Faktem jest, że liczba świątych, którzy stamtąd pochodzą, oraz sanktuariów, które tam działają, jest tak wielka, że można by nimi obdzielić niejedyn kraj.

W kolejnych numerach „Idziemy”, poruszając się od aktualnego wydania, zaprosi-

my naszych Czytelników do Miejsca Piastowego – głównego sanktuarium księży michalitów – gdzie spoczął założyciel męskiej i żeńskiej gałęzi tego zgromadzenia bł. ks. Bronisław Markiewicz, niestrudzony wychowawca młodzieży i działacz trzeźwościowy. Do jego grobu co roku na początku wakacji udaje się młodzieżowa piesza pielgrzymka z podwarszaw-

skich Marek. W następnej kolejności będzie Dukla z sanktuarium i urokliwą pustelnią św. Jana z Dukli na pobliskim wzgórzu. Na naszej trasie znajdzie się Dębowiec, zwany Polskim La Salette, z figurą Matki Bożej Płaczącej i wieloma innymi odniesieniami do objawień w Alpach francuskich. Odwiedzimy też Strachocinę – miejsce urodzin św. Andrzeja Boboli, nie tylko wielkiego męczennika, patrona Polski, ale także autora tekstu Ślubów Jana Kazimierza z 1656 r. Zaledwie osiemnaście kilometrów dalej zakonni współbracia św. Andrzeja opiekują się sanktuarium MB Starowiejskiej, a przy nim urządzili bardzo pouczający ogród biblijny. Niespełna dwie godziny spacerem obok jest sanktuarium MB Bolesnej w Haczowie, z największym drewnianym kościołem gotyckim w Europie, zbudowanym przed sześciuset laty, i z przepiękną gotycką piętą.

W Przemyślu zaprosimy do nawiedzenia sanktuarium MB Jackowej – tej od św. Jacka – w katedrze przemyskiej, a także do modlitwy przed złożonymi tam relikwiami św. abp. Józefa Sebastiana Pelczara oraz charyzmatycznego spowiednika bł. ks. Jana Balickiego. Pod Przemyślem odwiedzimy sanktuarium w Jodłowie, a w dalszej kolejności ufortyfikowane sanktuarium MB Bolesnej w Jarosławiu, pamiętające bożogrobców i będące pokłosiem wypraw krzyżowych sanktuarium Bożego Grobu w Przeworsku, a wreszcie wspaniałe sanktuarium MB Pocieszenia w Leżajsku. Do tego warto byłoby dodać jeszcze wielkie sanktuarium w Kalwarii Pałacowskiej, na które trzeba poświęcić co najmniej trzy dni, aby obejść wszystkie tamtejsze „dróżki”, oraz klasztor sióstr nazaretanek w Komańczy – ostatnie miejsce internowania bł. Prymasa Tysiąclecia. O tych dwóch miejscach pisaliśmy jednak niedawno w innych cyklach.

Warto wybrać się na Podkarpacie. Jeśli nie na wakacje, to przynajmniej na weekend z rodziną czy znajomymi. Może to być również dobry pomysł na niejedną parafialną pielgrzymkę. Ufamy, że wielu naszych Czytelników da się naszymi reportażami zainspirować.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

26.06.2022 **idziemy** w numerze:

TEMAT NUMERU

W objęciach inflacji s. 10

Nasze drogie wakacje s. 12

Pomysły na wypoczynek s. 13

NA CZASIE

Caritas Polska: wspólnie pomagamy więcej s. 4

Ukraina nie da się pokonać – rozmowa z bp. Radosławem Zmitrowiczem s. 20

Na pasku Kremla – iberyjska lewica s. 34

Przyjaźń ze św. Józefem – powstający film „Opiekun” s. 36

NASZE SPRAWY

Nie ma jak rodzina s. 8

Omnia in bonum! – wartość przeciwności s. 23

Dieta a trądzik s. 43

NA WAKACJE

Cudowne Podkarpacie: Archanioł w Miejscu Piastowym s. 38

MOJA WIARA

Sztuka na chwałę Boga – witrażysta ks. Furdyna s. 18

Wielki Zapomniany – św. Zygmunt Szczęśny Feliński s. 42

Wyraz wiary – procesje w Spycimierzu s. 54

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.
E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Niedawne spotkanie członków międzynarodowych struktur Caritas było okazją do podsumowania dotychczasowego, wspólnego wsparcia Ukrainy. Jak ten bilans wygląda?

Caritas Polska wysłała na Ukrainę ok. 20 tys. ton różnego rodzaju darów w niemal tysiącu transportów z pomocą o wartości co najmniej 140 mln zł: żywnością, środkami higienicznymi, zaopatrzeniem medycznym, lekami itd. Z samego Przemysła wyjechało ponad 400 TIR-ów. W ramach akcji Paczka dla Ukrainy do ukraińskich rodzin trafiło 38 tys. paczek

for. arch. Caritas Polska

Wspólnie pomagamy więcej

Z ks. dr. **Marcinem Iżyskim**, dyrektorem Caritas Polska, rozmawia Radosław Molenda

o wartości ok. 13 mln zł. Dodatkowo ok. 50 mln zł przekazaliśmy poszczególnym diecezjom na pomoc Ukraińcom w Polsce. Na miejscu Caritas Spes [Caritas Kościoła rzymskokatolickiego na Ukrainie – przyp. RM] prowadzi 34 centra pomocy, które wspomnianą pomoc dystrybuują między potrzebujących. Otrzymało ją na Ukrainie ponad 500 tys. osób.

Wszystko to było możliwe dzięki ogromnej pomocy całego społeczeństwa polskiego, w której w dużej mierze pośredniczył Kościół. W Polsce tylko w Środę Popielcową i poprzedzającą ją niedzielę uzyskaliśmy ze zbiórek ponad 105 mln zł. Szacujemy, że w pomoc uchodźcom zaangażowało się ok. 20 tys. wolontariuszy.

Na spotkaniu reprezentowanych było ponad 25 organizacji w sieci Caritas z Europy oraz Australii, Korei Południowej i USA. Podkreślał konieczność dalszego zacieśniania współpracy międzynarodowej na rzecz Ukrainy. Wspólnie można więcej?

Zdecydowanie tak. Podczas spotkania skoncentrowaliśmy się na pomocy *emergency* [nagły wypadek – przyp. RM], czyli takiej, z którą nie można czekać. A jaka powinna być ta celowana pomoc – najlepiej wiedzą ci, którzy są na miejscu. Dlatego tak ważną jest koordynacja działań Caritas Polska i – w tym wypadku – Caritas Ukraina (Kościół grekokatolickiego) oraz Caritas Spes. Obok zawsze potrzebnych żywności i środków higienicznych są też potrzeby specyficzne, np. bardzo potrzeba

generatorów prądu. Na Ukrainie ludzie nie mają dachu nad głową, bardzo wielu straciło pracę. Pomoc trzeba dostosować do ich sytuacji i w tym kontekście ważne jest, że Caritas to sieć organizacji pomocowych.

W ramach tej sieci rozmawiamy, informujemy się, co, gdzie i komu jest potrzebne. Caritas kraju, w którym coś się wydarza – klęska żywiołowa, głód czy wojna – przygotowuje dla Caritas innych krajów *emergency apel*, dający wytyczne, z jaką pomocą

mogą przyjść. Tak jest od lat.

W sytuacji, gdy w Polsce uchodźców z Ukrainy jest zdecydowanie najwięcej, to Caritas Polska przygotowała *emergency apel* na kwotę 15 mln euro i czekamy na odzew innych Caritas. Pierwsze reakcje już są. To podstawa działania sieci Caritas, która pozwala nam na siebie liczyć. Dzięki temu ta pomoc jest tak rozwinięta i skuteczna. Dodajmy, że Caritas Europa i Caritas Internationalis bardzo życzliwie obserwują i oceniają nasze działania w Polsce: jako kraju, obywateli i jako Caritas Polska.

Nie jest też tajemnicą, że skoordynowana i instytucjonalna pomoc jest efektywniejsza. Za tę samą kwotę hurtowo można kupić dużo więcej.

Nie sposób nie doceniać indywidualnych odruchów serca, nie być za nie wdzięcznym. I dajmy ludziom możliwość, aby sami, oddolnie pomagali. Każda taka pomoc się przyda. Jednak to prawda – przekazanie nam czy innej organizacji pomocowej środków finansowych jest najskuteczniejszą for-

mą pomocy, ponieważ Caritas wie, gdzie tanio zdobywać potrzebne środki, i ma najlepsze rozpoznanie co do aktualnych potrzeb i miejsc, gdzie pomoc powinna trafić.

Spotkanie miało na celu także opracowanie dalszych kroków pomocy Ukrainie. Jakie to kroki?

Będziemy nadal pracować nad udoskonalaniem naszej współpracy i form pomocy, które zmieniają się w zależności od sytuacji i potrzeb. Nasze cele to przede wszystkim rozwijanie centrów pomocy w Ukrainie i Polsce – dla uchodźców i imigrantów. Udzielamy w nich pomocy prawnej, psychologicznej, finansowej, pomocy w wynajmie mieszkania, opłaceniu czynszu, opłaceniu lekcji języka polskiego itp. Caritas Polska będzie także implementować i rozwijać na Ukrainie program pomocy „Rodzina Rodzinie”, który od pięciu lat świetnie sprawdza się na Bliskim Wschodzie. Pilotaż programu ruszy niebawem w diecezji kijowsko-żytomierskiej.

Zaczynają się wakacje. Jakie akcje i dla kogo na to lato przygotowała Caritas Polska?

Najważniejszą inicjatywą pozostaje powiązana z Wigilijnym Dzielą Pomocy Dzieciom akcja wysyłania dzieci na obozy i kolonie. Łada dzień rozpoczną się one w wielu diecezjach: w górach, nad jeziorami, nad morzem. Pamiętajmy: to dzięki temu, że ktoś przed Bożym Narodzeniem kupił świece Caritas, możemy wysyłać dzieci na feryjne i wakacyjne turnusy. Wyjedzie na nie w tym roku kilkanaście tysięcy dzieci; 2 tys. z nich to mali uchodźcy z Ukrainy.

Aniol Pański z papieżem Franciszkiem w niedzielę 26 czerwca zakończy X Światowe Spotkanie Rodzin w Rzymie, które odbywa się od 22 bm. pod hasłem „Miłość rodzinna: powołanie i droga świętości”. – Jest to wydarzenie bardzo radosne, entuzjastyczne, to nie tylko kongres teologiczno-duszpasterski, ale też festiwal rodzin, koncerty, spektakle teatralne, gry, zabawy. Są też mocne świadectwa małżeństw z całego świata – mówił Artur Wiśniewski, należący wraz z małżonką do polskiej delegacji. Oprócz nich nasz kraj reprezentują państwo Grabcowie, Cieszewscy, Borowscy, Wierzejscy oraz przedstawiciele Polonii, a towarzyszą im zaangażowani w duszpasterstwo rodzin biskupi i kapłani.

W czasie kongresu podejmowane są takie tematy, jak powołanie małżeńskie i kapłańskie, miejsce starszych w rodzinie, przekaz między-

Przedstawiciele delegacji polskiej na ŚSR w Rzymie

rot. Episkopat.pl

Rodzina nadal w centrum

pokoleniowy, towarzyszenie małżeństwom na różnych etapach, tożsamość i misja rodziny, chrześcijanin w świecie cyfrowym, katechumenat małżeński, małżeństwo jako droga do świętości. Kulminacyjnym punktem ŚSR jest Eucharystia pod przewodnictwem Ojca Świętego.

– Papież Franciszek często mówi, że kondycja rodziny i małżeństwa zależy w dużej mierze od wiary. A więc nie

wystarczy tylko nauczyć rodziny umiejętności społecznych, dialogu, komunikacji, rozmowy, pokonywania kryzysów, ale trzeba je wprowadzić w rzeczywistość wiary – mówił bp Wiesław Śmigiel, odpowiedzialny za rodziny w episkopacie Polski.

Rzymskie spotkanie ludzi z całego świata stanowi zwieńczenie Roku Rodziny „Amoris laetitia” w Kościele katolickim. Biskup Śmigiel podkreślał, że

choć ten rok formalnie się kończy, to będzie kontynuowany, gdyż „tak naprawdę sprawy małżeństw i rodzin ciągle są w centrum zainteresowania Kościoła”.

W jedności z uroczystościami w Watykanie również w diecezjach w Polsce organizowane są różnorodne wydarzenia. Może to być czas umocnienia w wartościach, budowania relacji, cieszenia się pięknem miłości małżeńskiej i rodzinnej, jak mówiła na konferencji prasowej przed ŚSR Beata Chorośewska z Krajowego Ośrodka Duszpasterstwa Rodzin. Z materiałami można się zapoznać na stronie www.kodr.pl, zakładka „X Światowe Spotkanie Rodzin”.

Inicjatorem Światowych Spotkań Rodzin był św. Jan Paweł II. Pierwsze takie wydarzenie z jego udziałem odbyło się w 1994 r. w Rzymie. Organizowane są co kilka lat w różnych miastach świata./bs

Krzysztof Ziemiec

Kościół pod parasolem

Latwo zauważyć, że liczba wiernych biorących udział w tradycyjnych procesjach Bożego Ciała topnieje z roku na rok. Gołym okiem widać to w miastach. Kiedyś tłumy zajmowały całą ulicę, dziś wystarczają właściwie tylko same chodniki.

Nie trzeba studiować danych statystycznych Kościoła, by dostrzec postępujący w szybkim tempie proces laicyzacji społeczeństwa. Co ciekawe, ma on miejsce w okresie rządów partii, które same siebie uznają za konserwatywną prawicę. Tak samo

zapewne są postrzegane zarówno przez wyborców, jak i... samych hierarchów Kościoła. Powodów odchodzenia Polaków – może nie od wiary, ale na razie „tylko” od Kościoła – jest wiele. Nakłada się na to zmiana tempa i sposobu życia. Nowe media są znacznie bardziej atrakcyj-

dzie, a może nawet jakiś element ojkofoobii. Jeśli dla dużej części społeczeństwa Kościół równa się patriotyzm i Polska, to wielu innych nie akceptuje tego, a wręcz ostentacyjnie odrzuca jako coś, co nas oddala od nowoczesnego świata.

Czy właśnie – głośno Państwa spytam – jednym z powodów tego odejścia od Kościoła, szczególnie młodych Polaków, nie jest sojusz tronu z ołtarzem? W poczuciu

litycznione kazania ani dofinansowanie dzieł edukacyjnych czy charytatywnych. Pisząc o sojuszu, mam na myśli pewną tendencję zbliżenia, wzięcia Kościoła pod pozorny parasol przez władze, czasem w zamian za coś. Tylko czy w imię tego samego interesu? Można tę sytuację porównać np. z legendą wyklętych. Kiedy byli „zakazani” czy niedostatecznie znani w mediach, ich historia była jak z brązu. Kiedy wszystko staje się oficjalne i pompacyjne, przestaje już przyciągać – w szczególności młodych, którzy idą pod prąd.

Kryzys w Kościele jest ogólnosiękaty. Kościół jest w odwrocie i nie ma pomysłu, jak przekonać do siebie młodych. Brak jest też prawdziwych liderów, jak zresztą wszędzie. Ale tylko oni mogą odmienić oblicze i Polski, i Kościoła. Przecież Jan Paweł II nie głaśkał nas po głowach, tylko surowo przestrzegał i wymagał. A podziwialiśmy go. Czyż właśnie nie za to?

Autor jest dziennikarzem TVP

Czy jednym z powodów odchodzenia od Kościoła, szczególnie młodych Polaków, nie jest sojusz tronu z ołtarzem?

zagrożenia bywa on dla wielu księży czymś z pozoru dającym poczucie bezpieczeństwa, ale zawsze szkodzi i jednej, i drugiej stronie. Wcale nie chodzi mi o obecność księży czy biskupów na świętach państwowych czy polityków na uroczystych Mszach. Nie chodzi również o zbyt upo-

W SKRÓCIE

■ **Nowy rektor Gregorianum.** Amerykański historyk 63-letni o. Mark Lewis SJ został z nominacji papieża Franciszka nowym rektorem Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie. Swoją funkcję obejmie 1 września. Dotychczas był wicerektorem tej uczelni, założonej w 1551 r. przez św. Ignacego Loyolę.

■ **Papieska podróż odłożona.** Przychylając się do prośby lekarzy, Ojciec Święty odłożył podróż apostolską do Demokratycznej Republiki Konga i Sudanu Południowego, zaplanowaną od 2 do 7 lipca, na nowy termin, który zostanie dopiero wyznaczony.

■ **Sankcje wobec szkoły.** Archidiecezja bostońska pozbawiła tytułu „katolicka” szkołę podstawową w Worcesterze oraz nie zezwała na odprawianie tam Mszy świętych. Powodem tak drastycznej decyzji było wywieszanie przez tę placówkę flag LGBT i ruchu Black Life Matters. Dyrekcja szkoły jezuitów, choć prowadzonej przez świeckich, nie podporządkowała się wcześniejszym prośbom tamtejszego biskupa Roberta McManusa o zdjęcie flag ze szkolnego frontonu.

■ **W ostrzejszym reżimie.** Lider rosyjskiej opozycji Aleksiej Nawalny został przeniesiony do kolonii karnej o zaostrzonym rygorze, znajdującej się w Mieliechowie w obwodzie włodzimierskim. Słynie ona ze złego traktowania więźniów.

■ **Małpia ospa.** Od początku roku na świecie potwierdzono 1600 infekcji małpią ospą, w kolejnych 1500 przypadkach podejrzewano zakażenie tą chorobą; z powodu małpiej ospy zmarły 72 osoby – podała Światowa Organizacja Zdrowia.

■ **Manewry NATO.** Ponad 4 tys. żołnierzy z dziesięciu państw NATO uczestniczy u wybrzeży południowej Hiszpanii w manewrach Flotex-22.

■ **Nauczyciele z bronią.** Gubernator amerykańskiego stanu Ohio Mike DeWine podpisał ustawę dającą nauczycielom i innym pracownikom szkoły prawo do noszenia broni po odbyciu 24-godzinnego szkolenia. Wcześniejsze regulacje wymagały co najmniej 700 godzin szkolenia.

■ **Laureatka Nobla zakazana.** Do szkolnych bibliotek na Białorusi trafiła lista pisarzy, których książki należy wycofać z użytkowania; na liście jest laureatka Literackiej Nagrody Nobla Swietłana Aleksijewicz – poinformowała opozycyjna Białoruska Rada Kultury.

■ **Podróż Bidena.** Prezydent USA Joe Biden uda się w lipcu z wizytą do Izraela i Arabii Saudyjskiej. Tematami rozmów mają być m.in. sprawy energii, żywności i zagrożenia ze strony Iranu.

fol. PAP/EP/Carlos Lopez

BOŻE CIAŁO NA ŚWIECIE

W czwartek po niedzieli Najświętszej Trójcy w niektórych krajach, w tym we Włoszech, obchodzona była uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej. W tym roku z powodu stanu zdrowia papieża Franciszka nie było obchodów w Watykanie i tradycyjnej papie-

skiej procesji eucharystycznej. Na zdjęciu obchody Bożego Ciała w meksykańskim mieście San Cristobal de las Casas, gdzie wierni w sposób szczególnie polecali Bogu swoje bezpieczeństwo po fali zaginięć i zabójstw, które ostatnio miały miejsce w tym regionie.

WIZYTA W UKRAINIE

Prezydent Francji Emmanuel Macron, kanclerz Niemiec Olaf Scholz, premier Włoch Mario Draghi i prezydent Rumunii Klaus Iohannis złożyli wizytę w Kijowie, odwiedzili też zniszczone ostrzałami wojsk rosyjskich miasto Irpień, położone na północno-zachodnich przedmieściach stolicy. Po wycofaniu się Rosjan z tego terenu odkryto ślady wskazujące na celowe zabijanie cywilów. Niemcy, Francja i Włochy obiecały pomoc militarną i humanitarną dla Ukrainy. – Codziennie zwracamy naszym partnerom uwagę, że tylko wystarczająca ilość nowoczesnej artylerii dla Ukrainy zapewni naszą przewagę i położy wreszcie kres pastwieniu się Rosji nad ukraińskim Donbasem – powiedział pre-

fol. PAP/EP/Sergij Dobzhenko

zydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski. Jego zdaniem trwające obecnie walki w Donbasie „wejdą do historii wojskowości jako jedna z najokrutniejszych bitew w Europie”. Przypomnił, że Ukraińcy powstrzymali ofensywę rosyjską i wyparli Rosjan z obwodów czernihowskiego i sumskiego.

POWODZIE W AZJI

Co najmniej 41 osób zginęło w wywołanych ulewami monsunowymi deszczami powodziach i osuwiskach ziemi w Bangladeszu i Indiach – przekazały lokalne władze. Powodzie w Bangladeszu dotknęły ponad 4 mln osób. Towarzyszące burzom pioruny zabiły tam co

najmniej 21 osób, kolejne 4 zginęły w wywołanych powodzią osuwiskach ziemi. W położonym w północno-wschodnich Indiach stanie Meghalaja w powodziach i osuwiskach ziemi zginęło co najmniej 16 osób. Tysiące osób pozbawionych było elektryczności.

fol. PAP/EP/Monirul Alam

fot. PAP/EPA/Valican Media Handout

BUDDYŚCI U PAPIEŻA

– Zadaniem buddystów i chrześcijan jest prowadzenie wiernych do żywego zrozumienia prawdy, że wszyscy jesteśmy braćmi i siostrami – powiedział papież Franciszek podczas spotkania z delegacją buddystów z Tajlandii, w której znalazło się trzydziestu trzech mnichów, sześćdziesięciu buddystów świeckich oraz kilku przedstawicieli tajskiego Kościoła katolickiego. Celem wizyty de-

legacji buddyjskiej było upamiętnienie 50. rocznicy historycznego spotkania Somdeja Phra Wannarata, buddyjskiego patriarchy Tajlandii, z papieżem Pawłem VI, które odbyło się 5 czerwca 1972 r. Franciszek zaznaczył, że w ciągu tych lat byliśmy świadkami stałego rozwoju przyjaznego dialogu i ścisłej współpracy między dwiema tradycjami religijnymi.

fot. PAP/EPA/Stephane Reix

ŚMIERĆ FRANCUSKIEGO AKTORA

W wieku 91 lat zmarł słynny francuski aktor, scenarzysta, reżyser filmowy i teatralny Jean-Louis Trintignant. Gwiazdor zasłynął przede wszystkim rolami w obrazach „I Bóg stworzył kobietę” Rogera Vadima oraz „Kobieta i mężczyzna” Claude’a Leloucha. Zagrał w wielu ambitnych filmach, takich jak np. „Trzy kolory. Czerwony” Krzysztofa Kieślowskiego, „Konformista” Bernardo Bertolucciego czy „Miłość” Michaela Haneke. Za tę ostatnią rolę otrzymał w 2013 r. nagrodę Cezara dla najlepszego aktora, a film został nagrodzony Złotą Palmą w Cannes w 2012 r. Był jednym z najśłynniejszych aktorów francuskiej Nowej Fali, ale grał też w wielu filmach włoskich. Przez lata był również kierownicą rajdowym.

NIE WYPŁYNĘŁA PO PANDEMII

Zbudowana w 1976 r. kosztem miliona dolarów jedna z największych pływających restauracji na świecie, Jumbo Floating z Hongkongu, została odholowana na ląd po bezowocnych rozmowach biznesowych,

które miały uratować jej istnienie po dwóch latach przerwy w jej działalności, związanej z pandemią COVID-19. Posiadała eleganckie restauracje, herbaciarnie i winiarnie, które jednocześnie mogły pomieścić 2300 gości.

fot. PAP/EPA/Jerome Favre

■ **Pobili ukraińskie dzieci.** W ośrodku dla uchodźców w Ronneby na południu Szwecji dzieci z Ukrainy zostały pobite przez grupę arabskojęzycznych nastolatków z powodu swojej narodowości – podaje lokalna gazeta „Sydostran”.

■ **Nowy namiestnik.** Kanadyjczyk John T. Dunlap pokieruje przez najbliższe miesiące Zakonem Maltańskim. Do czasu kapituły generalnej będzie on – z nominacji papieża Franciszka – namiestnikiem wielkiego mistrza.

■ **Sankcje wobec patriarchy.** Wielka Brytania nałożyła sankcje na patriarchę moskiewskiego Cyryla za jego wsparcie dla rosyjskiej agresji na Ukrainę. Wcześniej, wobec sprzeciwu Węgier, z restrykcji takich musiała zrezygnować Unia Europejska. Zwierzchnik Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego nie będzie mógł wjechać na terytorium Wielkiej Brytanii. Zamrożono też jego majątek znajdujący się na terenie tego kraju.

■ **Tradycje Neapolu.** W Neapolu nigdy nie zostanie wprowadzony zakaz wywieszania prania za oknem – zapewnił burmistrz Gaetano Manfredi. Podkreślił, że sznurki z ubraniami wiszące nad ulicami to jeden z symboli miasta, a nie dowód „braku troski o jego przyzwoity wygląd”.

■ **Litwa rezygnuje.** Litwa zamierza odłączyć się od rosyjskiej sieci energetycznej w 2024 r., rok wcześniej niż planowano – poinformował prezydent Litwy Gitanas Nausėda po spotkaniu w Wilnie z komisarz UE ds. energii Kadri Simson.

■ **Muszą opuścić Turcję.** Izraelski minister spraw zagranicznych Jair Lapid wezwał obywateli Izraela do opuszczenia Turcji i unikania wyjazdów do tego kraju z powodu zagrożenia zamachami organizowanymi przez Iran.

■ **Nowy Memoriał.** Zwolennicy Stowarzyszenia Memoriał, uznanego w Rosji za „zagranicznego agenta” i zlikwidowanego na początku tego roku decyzją rosyjskiego Sądu Najwyższego, utworzyli Centrum Praw Człowieka Memoriał – poinformowało w piątek niezależne Radio Swoboda.

■ **Dylematy Amerykanów.** Blisko jedna czwarta Amerykanów mieszkających za granicą „poważnie rozważa” lub „planuje” zrzeczenie się obywatelstwa. Głównym powodem są niedogodne przepisy podatkowe.

■ **Zmarła kombatantka powstania warszawskiego.** W Londynie w wieku 93 lat zmarła Jacka Wojtecka ps. „Irma”, jedna z ostatnich w Wielkiej Brytanii uczestniczek powstania warszawskiego. Była łączniczką w II Obwodzie Żoliborz „Żywiciel” Warszawskiego Okręgu Armii Krajowej. Po upadku powstania więziona była w dwóch niemieckich obozach – Altengrabow i Oberlangen, gdzie doczekała końca wojny.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Nie ma jak rodzina

Z rodziną najlepiej wychodzi się na zdjęciu, mówią. Ale można i tak: z rodziną źle, a bez niej jeszcze gorzej. Bo taka jest prawda, którą z biegiem lat rozumiemy coraz lepiej: ciężko jest żyć samemu, a rodzina – o której za młodu człowiek uważa, że jest na nią skazany – zaczyna stanowić nieoceniony skarb.

Najlepiej wiedzą o tym starsi, którzy stracili już swoich bliskich i z utęsknieniem czekają na odwiedziny swoich wnuków. Jeśli je mają. Kościół, będąc „świadomy tego, że małżeństwo i rodzina stanowią jedno z najcenniejszych dóbr ludzkości” (FC 1), od samego początku swojego istnienia wspierał rodziny.

Nie inaczej jest dzisiaj. A być może dzisiaj bardziej niż kiedykolwiek Kościół stawia na rodzinę, bo to one są przyszłością nie tylko jego samego, ale i świata. Z nich rodzą się nowe powołania, z nich rodują się społeczności i politycy działający dla dobra wspólnego, a nie partykularnych interesów.

Jednocześnie, właśnie ze strony świeckiego świata, nastąpił w ostatnich dekadach niesamowity atak na instytucję rodziny, mający na celu rozmontowanie jej w jej tradycyjnym ujęciu. W wielu państwach nie uznaje się już, nawet w państwowych dokumentach, miana „ojca” i „matki”, bo rodzicami mogą być osoby tej samej płci, dzieciom pozwala się wybierać

płeć w zależności od humoru, a osobom starszym i schorowanym proponuje się już nawet nie dom spokojnej starości, ale od razu eutanazję. I to jest rzeczywiście rozmontowywanie rodziny. W wielu przypadkach są to prawdziwe dramaty. Ale trzeba

stawiać pozytywny obraz rodziny, którego brakuje zwłaszcza w przekazie medialnym.

Dlatego dobrą okazją do tego jest odbywające się obecnie w Rzymie X Światowe Spotkanie Rodzin pod hasłem „Miłość rodzinna: powołanie i droga świętości”, które kończy Rok Rodziny „Amoris laetitia”. Na to spotkanie przybyły rodziny z całego

fot. Jessica Rockowitz/Unsplash.com

też zauważyć, że równoległe do tych destrukcyjnych procesów wzrasta w społeczeństwach świadomość wartości rodziny i mnożą się inicjatywy obywatelskie wpierające rodziców, małżonków i całe rodziny. Jest to ogromny oddolny ruch, który pokazuje, że

rodzina nie jest reliktem przeszłości, i zadaje kłam temu, że najlepiej żyje się samemu i dla siebie. Choćby to była słaba, poraniona rodzina, która

nie umie okazywać sobie wzajemnej miłości, to i tak warto o nią zawalczyć. Trzeba sobie bowiem zdać sprawę z tego, że była i jest tylko jedna doskonała rodzina, której żadna nie dorówna: święta Rodzina z Nazaretu. Wszystkie inne muszą włożyć wiele trudu w to, by można było w nich czuć miłość, wsparcie, szacunek, bezpieczeństwo. Ale to jest wykonane. I wbrew temu, co sugerują niektóre liberalne trendy, twierdzące, że rodzina to sama patologia, warto przed-

świata, także z Polski. To wielkie święto rodzin zostało ustanowione przez Ojca Świętego Jana Pawła II, papieża rodziny, w 1994 r. W tym roku po raz pierwszy spotkanie rodzin odbywa się równocześnie w Kościołach lokalnych, w których trwa Tydzień Rodziny. Jest to czas, by na nowo docenić wartość relacji rodzinnych, może niekiedy trudnych, ale nad którymi warto popracować. Jest to też czas dziękowania Bogu za dar rodziny: tej, w której się wychowaliśmy, tej, którą założyliśmy, ale także tej, której jesteśmy duchowymi ojcami czy matkami albo w której jesteśmy duchowymi braćmi i siostrami. Zwłaszcza dzisiaj, kiedy jesteśmy świadkami tragedii tak wielu rodzin rozdzielonych przez wojnę w Ukrainie, które pragnęłyby być razem, żyć w pokoju i cieszyć się swoją obecnością i wsparciem. Ale nie mogą.

Dlatego warto podziękować Bogu za rodzinę, która jest dla nas darem, ale także za daniem. Rodziny bowiem mogą się różnić, ale cel mają zawsze jeden: w rodzinie mamy się wzajemnie prowdzić do nieba.

Zabójstwo misjonarza

W korycie rzeki Meta w Tanzanii znaleziono rozczłonkowane ciało misjonarza z sąsiedniego Malawi. Ojciec Michael Mawelera Samson należał do zgromadzenia misjonarzy Afryki, zwanych ojcami białymi. – Ojciec Samson został zabity, ale nie wiemy, przez kogo i w jakich okolicznościach – oświadczył metropolita Mbeyi abp Gervas John Mwasikwabhila Nyaisonga. To na terenie jego archidiecezji pracował malawijski duchowny. Zaginął 10 czerwca.

W tym roku na świecie zabito już siedmiu duchownych, w tym jednego w Azji, trzech w Afryce i trzech w Ameryce./ws

Nie bez zgody Watykanu

Ojciec Święty Franciszek postanowił, że biskup diecezjalny, zanim ustanowi dekretem publiczne stowarzyszenie wiernych, które w przyszłości ma się stać instytutem zakonnym, musi uzyskać zgodę Dykasterii ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego Stolicy Apostolskiej. Ojciec Święty zatwierdził to postanowienie podczas audencji udzielonej 7 lutego prefektowi Dykasterii ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego kard. João Braz de Aviz i jej sekretarzowi abp. José Rodríguezowi Carballo OFM./ws

Nowy sekretarz generalny ŚRK

57-letni pastor Jerry Pillay, sekretarz generalny Zjednoczonego Kościoła Prezbiteriańskiego w RPA i historyk Kościoła z uniwersytetu w Pretorii, został nowym sekretarzem generalnym Światowej Rady Kościołów.

ŚRK obecnie skupia 352 Kościoły ewangeliczne, prawosławne, anglikańskie, wschodniochrześcijańskie i starokatolickie z ponad 120 krajów./ws

Dariusz Kowalczyk SJ

Ratzingera spór ze światem

Joseph Ratzinger nie miał temperamentu polemicznego i wcale nie lubił się spierać, a jednak wiele aspektów jego nauczania może się jawić jako swoiste wadzenie się ze światem. Tym właśnie zdaniem rozpocząłem mój referat pt. „Wadzenie się Josepha Ratzingera/Benedykta XVI ze współczesnym światem”, który wygłosiłem w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej w Bydgoszczy w ramach obchodów dziesięciolecia działalności Fundacji Watykańskiej J. Ratzinger – Benedykt XVI w Polsce i w Europie Środkowej.

Ratzinger, kiedy był prefektem Kongregacji Nauki Wiary, zyskał przydomek „pancernego kardynała”. Czy słusznie? W przeciwieństwie do wielu, którzy mają usta pełne słów o potrzebie dialogu i spotkania, Ratzinger nigdy nie miał ciągłoty do jakiegokolwiek autorytaryzmu. Wręcz przeciwnie – był nieśmiały, delikatny, otwarty na autentyczną rozmowę. Czy zatem określenie „pancerny kardynał” było łatką, która nie miała nic wspólnego z rzeczywistością? Nie do końca! Przymiotnik „pancerny”, w sensie mocny, można by bowiem odnieść do jego wybitnego intelektu, do gruntownej znajomości filozoficzno-teologicznego dziedzictwa chrześcijaństwa, do logicznego, linearnego myślenia.

Wielu krytykowało Ratzingera, szufladkując go jako „konserwatystę” zwalczającego postępowe skrzydło Kościoła. Ale Ratzingerowi obce było myślenie ideologiczne,

za którym by szło zwalczanie ideologicznych przeciwników. To zupełnie nie ten poziom myślenia o Kościele, w tym o misji prefekta wówczas zdecydowanie najważniejszej kongregacji. Ratzinger był przede wszystkim wybitnym teologiem, jednym

z najwybitniejszych w naszych czasach, który w sposób katolicki – czyli uniwersalny – stawiał kwestię prawdy. To właśnie rozumienie prawdy i dochodzenia do niej wytyczało pole, na którym najbardziej wadził się ze światem.

Kwestia prawdy była jednym z kluczowych tematów słynnej „Instrukcji o niektórych aspektach «teologii wyzwoleń»”, wydanej przez Kongregację Nauki Wiary w 1984 r. Znajdujemy tam celną syntezę marksizmu, w tym marksistowskiej koncepcji prawdy, która wciąż jest obecna w różnych współczesnych ideach. W marksizmie prawda jest zredukowana do ideologicznie słusznej, partyjnej praktyki działania. Prawdą byłyby idee obowiązujące na danym etapie rewolucji. Współczesny neomarksizm powiela marksistowskie schematy, tyle że celem rewolucji jest „wyzwolenie” już nie chłopów i robotników, ale różnego rodzaju mniejszości, na czele z seksualnymi, które rzekomo są zniewolone. I w ten sposób robi się rewolucję...

W jednym z ostatnich wywiadów Ratzinger stwierdził, że prawdziwe zagrożenie dla Kościoła stanowi „światowa dyktatura ideologii pozornie humanistycznych, których zanegowanie grozi wykluczeniem z podstawowego społecznego konsensusu”. Po czym zauważył: „Sto lat temu

idea małżeństw homoseksualnych była absurdalna. Dziś ci, którzy opierają się temu, są społecznie ekskomunikowani. Współczesne społeczeństwo jest bliskie sformułowania antychrześcijańskiego credo, a jeśli ktoś będzie przeciwny, to zostanie uderzony

ekskomuniką. Strach przed tą duchową władzą Antychrysta jest zatem zrozumiały”.

Ideologie pozornie humanistyczne posługują się dwoma ideami: relatywizmem i tolerancją. Rozumieją je jednak na swój, zasadniczo neomarksistowski sposób. Be-

nedykt XVI wielokrotnie mierzył się z tym, co nazywał dyktaturą relatywizmu i nietolerancją

nowej tolerancji. Relatywizowane jest prawo naturalne i dziedzictwo chrześcijańskie, ale w to miejsce, przy użyciu polityki, mediów i sądów, narzucane są nowe „prawdy”. I biada temu, kto je odrzuca. Analogicznie jest z tolerancją. Nie jest ona normalną tolerancją, ale tzw. tolerancją negatywną. Ratzinger stwierdza: „Istnieją ustalone normy myślenia, które mają być narzucone wszystkim. Są one ogłaszane w formie tak zwanej negatywnej tolerancji”. Dlatego „prawdziwym zagrożeniem, przed jakim stoimy, jest usuwanie tolerancji w imię tolerancji”.

Ratzinger wadzi się ze światem, który ulega pierwotnej pokusie diabła, by stworzyć nowego człowieka i nowy świat wbrew Bogu Stwórcy. I postuluje, by na nowo postawić Boga w centrum naszego życia. Powracajmy więc do tekstów papieża emeryta.

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Dominikańscy męczennicy

W Sewilli odbyła się 18 czerwca beatyfikacja kolejnej grupy męczenników z czasów hiszpańskiej wojny domowej. Tym razem było to 27 osób, które łączy dominikański charyzmat. W homilii podczas Mszy beatyfikacyjnej kard. Marcello Semeraro wyszczególnił postać s. Ascension od św. Józefa. Poddano ją okrutnym torturom, a kiedy umierała, wychwalała Chrystusa Króla i Najświętszy Sakrament – przypomnieli prefekt Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych.

Beatyfikowani męczennicy zmarli w latach 1936–1937. – Wszyscy zginęli z nienawiści do wiary podczas prześladowań religijnych, które miały miejsce w Hiszpanii w kontekście wojny domowej w ubiegłym wieku./wś

Atak na świątynię

Podczas ataku terrorystycznego na wiernych katolickiego kościoła św. Mojżesza w Robuh, Ungwan Aku, w środkowej Nigerii, 3 osoby zginęły, a 36 zostało uprowadzonych. Atak nastąpił ledwie tydzień po tym, jak podejrzani terroryści w helikopterze zaatakowali społeczność w tym samym rejonie, zabijając 32 mieszkańców wsi./wś

REKLAMA

Kazimierz Dadak

Tempo wzrostu cen w Polsce w ostatnich miesiącach przyprawia o zawrót głowy. Drożyzna panuje na całym świecie.

cen paliw, stąd znacznie większa niż wcześniej liczba osób pragnie spędzić wakacje we własnym kraju, a nie w tropikach. Przez to na przykład hotele w Tajlandii stoją puste, natomiast w Sopocie są zapelnione i koszty wakacji zapierają dech w piersiach.

Ten zdawałoby się drobny przykład doskonale obrazuje skutki rozpadu procesu globalizacji. Swobodny przepływ towarów pozwalał na przenoszenie zakładów pracy do regionów o najniższych kosztach produkcji, dzięki czemu ceny towarów malały, a przynajmniej nie rosły. Zerwanie tych połączeń, najpierw z powodu amerykańsko-chińskiej wojny handlowej, a potem z powodu pandemii, ma taki sam skutek, jak zaprzestanie spędzania wakacji w egzotycznych krajach – nagle rośnie popyt na towary wytwarzane

czasem gwałtowne podniesienie cen nośników energii i żywności nie ma nic wspólnego z polityką pieniężną, ale – tak jak kłopoty w łańcuchach dostaw – jest wynikiem czynników politycznych.

Rewolucja lúpkowa wykazała, że w świecie jest pod dostatkiem ropy naftowej i gazu ziemnego, ale na przeszkodzie do pełnego wykorzystania tego bogactwa stanęła ideologia – postulat transformacji energetycznej. Ideologia ta ma także podłoże gospodarcze, z tej transformacji korzystają jedni, a tracą na niej drudzy. Polska, ze sporymi zasobami węgla i energetyką opartą na tym surowcu, należy do tej drugiej kategorii.

Bez względu na poczynania NBP czeka nas „gorące lato” – rekordowe ceny paliw. Prawdopodobnie jeszcze bardziej „gorący”

W objęciach inflacji

Według wstępnych szacunków Głównego Urzędu Statystycznego w maju inflacja (rok do roku – r/r) wyniosła 13,9 proc. W związku z tym NBP podniósł stopę procentową (referencyjną) do 6,0 proc. – to skok aż o 0,75 punktu procentowego.

W innych krajach jest nieco lepiej, bo na przykład w strefie euro wzrost cen (r/r) w tym samym miesiącu wyniósł „tylko” 8,1 proc., natomiast za oceanem – aż 8,6 proc. Co równie istotne, w maju w USA inflacja przyspieszyła. W stosunku do miesiąca poprzedniego ceny wzrosły aż o 1 proc., podczas gdy w kwietniu (w stosunku do marca) – tylko o 0,3 proc. Te skoki cen przekraczają przewidywania ekspertów. W USA oczekiwano, że szacunki za maj wykażą jeśli nie spadek tempa przyrostu cen, to przynajmniej jego stabilizację.

Najwyższa od ponad 40 lat inflacja w USA i Europie Zachodniej ma swe podłoże w podniesieniu cen nośników energii, żywności i w kłopotach z łańcuchami dostaw. Na pierwsze dwa czynniki bez wątpienia ma wpływ napaść Rosji na Ukrainę i nałożone na agresora sankcje. Spowodowały one istotny wzrost cen ropy i gazu ziemnego, co niestety pociągnęło za sobą drastyczne obniżenie skuteczności wspomnianych sankcji. Owszem, Rosja sprzedaje mniej surowców, ale po dużo wyższej cenie, i dzięki temu jej przychody z eksportu nośników energii nie spadły, natomiast gwałtownie wzrosły koszty utrzymania w UE.

DEGLOBALIZACJA

Ciągłe mamy do czynienia z obostrzeniami w podróżowaniu spowodowanymi pandemią. Na ten czynnik nakłada się wzrost

lokalnie, których podaż jest jednak ograniczona. Gdy mamy do czynienia z niedoborami, zawsze wzrastają ceny.

W zakresie deglobalizacji niewiele się zmieni w najbliższych latach. Amerykańsko-chińska rywalizacja, której wojna rosyjsko-ukraińska jest odpryskiem, nie zakończy się z dnia na dzień. Są to zmagania, które najprawdopodobniej będą trwać przez długie lata i pożytki, które przez ostatnie trzy dekady świat czerpał z postępów globalizacji – co miało swe odbicie w niskiej stopie inflacji – teraz będą tracone. Dla Polski będzie to bolesne, ponieważ my na globalizacji wiele nie skorzystaliśmy, natomiast proces odwrotny w pełni dotknie naszą gospodarkę.

Pierwszą tego próbkę mieliśmy, przyłączając się do bojkotu Huawei. Zamiast kupować znakomity i tani sprzęt z Chin, kupujemy gorszy i droższy z innych państw. Zasobne społeczeństwa łatwiej sobie radzą z podwyżkami cen (w tym przypadku niewidocznymi gołym okiem dla konsumenta) niż kraje będące na dorobku, co też ma swe odbicie w wyższej stopie inflacji.

WALKA Z DROŻYZNĄ

Na całym świecie panuje drożyzna i banki centralne wielu krajów usiłują zaradzić tej pladze. Można z góry przewidzieć, że wyniki tej operacji będą ograniczone, ponieważ podnoszenie stóp procentowych ma sens w przypadku, kiedy wzrost cen jest skutkiem nadmiernej podaży pieniądza. Tym-

będzie sezon grzewczy. Przypuszczalnie ceny gazu ziemnego osiągną swe apogeum na początku przyszłego roku, chyba że zima będzie bardzo łagodna.

Wyższe stopy procentowe nie spowodują szybkiego zakończenia wojny rosyjsko-ukraińskiej ani wzrostu podaży zbóż i roślin oleistych. Ceny żywności będą dalej rosnać, nawet jeśli jakimś cudem wojna zakończy się jutro. Szacuje się, że w tym roku obszar zasiewów w Ukrainie będzie niższy niż w roku ubiegłym mniej więcej o jedną trzecią. Natomiast poziom zbiorów może być niższy nawet o 50 proc., gdyż

ceny nawozów sztucznych i paliw, nie mówiąc o ich dostępności, spowodują mniejsze ich użycie i niższą wydajność plonów z hektara. Zatem Ukraina, czwarty największy na świecie eksporter zbóż i największy eksporter oleju słonecznikowego, może mieć kłopoty z żywieniem własnego społeczeństwa, a co dopiero mówić o wywozie.

W sumie, podstawowe czynniki powodujące wysokie ceny nadal będą występować i decyzje NBP niewiele pomogą w przewidywaniu inflacji.

STAGFLACJA?

Powyższe wcale nie znaczy, że decyzje RPP nie będą mieć wpływu na sytuację gospodarczą w Polsce. Decyzje NBP przyniosą skutki, tyle że nie w zamierzonym kierunku, ale w zakresie tempa wzrostu gospodarczego i stopy życiowej wielu rodaków.

Czeka nas w Polsce „gorące lato” – rekordowe ceny paliw i prawdopodobnie jeszcze bardziej „gorący” sezon grzewczy.

Wyższe stopy procentowe powodują wzrost obciążenia z tytułu płaconych odsetek, czyli wszyscy dłużnicy odczują spadek stopy życiowej. Szczególnie dotknięci zostaną drobni przedsiębiorcy, dla których kredyt bankowy jest głównym źródłem finansowania działalności. Ten fakt będzie mieć odzwierciedlenie w niższych nakładach na inwestycje, które i tak są na bardzo niskim poziomie. Od początku rządów „dobrej zmiany” kształtują się one poniżej średniej dla UE, a zatem o doganianiu czółowych potęg gospodarczych w UE raczej nie można marzyć.

Wzrost gospodarczy ostatnich lat jest napędzany poprzez konsumpcję, co jest możliwe dzięki hojności władzy. Bez wątpienia pewna korekta w dystrybucji PKB była konieczna, bo lata 1989–2015 przyniosły wielkie rozwarstwienie społeczeństwa, ale rozsądne ramy redystrybucji dawno zostały przekroczone. Wszystko jednak wskazuje na to, że władze nie zбочą z raz obranej drogi, która przyniosła tak znakomite wyniki podczas wyborów, i ruszą na ratunek kolejnym grupom dotkniętym przez drożyznę. Mówiąc wprost, będzie mieć miejsce przepływ pieniędzy od przedsiębiorców i innych pożyczkobiorców na przykład do nabywców węgla i innych poszkodowanych z powodu inflacji.

Rosnąć będzie także zadłużenie państwa, które według metodologii OECD już wynosi ponad 68 proc., czyli dużo powyżej trzeciego progno o ostrożnościowego.

Gwałtowne podwyższanie stóp procentowych przez czołowe banki centralne świata spowoduje spowolnienie gospodarcze, jeśli nie recesję. Dwie trzecie szefów finansów wielkich korporacji amerykańskich tak

właśnie widzi nieodległą przyszłość. Nie są to bezpodstawne prognozy, bo w pierwszym kwartale wzrost PKB w USA był ujemny. Ten spadek PKB nie przełożył się jeszcze na wzrost bezrobocia – w USA (i w Polsce) stopa bezrobocia jest niska, ale trudno przewidzieć, jak długo ten korzystny stan rzeczy się utrzyma.

Niemniej w związku z szybkim przyrostem cen Fed (System Rezerwy Federalnej – amerykański odpowiednik Rady Polityki Pieniężnej) zamierza podnieść stopę procentową, być może aż o 0,75 punktu procentowego (ten artykuł ukaże się już po tym fakcie). Trzeba jednak podkreślić, że nawet w wyniku tak wielkiej podwyżki stopa procentowa będzie się tam kształtować na poziomie 1,5–1,75 proc. Analizy przewidują, że do końca roku zostanie podniesiona do pułapu 3,25–3,5 proc.

Rysuje się zatem realna perspektywa stagflacji (stagnacja połączona z inflacją), bo w obecnych warunkach podnoszenie stóp procentowych raczej nie spowolni inflacji, natomiast zahamuje wzrost gospodarczy.

RATUNEK W ZŁOTYM

Na szczęście Polska nadal posiada własną walutę i spadek wartości złotego stanowi istotny amortyzator wstrząsu spowodowanego podnoszeniem stóp procentowych w Polsce i w świecie. Dzięki deprecjacji towary u nas wytwarzane stają się tańsze na rynkach międzynarodowych i polska gospodarka jest w stanie utrzymać konkurencyjność. Oczy-

wiście, spadek wartości złotego to hiena- wa wieść dla „frankowiczów”, ale general-

nie jest to korzystny obrót spraw. Wracając do wcześniejszego przykładu, korzystna z tego między innymi rodzima branża hotelarska, bo wakacje za granicą stają się droższe.

Niemniej spadek wartości złotego to także wzrost wydatków na obsługę zadłużenia zagranicznego – więcej złotych potrzeba, żeby spłacić jednego dolara odsetek. Można powiedzieć, że ze względu na wzrost zadłużenia zagranicznego spowodowany wydatkami państwa na programy socjalne wszyscy Polacy stali się „frankowiczami”. Na skutek polityki zadłużania kraju maleją korzyści płynące z deprecjacji złotego i w którymś momencie ten automatyczny „amortyzator” gospodarczy straci swą moc.

Ogólnie rzecz biorąc, polska gospodarka w wielkim stopniu została pozbawiona rezerw, które można by uruchomić w przypadku poważnych kłopotów gospodarczych. Na razie w Polsce tempo wzrostu gospodarczego jest przyzwoite, a stopa bezrobocia – jak na nasze warunki – bardzo niska. Niestety, ten korzystny obraz może ulec zmianie. Biorąc pod uwagę stan finansów kraju, wskazane jest, żeby każdy obywatel ocenił, czy posiada wystarczające rezerwy na wypadek nadejścia ciężkich czasów, i w razie czego już dziś podjął stosowne kroki.

Autor jest profesorem ekonomii, wykładowcą w Hollins University w stanie Wirginia w USA

Gwałtowne podwyższanie stóp procentowych przez czołowe banki centralne świata spowoduje spowolnienie gospodarcze, jeśli nie recesję.

for. xlv

Po całym roku pracy i dwóch latach pandemii chcemy wyjechać na wakacje. Ale inflacja jest rekordowo wysoka, ceny w sklepach przerażają – co więc zrobić, by możliwie tanio spędzić tydzień czy dwa w jakimś ładnym miejscu?

Można próbować skorzystać z wyjazdów organizowanych przez parafie czy ruchy funkcjonujące przy Kościele. Usiłują one – nierzadko z powodzeniem – oferować wyjazdy ciekawe i zarazem względnie tanie. Jednak takie propozycje nie pojawiają się wszędzie. Czego więc szukać na własną rękę?

MORZE, MAZURY, GÓRY...

Można spróbować tradycyjnie: poszukać czegoś nad morzem, na Mazurach lub w górach. Niestety, jedno jest pewne. Tanie nie będzie!

Szacuje się, że nad Bałtykiem ceny noclegów wzrosły o jedną trzecią w porównaniu z rokiem poprzednim. Co prawda, na różnych stronach zamieszczających oferty noclegów pojawiają się informacje, że ceny wynoszą „od 20 złotych”, ale gdy się dokładniej przyjrzeć, to w sezonie będzie to zdecydowanie więcej, zapewne 50 złotych. Trzeba więc długo i cierpliwie szukać, że świadomością, że te najtańsze zapewne nie są już dostępne.

Na popularnym portalu Booking najtańsza oferta – domek na kempingu w Mielnie – w chwili pisania tego artykułu kosztowała 550 złotych za tydzień dla dwóch osób.

Nasze drogie wakacje

Piotr Kościński

Czyli 40 złotych za noc. Każda kolejna propozycja (pokoje, domki) była już droższa.

Na polu namiotowym będzie oczywiście taniej. I tak np. w Steganie za osobę trzeba zapłacić 15 złotych za dobę (dziecko do 12 lat 12 zł), za samochód 5 złotych, a za przyczepę od 7 do 20 złotych. Do tego trzeba doliczyć zużycie prądu czy korzystanie z prysznica. W innych miejscach jest nieco drożej.

Oczywiście, same noclegi to nie wszystko. Trzeba coś jeść. W mediach społecznościowych zamieszczano już wiele szokujących wiadomości o dramatycznie wysokich cenach w wakacyjnych barach. Trzeba więc bardzo uważać, by nie wydać przesadnie wysokiej kwoty, ale też jest ogromna konkurencja, więc można będzie zjeść obiad za 20–25 złotych od osoby.

Dość podobnie jest na Mazurach. Wydaje się, że tam może być nawet nieco taniej niż nad Bałtykiem. Na Podhalu ceny nie są inne. Można natomiast szukać takich miejsc w Polsce, które będą nieco mniej oblegane. Taniej jest na Roztoczu, zwłaszcza w mniej znanych miejscowościach i w gospodarstwach agroturystycznych. Podobnie na Podkarpaciu, z wyłączeniem obleganych miejscowości w Bieszczadach.

ZA GRANICĄ

A jeśli chcemy podróżować za granicę? Wtedy trzeba szukać krajów możli-

wie jak najtańszych. Dobra byłaby Ukraina, ale tam toczy się wojna, więc ryzyko jest zdecydowanie zbyt duże. W Europie pozostanie więc Rumunia, choć raczej nie najbardziej znane kurorty nadmorskie. Niedrogie są Węgry, ale tam też wypada omijać szczególnie uczęszczane miejsca; podobnie w przypadku Bułgarii. Podstawowy problem polega na tym, że trzeba do tych krajów dotrzeć, a benzyna jest droga. Nie wszędzie latają „tanie linie”, które zresztą są tanie tylko wówczas, gdy zabieramy niewiele bagażu. Dojazd autokarem może być kłopotliwy i w przypadku krajów dalej położonych po prostu długotrwały.

Można więc spróbować wybrać się na wycieczkę z biurem podróży. Tu z kolei godna polecenia może być Albania; tydzień na osobę ze śniadaniami i obiadokolacjami kosztuje w lipcu co najmniej

2–2,5 tys. zł. Podobnie jest w przypadku Bułgarii. Owszem, bywają tańsze wczasy, ale z samymi tylko śniadaniami lub nawet w ogóle bez żadnego wyżywienia – pamiętajmy jednak, że czasami all inclusive bywa w sumie tańszą opcją niż samodzielne sto-

lowanie się i kupowanie napojów w sklepach. Warto natomiast skorzystać z oferty last minute, czyli z ostatniej chwili – wówczas można trafić na naprawdę niedrogi wyjazd. No i zdecydowanie bardziej przystępne ceny są poza sezonem,

a więc do końca czerwca czy od września, ale jeśli chcemy jechać z dziećmi szkolnymi, ta opcja po prostu odpada.

SZUKAJMY, A ZNAJDIEMY

Można oczywiście próbować znaleźć nietypowe rozwiązanie. Zapakować plecak, wziąć śpiwór i namiot, a potem wyruszyć autostopem. Tyle że nie wszędzie autostopowicze są mile widziani, a szukanie noclegu po przyjeździe w nieznanym miejscu może być trudne...

Tak naprawdę więc powinniśmy się do wyjazdu dobrze przygotować. Musimy po prostu uzbroić się w cierpliwość i szukać. Przeglądanie kolejnych stron internetowych może być męczące, ale to najprostszy sposób na znalezienie dobrej oferty. Im wcześniej się do tego zabierzemy, tym lepiej – ciekawsze propozycje znikają z dnia na dzień.

Z zaprzyjaźnionymi rodzinami

Niedawno byłam na spotkaniu, na którym szczęśliwy mąż i ojciec czworga dorosłych dzieci dzielił się swoim doświadczeniem. Polecał nam, żeby mieć pomysł na wakacje i spędzać je w otoczeniu interesujących osób.

Pomyślałam: „Uff, my mamy pomysł na wakacje”. Od kilkunastu lat wyjeżdżamy nad morze, do małej miejscowości, w której jest rodzinna atmosfera i piękny, otwarty cały dzień kościół. Spędzamy czas w gronie zaprzyjaźnionych rodzin. Wszyscy w jednej miejscowości, ale każdy wybiera sobie nocleg na miarę swoich potrzeb i możliwości. Przedpołudniami rodzice spędzają czas na wykładach i warsztatach podnoszących ich kompetencje wychowawcze, a dzieci się bawią. Po południu chodzimy na plażę, jagody, kajaki, grillujemy, śpiewamy i dużo rozmawiamy, wymieniając się doświadczeniem. Wieczorami wyskakujemy na randki małżeńskie.

Wybieramy taki rodzaj wakacji od lat, ponieważ dzięki temu wzrastamy jako rodzina, spotykamy wspaniałych ludzi i każdego roku uczymy się czegoś nowego.

Katarzyna Astrachancew

Obóz Tygrysy

Na dwutygodniowy pobyt nad jeziorem Beldany na Mazurach od 25 czerwca do 8 lipca mogą z nami wyjechać dzieci z rodzicami lub opiekunami, niezależnie od tego, z jakiej są parafii i diecezji. W tym roku gościmy matki z dziećmi z Ukrainy. Tradycja obozów liczy już 60 lat. W minionym roku uczestniczyło w nim 250 osób, przed pandemią było po ok. 700 osób. Jest to rodzaj wakacji z Bogiem, codziennie są Msze święte, poranna i wieczorna modlitwa, zajęcia sportowe z zawodami, gry zespołowe. Katechezy dla dorosłych prowadzi ks. prał. Mirosław Mikulski, który jest inicjatorem tych obozów. Mieszkamy pod namiotami. Koszt całego pobytu to zaledwie 500–600 zł, dla dzieci do sześciu lat pobyt gratis. Można dołączyć na dowolną liczbę dni, cena za jeden dzień to 50 zł, przy czym mamy śniadania, dwudaniowy obiad, podwieczorek, kolację. Wszyscy, którzy nas odwiedzają, podziwiają organizację i atmosferę. W kolejnych latach często przyjeżdżają te same osoby. Dzięki naszym darczyńcom, którzy przekazują pieniądze, żywność, potrzebne rzeczy – jak ostatnio namioty – możemy utrzymać tak niską cenę. Zapraszamy też do przyjazdu zorganizowane grupy, które mogą realizować swój program, przestrzegając naszego regulaminu. Kontakt: tel. 600 029 963.

ks. Tomasz Połomski

Pomysły na wypoczynek

Jak ciekawie spędzić urlop, nie wydając przy tym wszystkich oszczędności? Oto kilka sposobów, głównie na wakacje w gronie rodzinnym.

Kamper i ewangelizacja

We wtorek 21 czerwca wyruszamy całą rodziną na kolejną wyprawę ewangelizacyjną do nadmorskich parafii. Wieziemy ze sobą świadectwa spotkania Żywego Boga, wiary przeżywanej w całej rodzinie, aby w okresie wakacji służyć w kościołach podczas Mszy świętych, koncertów ewangelizacyjnych i pikników rodzinnych.

Od lat jest to nasza forma spędzania wakacji. Dzięki pomocy przedsiębiorstwa, które użycza nam na te cele kamperów, całą rodziną podróżujemy razem, wypoczywając i służąc w parafiach odwiedzanych przez nas na ewangelizacyjnym szlaku.

Możemy też poznawać zalety wypoczynku z wykorzystaniem kampera. Jedną z nich jest fakt, że wakacje spędzamy w wielu miejscach i nie jesteśmy zależni od warunków, jakie są w ośrodkach czasowych. Poza zorganizowanymi polami kempingowymi możemy również zatrzymać się na noclegi w miejscach niezorganizowanych, co znacznie zmniejsza koszty, a kamper jest wyposażony we wszystkie niezbędne do normalnego funkcjonowania rodziny urządzenia, m.in. prysznic z ciepłą wodą, wyposażoną kuchnię, wygodne łóżka, zasilanie elektryczne z dachowego panelu solarne.

Wszystkie przygody i przeżycia z wypraw i naszej służby staramy się opisywać na portalu, który prowadzimy dla rodzin, pod adresem wiedzedobro.pl.

Rafał Lewandowski

Szkoła życia dla młodzieży

Najmłodszy skauci Europy (Wilczki) wyjeżdżają pod namioty. Harcerze powyżej dwunastu lat jadą z rówieśnikami i opiekunami do lasu, w którym nie ma niczego, i tworzą swoje „królestwo” od zera: budują stoły, ławy, platformy do spania, paleniska i miejsca na modlitwę. Dwa lub trzy tygodnie spędzają na grach, zabawach, podchodach, zwiedzaniu okolicy i obserwowaniu przyrody. Ważnym elementem są wieczorne ogniska z modlitwą dziękczynną, wesołym śpiewem i improwizowanymi scenkami teatralnymi na zadane tematy.

Harcerze cieszą się, że są traktowani poważnie, decydują o swoim wypoczynku i tworzą swoją społeczność, w której mają dużo do powiedzenia. Rodzice nieraz dziwią się, że ich dzieci będą same gotować, budować i chodzić po lesie. Tymczasem młodzież nie lubi mieć wszystkiego podstawionego pod nos, ale jest w niej pragnienie przeżycia przygody, obcowania z dziką przyrodą i poradzenia sobie z trudnymi wyzwaniami. Obóz jest szkołą życia społecznego. Skauci spędzają czas z przyjaciółmi, nieraz muszą pokójowo wyjaśniać nieporozumienia.

Harcerze powyżej siedemnastego roku życia wyjeżdżają na obozy wędrownie, by przejść pięknym szlakiem – najczęściej do sanktuarium. Wszystko, czego potrzebują do życia, niosą na plecach. Taka wędrownia ma przypomnieć, że wszyscy jesteśmy w życiu pielgrzymami i dążymy do Boga.

Krzysztof Jankowski,
naczelnik harcerzy, Skauci Europy

W SKRÓCIE

■ **Dar od prezydenta Polski.** Prezydent Andrzej Duda podarował wyższemu seminarium duchownemu diecezji kijowsko-żytomierskiej w Worzelu figurę Matki Bożej Fatimskiej. Dotychczas znajdowała się ona w Pałacu Prezydenckim w Warszawie. Podobną figurę zniszczyły okupacyjne wojska rosyjskie podczas plądrowania budynku seminarijnego na początku kwietnia br. Gipsowa figura Matki Bożej stała w seminarijnej jadalni.

■ **Ponad 4 miliony Ukraińców.** Od 24 lutego funkcjonariusze Straży Granicznej odprawili na przejściach z Ukrainy do Polski 4,166 mln osób – poinformowała 19 czerwca Straż Graniczna. Tylko jednego dnia, 18 czerwca, do naszego kraju przyjechało z Ukrainy 26 tys. osób.

■ **Oczekiwania od sojuszników.** Polska oczekuje uzupełnienia braków sprzętu wojkowego, które powstały na skutek pomocy militarnej dla Ukrainy; zabiegamy o to u wszystkich naszych najważniejszych sojuszników – powiedział prezydent Andrzej Duda podczas odprawy rozliczeniowo-koordynacyjnej kierowniczej kadry Ministerstwa Obrony Narodowej i Sił Zbrojnych RP. Koszt pomocy militarnej Polski dla Ukrainy wyniósł już co najmniej 1,7 mld dolarów.

■ **Wyróżnienie Jasnej Góry.** Za odegranie wielkiej roli w służbie ojczyźnie i Kościołowi Jasna Góra została uhonorowana Krzyżem Służby Niepodległości. To wyróżnienie przyznała Formacja Niepodległościowa zrzeszająca 37 organizacji patriotycznych i niepodległościowych, których członkami są opozycjoniści lat 70. i 80. Krzyż Służby Niepodległości w imieniu Jasnej Góry odebrał podprzeor o. Rafał Wilk, który podkreślił, że jest to wielkie wyróżnienie i wielki zaszczyt.

■ **Wielkopolski szlak wygnańca z Warszawy.** – Abp Zygmunt Szczęsny Feliński posiadał dalekowzroczną wizję przyszłości, nie lekcewał bieżącej sytuacji, potrafił powiedzieć rodakom rzeczy trudne, nie obnosząc się ze swoją wyższością moralną. Jego przesłanie życia jest wciąż aktualne, ponieważ także dzisiaj nasza wiara musi dojrzewać wśród ciężkich prób, także dzisiaj trzeba być przygotowanym na złożenie ofiary ze swojego życia, zwłaszcza wtedy, kiedy się jest przywódcą duchowym – mówił w Poznaniu abp Stanisław Gądecki. Metropolita poznański przewodniczył Mszy świętej w poznańskiej katedrze, inaugurującej Wielkopolski Szlak Świętego Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z okazji przypadającej w 2022 r. 200. rocznicy jego urodzin.

■ **Łacina w szkole.** Ministerstwo Edukacji i Nauki przygotowało podstawę programową dla klas VII i VIII oraz szkół ponadpodstawowych, przewidującą, żeby zamiast drugiego języka obcego uczeń mógł wybrać język łaciński.

fol. PAP/Tomasz Wiktor

DZIEŃ POWSTAŃ ŚLĄSKICH

20 czerwca po raz pierwszy obchodziliśmy Narodowy Dzień Powstań Śląskich. To nowe święto państwowe ma upamiętniać trzy zrywy z lat 1919–1921 i czcić ich bohaterskich uczestników, którzy wywalczyli przyłączenie części Górnego Śląska do odrodzonej Rzeczypospolitej. Wybór daty nie był przypadkowy, ponieważ 20 czerwca nawiązuje do powszechnej w świadomości Ślązaków daty wjazdu do Katowic w 1922 r. polskiego wojska na czele z gen. broni Stanisławem Szeptyckim.

W ramach obchodów były inscenizacje wydarzeń historycznych, koncerty, otwarto Pantheon Górnośląski, a w katowickiej katedrze

została odprawiona Msza święta. – Egoizm, osobisty czy społeczny, jest wyrazem krótkowzroczności i prowadzi do takiej degeneracji i braku rozwoju, której straty z trudem będą mogły odbudować przyszłe pokolenia. Zostawiamy im hipotekę, którą będzie potwornie trudno odbudować i która będzie ich obciążać. Nie wystarczy bowiem iść razem, trzeba razem patrzeć w tym samym kierunku – powiedział w homilii abp Wojciech Polak, prymas Polski. Znaczną część homilii poświęcił sylwetce kard. Augusta Hlonda. W uroczystościach na Śląsku wziął udział premier Mateusz Morawiecki.

PODRĘCZNIK DO HIT

Do MEiN wpłynął tylko jeden wniosek o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika do przedmiotu historia i teraźniejszość, a jego ocena merytoryczna autorstwa wybitnego historyka prof. Wojciecha Roszkowskiego jest absolutnie pozytywna – poinformował minister edukacji i nauki Przemysław Czarnek. Historia i teraźniejszość to nowy przedmiot szkolny, który od 1 września 2022 r. będzie wprowadzany w klasie I liceum ogólnokształcącego, technikum i branżowej szkoły I stopnia. Wprowadzony będzie w miejsce przed-

fol. PAP/Łukasz Szymański

miotu wiedza o społeczeństwie i obejmie zagadnienia z zakresu wiedzy o społeczeństwie oraz zagadnienia z historii najnowszej, od 1945 r. do 2015 r.

PO RAZ DWUDZIESTY

fol. PAP/Darek Delmonowicz

W parku Sybiraków w Rzeszowie po raz dwudziesty odbył się koncert „Jednego Serca Jednego Ducha”. Uczestniczyło w nim kilkadziesiąt tysięcy osób, wśród nich miejscowy biskup oraz władze państwowe i samorządowe. Koncert tradycyjnie prowadził Jan Budziaszek, jeden z pomysłodawców rzeszowskiego uwielbienia. Bp Jan Wątroba udzielił uczestnikom koncertu błogosławieństwa i zainicjował modlitwę w intencji pokoju na Ukrainie.

fot. PAP/Art Service 2

WIELKI JUBILEUSZ W MAŁEJ LUBORZYCY

Metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski przewodniczył uroczystościom związanym z jubileuszem 800-lecia istnienia parafii w Luborzycu. Została ona ufundowana w roku 1222 przez biskupa krakowskiego Iwonę Odrowąża. W homilii podczas Mszy świętej abp Jędraszewski podkreślił, że kiedy w Luborzycu wznoszono kościół, uczyniono

to na wielkiej akcji ewangelizacyjnej całego polskiego narodu. – Nadano mu tytuł Podwyższenia Krzyża Świętego, bo chciano pokazać także tu, w Luborzycu, że krzyż jest najważniejszy i najświętszy. W nim tylko możemy pokładać nadzieję – zaznaczył. W uroczystościach jubileuszowych uczestniczył minister kultury wicepremier Piotr Gliński.

MALOWANA CHATA

Dzięki działalności badaczy i popularyzatorów sztuki co roku w Zalipiu (województwo małopolskie) organizowany jest konkurs „Malowana Chata” na najpiękniej wymalowaną zagrodę. Jest to najdłużej trwający konkurs w zakresie sztuki ludowej w Polsce. Po raz pierwszy zorganizowany został w 1948 r., początkowo nie odbywał się co roku. Na zdjęciu nagrodzona w tym roku zagroda.

fot. PAP/Paweł Topolski

PROCESJE BOŻEGO CIAŁA

W całym kraju odbyły się uroczystości Bożego Ciała, które zgromadziły wiele tysięcy wiernych. W dużych miastach wierni uczcili Najświętsze Ciało i Krew Chrystusa w procesjach, które przeszły głównymi arteriami. – Dzisiejsza procesja Bożego Ciała, odbywana tradycyjną drogą od katedry na Wawelu po Rynek Główny w Krakowie, szlakiem czterech wezwań z Litanii do Serca Jezusowego, w zbliz-

żającą się dwudziestą rocznicę aktu zawierzenia świata Bożemu miłosierdziu pozwala nam jeszcze głębiej przeżyć tę prawdę, że jedynie Jezus Chrystus jest naszym pokojem i naszym pojednaniem – mówił abp Marek Jędraszewski, metropolita krakowski, podczas homilii na zakończenie centralnej procesji Bożego Ciała przy bazylice mariackiej. Na zdjęciu procesja w Czerwieńnej na Podhalu.

fot. PAP/Grzegorz Mornot

■ Niepodległość zagrożona czy nie?

43 proc. badanych uważa, że niepodległość Polski nie jest obecnie zagrożona; 42 proc. ma przeciwnie zdanie. Według 45 proc. badanych armia zawodowa powinna być uzupełniana żołnierzami z poboru, a 31 proc. wzięłoby udział w szkoleniach ochrony ludności – wynika z sondażu CBOS.

■ Podwyżki dla pracowników ZUS.

W najbliższych dniach pracodawca zaprosi do rozmów wszystkie zakładowe organizacje związkowe działające w ZUS w celu uzgodnienia wysokości kwot oraz zasad podziału środków na podwyżki – przekazał rzecznik zakładu Paweł Żebrowski. Dostępna wcześniej kwota na podwyżki – średnio po 300 zł na pracownika – dzięki obsłudze nowych zadań przez ZUS, m.in. 500 plus, może zostać znacząco podwyższona.

■ **Dzieci u Królowej Polski.** Dwudziestopięciolecie istnienia obchodzili na Jasnej Górze Podwórkowe Koła Różańcowe Dzieci. Uroczystościom pod hasłem „Królowo Pokoju, módl się za nami” przewodniczył bp Antoni Długosz z Częstochowy. Dzieło powstało ćwierć wieku temu z inicjatywy Magdaleny Buczek.

■ **Borelioza ciągle groźna.** Od 1 stycznia do 15 maja zanotowano w Polsce 2609 przypadków boreliozy, choroby przenoszonej przez kleszcze – wynika z najnowszego zestawienia opublikowanego przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny. W tym samym okresie ubiegłego roku było 2227 takich przypadków.

■ **Nagroda im. Janusza Kurtyki.** Książka dr. Przemysława Benkena „Tajemnica śmierci Jana Rodowicza Anody” zwyciężyła w VI edycji Konkursu o Nagrodę im. Janusza Kurtyki, organizowanego przez Fundację im. Janusza Kurtyki w Warszawie.

■ **Jubileusz karmelitów bosych.** Ojcowie karmelici bosci obchodzili jubileusz 50-lecia misji w Afryce. Mszy świętej dziękczynnej w bazylice Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach przewodniczył bp Robert Chrzęszcz.

■ **O pracy po pracy.** 23,9 proc. pracowników w Polsce otrzymuje po godzinach pracy od przełożonych e-maile, SMS-y lub inne wiadomości za pomocą komunikatorów w typowo służbowych sprawach.

■ **Nowe ołtarze w Stoczku Klasztornym.** Do sanktuarium w Stoczku Klasztornym na Warmii zostaną wkrótce wstawione dwa barokowe ołtarze: św. Walentego i św. Krzyża. Jeden z nich leżał latami w budynku gospodarczym, drugi stał w krążgankach. Dotychczasowe boczne ołtarze ze Stoczka подарowano dwóm innym parafiom.

Jacek Karnowski

Wyciągnijmy wnioski

Wojna na Ukrainie zmieniła swój charakter. Na frontach, głównie w Donbasie, coraz mniej jest walki „manewrowej”, czyli bezpośrednich starć oddziałów. W Siewierodoniecku trwają jeszcze walki uliczne, ale w innych miejscach mamy do czynienia przede wszystkim z ostrzałem artyleryjskim. Strzelają głównie Rosjanie, którzy mają nawet dziesięciokrotną przewagę nad Ukraińcami w sile ognia. Strzelają niecelnie, ale bardzo intensywnie, pokrywając duże obszary ogniem z dział dużego kalibru. Los żołnierzy, którzy muszą wytrzymać w okopach wielogodzinną nawałę, jest wyjątkowo ciężki, a straty obrońców – bardzo duże. Od czasu do czasu przeprowadzają oni wypadki na pozycje rosyjskie, „polując” na czołgi, zestawy artyleryjskie, punkty dowodzenia. Korzystają przy tym z bardzo precyzyjnych danych satelitarnych i wywiadowczych, którymi Ukraina dysponuje także dzięki pomocy amerykańskiej.

W sumie na Ukrainę zwała się cała postsowiecka potęga, którą w czasach ZSRR szkowano do ataku na Europę Zachodnią. Stosowane metody są proste, wręcz prymitywne, i przypominają sowiecką taktykę z czasów II wojny światowej, ale z racji swojej skali są punktowo skuteczne. Punktowo, bo choć Ukraina traci teren w Donbasie, to jednak zdołała ocalić swoją niepodległość, stolica nie padła, a siły zbrojne zachowują swój potencjał. Potrzebują jednak pilnego wsparcia na jeszcze większą skalę, bo w trakcie walk również Ukraińcy tracą cenny sprzęt; oficjalne dane mówią o 1300 bojowych wozach piechoty, 400 czołgach

i 700 systemach artyleryjskich. Wyczerpują się także rezerwy amunicji z czasów sowieckich. Nadzieją jest amerykańska pomoc w ramach reaktywowanej ustawy Lend-Lease, która ma ruszyć w połowie lata. Być może umożliwi ona taką rozbudowę sił ukraińskich, by były

zdolne do podjęcia kontrofensywy na dużą skalę.

Na Zachodzie narasta zmęczenie wojną i jej kosztami. Badania przeprowadzone na zlecenie think-tanku o nazwie Europejska Rada Spraw Zagranicznych wykazały, że „partia pokoju”, a więc zwolennicy szybkiego zakończenia wojny, przeważa w niemal wszystkich krajach i stanowi średnio 35 proc. badanych. „Partia sprawiedliwości”, postulująca walkę aż do zwycięstwa Ukrainy, liczy średnio ok. 20 proc.

i przeważa, spośród krajów objętych sondażem, tylko w Polsce. To wpływa na polityków takich jak Scholz, Macron i Draghi, którzy szukają sposobu na szybkie zakończenie walk i ustabilizowanie cen energii. Zauważmy jednak, że w czasie swojej wizyty w Kijowie przywódcy Niemiec, Francji i Włoch nie zdecydowali się na otwarte łamanie ukraińskiego kręgosłupa. Według ustaleń polskiej dyplomacji w czasie rozmów jedynie krążyli wokół tematu rozmów pokojowych z Rosją. To pokazuje, że presja naprawdę ma sens. Stanowisko Polski w tej sprawie jest jasne: tylko władze Ukrainy mogą zdecydować o terminie i zakresie rozmów z Moskwą, to musi być samodzielna decyzja prezydenta Zełenskiego i jego doradców.

Scholz, Macron i Draghi zabrali ze sobą do Kijowa prezydenta Rumunii Klausa Iohannisa. Chodziło o pokazanie, że delegacja reprezentuje także kraje tzw. nowej Europy. Część opozycji uznała to za porażkę Polski. Trudno o większą pomyłkę: liderzy Niemiec,

Francji i Włoch pominęli Polaka nie dlatego, że Polska nie nie znaczy, ale z tego powodu, że zaczęła znaczyć zbyt wiele. Warszawa, która prowadzi samodzielną politykę zagraniczną, buduje regionalne koalicje i energicznie niesie pomoc według własnego uznania, nie nadaje się do roli ozdóbki czy też przesłony. Poza tym Polska nie może się podpisać pod politykę, która jednak krąży wokół idei nowego appeasementu, ponieważ stanowi śmiertelne zagrożenie dla Polski, nie może być co do tego żadnych wątpliwości. W wyniku wojny Rosja – co ciekawe, z pewną ulgą – porzuciła maskę kraju cywilizowanego i całkiem otwarcie opisuje swoje długofalowe cele. Zarówno rosyjscy politycy, jak i komentatorzy bliscy Kremlowi otwarcie snują imperialne plany, nie szczędząc naszemu krajowi brutalnych pogroźek. Wojna, którą

toczy Ukraina, jest dla nas sprawą życia i śmierci. W razie zwycięstwa Moskale na całej północnej i wschodniej granicy mielibyśmy za sąsiada wroga nam, pewnie siebie imperium, szykujące się do kolejnej agresji. Kto tego nie rozumie, niewiele rozumie. Być może inni mogą się uchylić, ale my nie mamy takiej możliwości.

Wygląda na to, że wojna potrwa jeszcze długo, może nawet lata. Nie musimy jednak czekać na finał, by wyciągnąć kilka podstawowych wniosków. Trzeba dbać o bezpieczeństwo żywnościowe, bo import to zawsze import, może się załamać. Należy rozwijać takie źródła energii, które zależą tylko i wyłącznie od nas. Wreszcie, trzeba mieć armię gotową zadać agresorowi potężne straty, nawet w czasach, które wydają się idyllicznie spokojne. Na nasze szczęście część tych wniosków wyciągnęliśmy już jakiś czas temu, dlatego po raz pierwszy od wielu pokoleń możemy powiedzieć, że Polak okazał się mądry przed szkodą.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

fot. PAP/Paweł Topolski

Pomnik Lecha Kaczyńskiego

Przy dworcu kolejowym w Tarnobrzegu odsłonięty został pomnik upamiętniający prezydenta Lecha Kaczyńskiego. Odsłonił go prezes PiS i brat zmarłego prezydenta Jarosław Kaczyński, a w uroczystości uczestniczyli premier Mateusz Morawiecki i ministrowie. Uroczystość odbyła się w 73. rocznicę urodzin braci Kaczyńskich.

Rejestracja na ŚDM

Za pośrednictwem uruchomionej już strony internetowej sdmpolska.pl ruszyła rejestracja polskich uczestników na 37. Światowe Dni Młodzieży w Lizbonie. Odbędą się one w dniach 1–6 sierpnia przyszłego roku. Ks. Tomasz Kopriański, dyrektor Krajowego Biura Organizacyjnego ŚDM przy Konferencji Episkopatu Polski, szacuje, że do Portugalii wybierze się co najmniej 4 tys. młodych Polaków. Planowane jest urządzenie sceny polskiej, na której polscy artyści będą mogli zaprezentować swoje talenty muzyczne i teatralne w służbie ewangelizacji.

„Żywy” na ekranach

Film „Żywy” w reżyserii Jorge’a Pareja Trigo ukazuje niezwykłą moc Najświętszego Sakramentu. – Ma uświadamiać, że Jezus Eucharystyczny potrafi całkowicie przemienić życie człowieka nawet w najtrudniejszym jego momencie – podkreśla Andrzej Sobczyk z krakowskiego Rafael Film, który jest dystrybutorem dzieła w Polsce. Film został wyprodukowany w Hiszpanii przez Bosco Films i Hakuna Films.

Biskup Wiesław Mering, biskup senior diecezji włocławskiej, w gronie biskupów, kapłanów, osób życia konsekrowanego i przyjaciół 18 czerwca w katedrze włocławskiej dziękował Bogu za pięćdziesiąt lat swojej kapłańskiej drogi.

Na początku Mszy świętej, którego przewodniczył jubilat, zebranych powitał biskup włocławski Krzysztof Wętkowski. – Z pięćdziesięciu lat kapłaństwa dzień w dniu przypada na diecezję włocławską, z czego osiemnaście lat to posługa biskupa włocławskiego. Dziś diecezja włocławska pragnie włączyć się w dziękczynienie składane Bogu za łaskę powołania i za wytrwanie w posłudze kapłańskiej przez pięćdziesiąt lat. Dziękujemy za wszystko, co widoczne dla oczu, ale myślę, że jeszcze bardziej dziękujemy za to, co trudno dostrzegalne, za owoce twojej pracy duszpasterskiej, zwłaszcza za posługę słowa i sakramenty – zwrócił się do biskupa jubilata bp Wętkowski.

Gratulacje, życzenia i apostolskie błogosławieństwo dla bp. Wiesława Meringa nadesłane od papieża Franciszka przeczytał ks. Artur Niemira, kanclerz Kurii Diecezjalnej we Włocławku.

Homilię wygłosił bp Andrzej Suski, emerytowany biskup toruński. – Jubileusz kapłański to szczególna okazja ku temu, by we wspólnocie Kościoła wielbić Jezusa Chrystusa, jedynego i wiecznego Kapłana, by dziękować za sakrament kapłaństwa, niezbędny dla życia i misji Kościoła – bp Suski zachęcał do modlitwy za kapłanów jubilatów, ale też o nowe powołania kapłańskie. Biskup senior przywołał słowa ewangelisty Łukasza: „Duch Pański spoczywa na Mnie, ponieważ Mnie namaścił” (Łk 4, 18), które uczynił refrenem rozważania na temat kapłaństwa. – Źródłem kapłaństwa w Kościele jest namaszczenie Jezus Chrystus i wysłany w mocy Ducha Świętego do świata, jako jedyny pośrednik między Bogiem a ludźmi. On jest jedynym nauczycielem Prawdy i jej świadkiem. Wszyscy inni wypełniają kapłańskie posłannictwo w Jego imieniu – mówił i przywołał pierwsze, pełne emocji momenty kapłań-

Złoty jubileusz

foto: Anetia Siuda-Koszela

skiej drogi – od święceń, przez Msze prymicyjne i początki pracy duszpasterskiej. Zaznaczył, że z czasem ogień przygasa, dlatego trzeba nad nim czuwać i go rozniecać, a dobrą okazją ku temu są jubileusze kapłańskie. Na koniec zwrócił się do biskupa jubilata. – Uczestniczymy w twojej kapłańskiej jubileuszowej radości sprawowaną Eucharystią, najpiękniejszym dziękczynieniem Kościoła. Wraz z chlebem i winem składasz na ołtarzu plon półwiecznej pracy na różnych odcinkach życia Kościoła. (...) Podnieś z radością kielich zbawienia i wzywaj imienia Pana z nami, którzy razem z tobą wielbimy Pana za wielki dar kapłaństwa, niezbędny dla życia Kościoła, i modlimy się, by w nim nigdy nie zabrakło kapłanów – podkreślił bp Andrzej Suski.

Przed błogosławieństwem kończącym Eucharystię życzenia biskupowi jubilatowi w imieniu prezbiterów złożył ks. Tomasz Michalski, wikariusz biskupi ds. stałej formacji kapłanów diecezji włocławskiej. Nie zabrakło też życzeń od obecnych na liturgii osób życia konsekrowanego, m.in. sióstr anuncjatek.

Obecny na jubileuszu abp Wojciech Polak, prymas Polski, wyraził wdzięczność za kapłańskie

życie i posługiwanie biskupa jubilat. – Chcemy radować się tym, czym Bóg w Twoim życiu działał z ludźmi, przez ludzi i dla ludzi. Niech Bóg będzie uwielbiony za Twoje kapłaństwo, odważne decyzje i posługę pełną pokory – mówił prymas.

nie oczekujący powrotu swojego dziecka – wyjaśnił bp Mering. Z kolei cytaty na obrazku mówią o wierności. – Uważam to za najważniejszą cechę życia kapłańskiego; kiedyś wierność osądzi Pan Bóg. Dziś dziękuję Panu za pięćdziesiąt lat kapłaństwa i wielbię Go za wybranie do tej posługi – mówił biskup jubilat.

Wspominał, że powołanie poczuł po rodzinnej pielgrzymce do Matki Bożej Częstochowskiej i zgłosił się do Seminarium Duchownego w Pelplinie w wieku siedemnastu lat. Naukę przerwał, by studiować filozofię na KUL, ale powrócił do seminarium. Święceń prezbiteratu udzielił mu 21 maja 1972 r. w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni biskup pomocniczy chełmiński Zygfryd Kowalski. Dalej biskup wspominał czas studiów w Strasburgu, objęcie funkcji rektora pelplińskiego seminarium i posługę biskupa diecezjalnego we Włocławku. – Dziękuję Bogu za Kościół, w którym się urodziłem, za wiarę, która została mi przekazana przez najbliższych, za formację, jaką otrzymałem w seminarium duchownym. Jezu, Panie Kościoła, ześlij na mnie swojego Ducha – zakończył modlitwą bp Mering, dziękując niezającym już rodzinie i siostrze oraz wszystkim uczestnikom uroczystości.

Amelia Siuda-Koszela

REKLAMA

Szlaki biblijne: Ziemia Święta, Jordania...

Szlaki apostolskie: Cypr, Malta, Hiszpania...

Szlaki sanktuariów: Fatima, Medjugorie, Lourdes...

Szlaki Świętych: Liban, Włochy...

Wypoczynek: Jordania - Morze Martwe, Egipt - rejs po Nilu

Pełna oferta dostępna na www.patrontravel.pl

ul. Zakroczyńska 1, 00-225 Warszawa, tel. 22 635 97 75, 22 720 19 83, biuro@patrontravel.pl

www.ziemiaswieta.pl www.patrontravel.pl www.pielgrzymki.info

zaimów bezpłatny katalog

Zaliczany jest do grona najwybitniejszych współczesnych europejskich witrażystów i wpisuje się w poczet największych polskich – obok Wyspiańskiego i Mehoffera. Salezjanin ks. Tadeusz Furdyna wypracował nowy styl w sztuce sakralnej.

Irena Świerzewska

Szkola prowadzona przez zgromadzenie salezjanów i dom zakonny przy ul. Wodnej w Łodzi, gdzie mieszka, są wielką galerią jego prac. Ozdobił witrażami dwadzieścia spośród sześćdziesięciu świątyń w tym mieście. Witraże projektu

foto: Irena Świerzewska

Sztuka na chwałę Boga

ks. Furdyna można zobaczyć we wszystkich regionach Polski, za granicą głównie na Ukrainie i Białorusi, ale także w Zambii w Nsaka-Luba oraz na wyspie Samoa na Pacyfiku. Chociaż jego największą pasją są witraże, to z niewiele mniejszą maluje obrazy, wykonuje polichromie, mozaiki, rzeźby i aranżacje wnętrz kościołów.

Za wybitne osiągnięcia w zakresie sztuki sakralnej uhonorowany został Medalem Papieskiej Rady Kultury oraz Nagrodą św. Brata Alberta.

W PRACOWNI MISTRZA

Jego mała pracownia znajduje się w domu zgromadzenia salezjanów, na ostatnim piętrze budynku, ułożona tak, by przez świetlik w dachu wpadało naturalne światło. Ształugi można doświetlić stojącymi wokół nich lampami. Ściany pokoju obwieszone są obrazami i projektami witraży na kartonie. Stoją tu także fotografie witraży już zrealizowa-

nych, jak monumentalny projekt św. Michała Archaniola w kościele pod tym wezwaniem we Wrocławiu.

– Witraż można wykonać nawet w betonie – mówi ks. Tadeusz Furdyna, pokazując projekt z kościoła w Kutnie-Woźniakowie. Witraż wykonany jest nietypową techniką dalle de verre – z bryłek szkła zatopionych w zbrojonym betonie zamiast klasycznie umiejscowionych w ołowianych obramowaniach. – Tam, gdzie obecnie znajduje się szkło, podłożone były z obydwu stron gliniane korki, a potem wszystko zostało zalane betonem – odsłania ks. Furdyna tajniki pracy przy swoim pierwszym dziele, wykonanym w 1968 r. Podobną techniką wykonany jest witraż w kościele św. Teresy przy ul. Wodnej w Łodzi, gdzie ks. Furdyna pracował jako kapłan trzydzieści lat.

Po wykonaniu pierwszego witrażu posypały się zamówienia. Technika kolejnych witraży ewaluowała w różnych nowych kie-

runkach. Widać w nich inspiracje sztuką wczesnochrześcijańską, bizantyjską i romańską, a nawet kubizmem czy sztuką surrealistyczną, a także fascynację pracami artystów: Marca Chagalla, Paula Klee, Joana Miró, Wassilego Kandinskiego, Georges'a Rouaulta czy Pabla Picassa. Łączenie tradycji z nowoczesnością. Niektórzy nazwali styl ks. Tadeusza „furdynizmem”.

– Lubię projektować witraże, bo tego rodzaju dzieła prawie zawsze trafiają do kościoła. To one w dużym stopniu nadają nastrój wnętrzu świątyni – mówi ks. Furdyna.

POMOST MIĘDZY ŚWIATAMI

Za najważniejszy i najciekawszy artystycznie zespół witraży z wczesnego okresu twórczości ks. Furdyna uważa się te zaprojektowane do łódzkiego kościoła karmelitów. W przypominającą sieci rybaczkie gęstą siatkę ołowianych spoin wkomponowane są abstrakcyjne i symboliczne postaci i sceny biblijne, symbole znaków ikonicznych. Armatura gnie się i faluje z rysunkiem i kompozycją całości okna. Te dzieła uznawane

są też za jedno z najciekawszych osiągnięć w witrażach XX w.

Późniejsze realizacje dużych zespołów witraży z postaciami świętych w kościele św. Antoniego i św. Franciszka w Łodzi prezentują zupełnie odmienną stylistykę, gdzie dominują formy geometryczne z grą kolorów. Kameralne witraże w kaplicy franciszkanów w Gdańsku prezentują nurt abstrakcyjny. W innych zespołach witraży do głosu dochodzą echa sztuki młodopolskiej i polskiej sztuki ludowej, jak w kościołach w Rumi, Zalesiu, Sokołowie Podlaskim. Zobaczyć tam można kompozycje spokojne i liryczne – ze świętymi wśród pęków polskich kwiatów.

– Projektuję witraż z myślą, że nie jest on dla mojej chwały, ale ma prowadzić ludzi do Boga. Ma tworzyć atmosferę sprzyjającą modlitwie. W kościołach wiejskich musi być bardziej czytelny, w dużych miastach – bardziej iść w kierunku budowania nastroju. Kolejna rzecz to jego treść. Dla mnie witraż działa samym światłem, kolorystyką, ale zawsze wprowadzam „temat”. Witraż musi coś „mówić”, podobnie jak moje obrazy, nie może to być sama sztuka dla sztuki. Witraż jest rodzajem Biblii pauperum – podkreśla ks. Tadeusz Furdyna. Mówi się o jego dziełach, że są uduchowione, oddziałują na świadomość i podświadomość. – Prawdziwy twórca potrafi łączyć to, co widzialne, z tym, co niewidzialne, tworzyć pomost między dwoma światami – ocenia sam artysta.

Ciekawy jest witraż w kościele Matki Boskiej Jasnogórskiej na łódzkim Włocławku, gdzie zobrazowana jest historia jasnogórskiego cudownego obrazu, spleciona z dziejami Polski. W ostatnich latach interesujący zespół witraży wykonał ks. Furdyna do kościoła św. Andrzeja Boboli w Szczecinie. Przedstawia on cykle siedmiu sakramentów świętych i siedmiu darów Ducha Świętego. W Warszawie witraże ks. Furdyny można zobaczyć w bazylice Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Kawęczynskiej oraz w kaplicy Centrum Formacji Misyjnej przy ul. Byszewskiej.

– Powstawanie witraża rozpoczyna się od obejrzenia architektury kościoła i uważnego wysłuchania oczekiwań proboszcza. Potem muszę to wszystko w sobie „przeżyć”, pomodlić się i dopiero usiąść za biurkiem. Kiedy już chwycę myśl, ten prąd, i ujarzmię go, praca idzie niemal automatycznie – opisuje ks. Furdyna. Zaprojektowany na kartonie kredkami witraż w skali 1:10 czy 1:20 trafia do zatwierdzenia do komisji ds. budownictwa sakralnego w danej

diecezji albo do księdza proboszcza. Ważny jest wybór pracowni, która wykonuje witraże. Ks. Furdyna współpracuje z kilkoma sprawdzonymi, m.in. z Łodzi, Poznania oraz Krakowa, którą prowadzi jego brat z synem.

ODKRYTY TALENT

Talent ks. Furdyny dostrzeżony został w zgromadzeniu salezjanów, do którego wstąpił jako siedemnastolatek. W czasie studiów teologicznych jeszcze amatorsko i sporadycznie zajmował się rękodziełem, tworzył mozaiki z rozprasowanych słomek zbóż, ciętych żyłką na małe kawałeczki. Swoją talent

rozwinął, dopiero gdy został kapłanem.

– Wszystko zaczęło się „ex ovo”, czyli od jajka – żartuje dziś ks. Tadeusz.

– Na Wielkanoc zwykle wykonywałem pisanki. Wy-

skrobałem któregoś roku portrecik prowincjała – opowiada. Przełożony, widząc talent współbrata, postanowił wysłać go na Akademię Sztuk Pięknych. – Dopiero tam dowiedziałem się, co to jest sztuka – wspomina ks. Tadeusz. Trzy lata po święceniach kapłańskich rozpoczął studia na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu im. Mikołaja

Kopernika w Toruniu, potem studia podyplomowe w pracowni malarstwa monumentalnego w gdańskiej PWSSP i krakowskiej ASP. Kształcił się pod okiem najlepszych mistrzów: Wacława Taranczewskiego i Jerzego Nowosielskiego. W 1966 r. ukończył edukację.

Odtąd, obok talentu artystycznego, służył Kościołowi także swoją wiedzą. Przez dwadzieścia lat wykładał historię sztuki we franciszkańskim seminarium duchownym w Krakowie-Łagiewnikach, a przez kolejnych dziesięć lat – w seminarium duchownym Zgromadzenia Księży Salezjanów. Był też członkiem Komisji Sztuki Kościelnej przy Episkopacie Polski.

Ci, którzy znają ks. Tadeusza, mówią, że jest tytanem pracy. Aranżował cały wystrój trzydziestu kościołów w Polsce, projektował nawet meble. W niemal dwustu świątyniach w Polsce można znaleźć jego prace – witraże, drogi krzyżowe, wystrój prezbiterium, polichromie. Trudno uwierzyć, że w ciągu sześćdziesięciu lat działalności jeden artysta mógł wykonać ich tak wiele. I nadal tworzy.

Zmarły niedawno Jan Dominikowski, monograf ks. Furdyny, historyk sztuki i kurator jego wystaw, napisał: „Ten skromny człowiek – choć dziś jeszcze nie zdajemy sobie z tego sprawy – ze swoimi genialnymi pomysłami, determinacją dawnych mistrzów i zapalem do tytanicznej pracy – konsekwentnie ratuje polską z ducha sztukę sakralną we wnętrzach naszych współczesnych świątyń przed grożącym jej upadkiem”. Kiedy ks. Furdyna sięgał po pędzel, by malować kwiaty czy pejzaże, Jan Dominikowski mówił: „Niech ksiądz tego nie maluje, to mogą zrobić inni”.

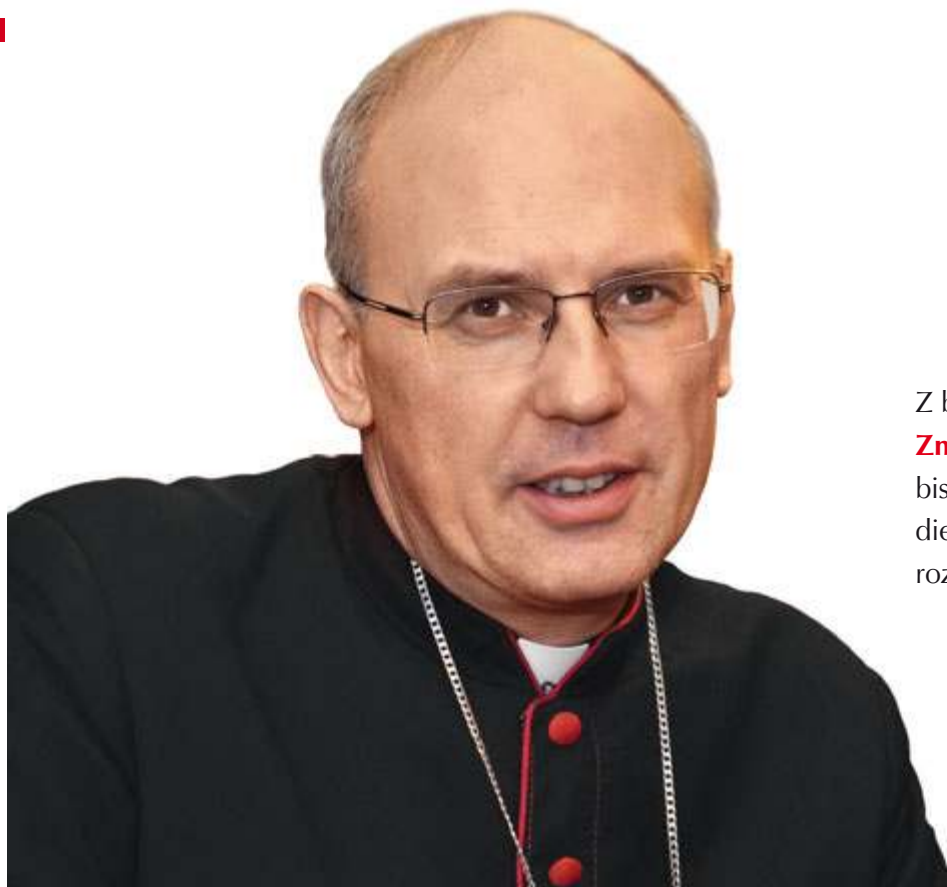
Ks. Furdyna jest człowiekiem niezwykle skromnym, pogodnym, z dystansem do siebie i dużym poczuciem humoru.

Ks. Sławomir Łubian, prowincjał inspektorii warszawskiej Salezjanów Księstwa Bosko, na 50-lecie pracy artystycznej ks. Furdyny podkreślił, że ks. Tadeusz wierny jest dewizie: „Na większą chwałę Boga”. – Jest przykładem, że w zakonnej specyfice talent artystyczny może się rozwijać w wolności i swobodzie artystycznej, jeśli pierwszą inspiracją jest głęboko przeżywana wiara obdarowanego takim talentem. Podkreślił, że ks. Tadeusz zostawia ślad swojej refleksji nad Bogiem, człowiekiem i światem. Będąc artystą, pozostaje jednocześnie zakonnikiem. Gorliwym i dowcipnym, sumiennym i odważnym, starozakonnym i na wskroś nowoczesnym, z peselem zaczynającym się od 30 i jednocześnie młodym duchem.

Witraż w kaplicy szkół salezjańskich Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Szczecinie

Fot. Furdyna Pracownia Witraży

Z bp. **Radosławem Zmitrowiczem** OMI, biskupem pomocniczym diecezji kamieniecko-podolskiej, rozmawia Radosław Molenda

Ukraina nie da się pokonać

Od ponad trzech miesięcy obserwuje Ksiądz Biskup toczącą się na Ukrainie wojnę. Jak Ukraińcy ją znoszą?

Wojna zawsze bardzo rani lub wręcz niszczy człowieka – fizycznie i wewnętrźnie. Wobec bezmiaru doświadczanego zła bohaterstwem jest nieraz już to, że udało się zachować w sobie człowieczeństwo. I w tym wymiarze Ukraińcy w zdecydowanej większości tę próbę przechodzą zwycięsko. Widać, że nie popadają w beznadziejność, ale wielu zwraca się ku Bogu i w Nim szuka nadziei. Odwiedzając parafie, widzę, że tam, gdzie w kościołach przedtem modliła się jedna, dwie osoby, dziś modli się kilkadziesiąt.

Pamiętajmy jednak, że ta wojna trwa. Przechodzimy przez nią i nie wiadomo jeszcze, jak przejdziemy. Widać wśród ludzi ducha jedności, solidarności i gotowości obrony ojczyzny, ale są i tacy, którzy myślą tylko o swoim przetrwaniu, a jeśli się da, to i wykorzystaniu wojny, by szabrować, wynajmować drogo mieszkania tym, którzy własne stracili. Mamy tu wszystkie postawy, bo to są normalni, jak my, ludzie.

Upadaliby na duchu, gdyby Ukraina przegrywała?

Na szczęście nie przegrywa. Bardzo też pomaga to, że prezydent Wołodymyr Zele-

nski dobrze dźwiga prezydenturę, udało mu się zjednoczyć naród. Sami Ukraińcy są zdziwieni tym, jak twardo i w jedności potrafią stać po stronie ojczyzny, dzielnie się bronić, być ze sobą solidarni, pomagać jedni drugim. Nie bez znaczenia jest też to, że dobrze udaje się formułować przekaz o sytuacji na Ukrainie do świata.

Ta wojna udowodniła, że nie jesteśmy – jak sądzą niektórzy – mieszkanką rosyjsko-ukraińską, ale zjednoczonym narodem Ukrainy. I to także buduje ducha Ukraińców. Wiele jest przypadków, kiedy nagle ktoś, kogo nie posądzaliśmy o gotowość do poświęceń, potrafi złożyć w obronie ojczyzny ofiarę z własnego życia. Z kolei ci niby porządni okazali się kosmopolitami szukającymi tylko swojego dobra. Na szczęście tych pierwszych jest nieporównanie więcej.

Ukraińcy wierzą, że uda się Rosjan wyprzeć z Ukrainy?

Dominuje przekonanie, że Ukraina i jej naród tę wojnę przetrwają, nie dadzą się pokonać. I choć trudno mówić, że ktoś w ogóle wyjdzie z niej zwycięsko, to powszechne jest przekonanie, że nie zabraknie cierpliwości i determinacji, by niepodległość Ukra-

Ta wojna udowodniła, że nie jesteśmy mieszkanką rosyjsko-ukraińską, ale zjednoczonym narodem Ukrainy.

iny obronić. Czy powróci do granic sprzed aneksji Krymu? Czy uda się zachować całość terytorium sprzed 24 lutego? Na te pytania

nikt dziś nie odpowie, jednak mimo niepewności, jak będzie, Ukraina walczy nie o rozejm na warunkach proponowanych przez Rosję, Niemcy czy Francję, ale walczy o wszystko. I nadejście na to jest w Ukraińcach potężne.

Istnieją obawy, co jeszcze zrobi Putin?

Trzeba zdawać sobie sprawę z tego, że jesteśmy na wojnie informacyjnej. W czasach, gdy przekaz medialny jest bronią w walce o to, kto kogo przechytrzy, kto czyjego ducha złamie, nie do końca można ufać temu, co do nas dociera. Nie wiemy na przykład, jaki jest stan zdrowia Władimira Putina. Trudno wnikać w to, co myśli i do czego jest zdolny. Pytany o to wybitny szachista i strateg Garri Kasparow odpowiedział, że to niemożliwe.

Putin to człowiek z bardzo trudną przeszłością, otaczający się złymi ludźmi. W Rosji od stu lat dokonuje się selekcja negatywna. Bolszewicy przez dziesięciolecia eliminowali tych, którzy mogli ten kraj podnieść moralnie, cywilizacyjnie, gospo-

Bp Radosław Zmitrowicz (1962) pochodzi z Kozienic, należy do Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. Pracował jako misjonarz w Turkmenistanie, a od 2000 r. przebywa na Ukrainie. Został konsekrowany na biskupa w 2013 r. przez bp. Leona Dubrawskiego w katedrze kamieniecko-podolskiej. Jest w rzymskokatolickim episkopacie ukraińskim odpowiedzialny za sprawę rodziny.

darczy, technicznie. Ci wartościowi – powiedzielibyśmy: inteligencja – nagle znikali albo zmuszeni byli uciekać na Zachód. Podczas II wojny światowej do walki w obronie ojczyzny w pierwszych szeregach szli ci szlachetniejsi, których na stracenie wysyłali stojący w dalszych szeregach lotrzy i tchórze. Także cały powojenny system ZSRR promował ludzi bez zasad. Jak więc dobry, zdrowy ma być dziś ten kraj i jego prezydent? Potrzeba ogromnej modlitwy za Putina i naród rosyjski, by zaczęli się z tej wszechogarniającej zapaści wydobywać. Popieram inicjatywę oddawania Rosji Bogu i Matce Bożej; tu potrzeba cudu. A na razie Rosja i jej prezydent są nieprzewidywalni.

Ta rzeczywistość rzuca nowe wyzwania Kościołowi na Ukrainie?

Z pewnością. Nowe i stare. Tematy, którymi od zawsze zajmuje się Kościół: miłość, Bóg, śmierć, życie, ofiara, dobro i zło, cierpienie, przebaczenie, prawda, życie po śmierci, nasza odpowiedzialność za siebie, za innych – to wszystko obecnie weryfikuje życie. Te tematy „przechodzą przez nas”, nabrały egzystencjalnej intensywności i nie można wobec nich pozostać obojętnym. Ludzie szukają na te pytania autentycznych, nie teoretycznych odpowiedzi, a Kościół pomaga je znaleźć, niosąc wszechstronną, nie tylko duchową pomoc. Rola do odegrania i misja Kościoła na Ukrainie jest dziś szczególnie ważna i pozostanie taka jeszcze przez długie lata po wojnie.

Jaka jest na Ukrainie kondycja Kościoła katolickiego?

Jesteśmy zdecydowaną mniejszością, ale żyjemy i robimy swoje. Kościół katolicki na Ukrainie jest Kościołem misyjnym na Wschód. Są trzy oblasti (obwody): chmielnicka, winnicka i żytomierska, gdzie jest znacząca liczba rzymskich katolików. Stanowią ok. 8 proc. społeczeństwa, jednak mają dość duży wpływ na tkankę społeczną Ukrainy. Wyróżniają się wyższym poziomem praktyk religijnych. Są parafie, gdzie co niedzielę do kościołów przychodzi 2–3 tys. ludzi.

Kościół rzymskokatolicki na Ukrainie przez wieki miał polskie oblicze, ale od rozpadu ZSRR i uzyskania przez Ukrainę niepodległości to się zmienia. My, kapłani z Polski, staramy się w tym pomagać i ten proces

jest niemal zakończony: dziś większość diecezji i parafii ma oblicze ukraińskie. Wśród biskupów i księży Ukraińcy stanowią większość. W naszym seminarium w Gródku cała kadra wychowawców jest już miejscowa. Z radością obserwujemy, jak to nasze doświadczenie rzymskokatolickie – które nie jest polską własnością, ale mamy się nim dzielić – staje się własnością Ukraińców.

Ma to swoje dodatkowe znaczenie. Przynależność do ukraińskiego Kościoła greckokatolickiego, i w znaczenie mniejszej skali także do Kościoła katolickiego, jest ważnym elementem tożsamości narodowej Ukraińców, odrębnej od prawosławnej tożsamości rosyjskiej. Wpływa to m.in. na poczucie ukraińskich katolików, że są z zachodniego, a nie wschodniego kręgu kulturowego, i wzmacnia dążenia do integracji z Europą.

Integracja z Europą niesie także nowe niebezpieczeństwa i pokusy zachodniego świata.

To jedno z wielkich wyzwań, które stoi przed Ukrainą. Kiedy już – w co głęboko wierzę – Ukraina obecną wojnę wygra, zbliżenie z Europą, m.in. aby odbudować zniszczony kraj, jest nieuniknione. Po zwycięstwie nad rosyjską agresją militarną czeka nas agresja kulturowa bezbożnego świata Zachodu. I to wielkie zadanie, by wraz z Kościołem greckokatolickim walczyć o ukraińskie dusze, spoczywa w największym stopniu na barkach Kościoła katolickiego na Ukrainie.

Odpowiada Ksiądz Biskup w ukraińskim episkopacie za duszpasterstwo rodzin. Tymczasem dziesiątki tysięcy ukraińskich kobiet i dzieci w Polsce jest odłączonych od swoich walczących na miejscu mężów i ojców.

Te rozłączenia rodzin w sytuacji niebezpieczeństwa spowodowanego rosyjską agresją trzeba uznać za rozsądne i usprawiedliwić. Ukraińscy mężczyźni – jak powiedział jeden z nich – przekazali w ręce Polaków to, co mają najcenniejsze. I my nie możemy zawieść. Niemniej zagrożenie jedności rodzin, które się z tym wiąże, jest bardzo realne. Mam w tym względzie doświadczenie z czasów, gdy na początku lat 90. XX w. jako młody jeszcze kapłan służyłem w Polskiej Misji Katolickiej w Brukseli. Z bólem widzieliśmy, jak wiele rodzin emigrantów z Polski się rozpada.

Kiedyś, gdy mężczyzna szedł na wojnę, był nadal obecny w legendzie przekazy-

wanej przez matkę dzieciom, w przypominaniu innym o nim, o jego bohaterstwie, cnotach itp. Dziś to już rzadkość. Jak takim rodzinom pomóc?

Przekazywanie takiej legendy jest bardzo ważne. Ale i my w Polsce powinniśmy robić wszystko, by ich kontakty ożywiać, zgłaszać do organizacji humanitarnych miejsca, gdzie gościmy te kobiety i ich dzieci, by mężowie i ojcowie wiedzieli, gdzie przebywają, że są bezpieczne, zaopiekowane. By mogli porozmawiać przez media społecznościowe, dzwonić do siebie, pisać listy.

Szanujmy naszych gości, ale nie wolno kusić ich, by pozostali w Polsce. Ich miejsce jest przy mężach, na Ukrainie. Dzieci potrzebują ojca.

Bardzo ważne jest, by najszybciej jak to możliwe te kobiety i dzieci mogły wrócić do siebie, by rodziny na nowo się złączyły. Dlatego trzeba jak najszybciej tę wojnę

skończyć, co w dużym stopniu zależy od postawy wobec tej wojny państw Europy. Nie wolno zwlekać z wszelką, także militarną pomocą dla Ukrainy.

Inną sprawą jest niezatrzymywanie tych kobiet i dzieci w Polsce dłużej niż to konieczne. To nie jest kwestia braku naszej polskiej gościnności, ale odpowiedzialności za te rodziny. Niepokoją mnie doniesienia i opinie, że Ukrainki to „zastrzyk nowej, potrzebnej siły roboczej”. Nawet jeśli brakuje w Polsce specjalistów, np. lekarzy. Apeluję w tej kwestii do sumienia przedsiębiorców, rządzących i wszystkich w Polsce: szanujmy naszych gości, stwórzmy im godne warunki pobytu, ale nie wolno kusić ich, by pozostali w Polsce, cieplarnianymi warunkami, stanowiskami pracy i lepszymi niż na Ukrainie zarobkami. Ich miejsce jest przy ich mężach, na Ukrainie. Ich dzieci potrzebują ojca.

Co jeszcze możemy w Polsce dla naszych gości zrobić?

Nade wszystko bardzo, bardzo dziękujemy za to wszystko, co Polska i Polacy robią dla Ukrainy i Ukraińców. Dajecie bardzo piękne i poruszające świadectwo.

To, czym jeszcze możemy naszym gościom służyć, to pomóc im odkryć wiarę i Boga. Nie tylko kiedy poprzez naszą gościnność widzą ewangeliczną dobroć. Także – szanując ich tożsamość wyznaniową – poprzez świadectwo osobistej relacji z Bogiem, modlitwę, pójście do kościoła. W Kościołach wschodnich wierzyć w Boga i praktykować wiarę to nie to samo. Nie dyspensujemy się od tego świadectwa, myśląc: „to są prawosławni, więc szanujmy to”. Warto delikatnie i mądrze głosić im Ewangelię, na którą czekają. I słuchajmy ich, ich historii, ponieważ sami wiele możemy się od nich nauczyć.

Marek Jurek

Świadectwo mimo przeszkód

Skończył się czas wielkich Świąt naszej wiary: Narodzenia, Objawienia, Zmartwychwstania i Wniebowstąpienia Pańskiego oraz Zesłania Ducha Świętego. Jak zauważa ks. Pius Parsch, w rozpoczętym teraz półroczu, po celebracji wielkich wydarzeń historii zbawienia, celebrować będziemy często same tajemnice naszej wiary, jak w Niedzielę Trójcy Świętej, w Boże Ciało, w uroczystość Serca Jezusowego. Teraz przez pół roku oczekiwać będziemy przyjścia Pana (a początek Adwentu w liturgii ma przecież charakter eschatologiczny).

To półrocze jest również czasem Kościoła walczącego na ziemi, latem narodów chrześcijańskich, w którym jeszcze częściej wspominać będziemy świętych Kościoła. Jest to więc szczególnie, zapoczątkowany Zielonymi Świątkami czas tradycji. Owe święta tajemnic wiary, o których pisał ks. Parsch, ustanawiał Kościół w średnowieczu i w czasach nowożytnych, by głosić prawdę wbrew powracającym błędom, umacniać wiarę i ożywiać pobożność.

Już samej uroczystości Bożego Ciała, którą niedawno obchodziliśmy, można stawiać „zarzut”, że nie ma biblijnych czy choćby patrystycznych korzeni, że jego liturgię skomponował św. Tomasz z Akwinu. Ale czy przekaz trwający osiemset lat, u nas na przykład obejmujący większość naszej narodowej katolickiej pamięci – to za krótka próba czasu? Nie chodzi tu ani o starość, ani o swojskość, choć oczywiście możemy być dumni z naszego rytuału procesji, tylko trochę

młodsze niż samo święto. Znajomi Francuzi zdziwili się naszymi ołtarzami i czytaniem Ewangelii. Istotnie, to nasz odwieczny narodowy przywilej, ale od dumy dużo ważniejsze jest świadectwo. Tym świadectwem lud umacniał wzajemnie swą wiarę eucharystyczną

w czasach kryzysu pozytywistycznego i wierność powszechnemu Królestwu Chrystusa w półwieczu komunistycznej niewoli.

Jeśli chodzi o ściśle liturgiczny obchód Bożego Ciała, w ostatnich dziesięcioleciach zmienił się jednak wraz z mszałem. Od początku, od czasów Tomaszowych (i do dziś w tradycyjnym lekcjonarzu) Kościół czytał w nim corocznie fragment o ustanowieniu Eucharystii (1 Kor 11, 23-29). Teraz dzieje się podobnie wszędzie w Kościele zachodnim, ale tylko raz na trzy lata (akurat w tym roku również) i z pominięciem końcowych zdań lekcji: „Dlatego też kto spożywa chleb lub pije kielich Pański niegodnie, winny będzie Ciała i Krwi Pańskiej. Niech przeto człowiek baczny na siebie samego, spożywając ten chleb i pijąc z tego kielicha. Kto bowiem spożywa i pije nie zważając na Ciało, wyrok sobie spożywa i pije” (1 Kor 11, 27-29).

Warto to przypomnieć, mając w świadomości przestrogi Benedykta XVI przed zamianiem Eucharystii w „społeczny rytuał”. To właśnie, według papieża, legło u źródeł niemieckich rewindykacji Komunii „dla wszystkich”, dla niepoślubionych par czy niekatolików. Tymczasem istotą norm eucharystycznych nie jest „wykluczenie”. Przede wszystkim stale (i skutecznie) zzywają do nawrócenia. A katolicy, którzy uczestniczą w Mszy świętej, nie mogąc przystępować do Komunii, dają swoje – bardzo ważne – świadectwo wiary w Chrystusa Eucharystycznym.

Zdrady polityków

Politycy, którzy publicznie deklarują swoją przynależność do Kościoła katolickiego, a jednocześnie są gotowi poprzeć zmianę prawa umożliwiającą parom osób tej samej płci zawieranie małżeństw cywilnych, popełniają zdradę – powiedział praski biskup pomocniczy Zdenek Wasserbauer.

Hierarcha nawiązał do słów św. Pawła, który pisze, że Pan Jezus ustanowił Eucharystię „tej nocy, kiedy został wydany”. Zaznaczył, że został On zdradzony nie tylko przez Judasza, ale i przez innych... A potem, w ciągu całej historii, był ciągle zdradzany przez swoich uczniów, aż do dziś. „Przychodzą na myśl zdrady: na przykład zdrady niektórych współczesnych polityków, którzy, choć publicznie określają się jako katolicy, popierają ideę,

by małżeństwem nazywać coś innego niż nierozdzielny związek mężczyzny i kobiety” – powiedział biskup Wasserbauer. Jako inne przykłady zdrady biskup wymienił „zdradę niektórych duchownych (nie tylko Kościoła katolickiego), którzy nadużywają swojej pozycji i krzywdzą małuczkich i bezbronnych” oraz „zdradę niektórych małżonków, którzy są niewierni swojemu partnerowi i łamią złożone przez siebie śluby – przed Bogiem i Kościołem”.

Niedawno do czeskiego parlamentu trafiła propozycja zmiany kodeksu cywilnego w celu zastąpienia zwrotu „mężczyzna i kobieta” sformułowaniem „dwie osoby”, by umożliwić osobom tej samej płci zawieranie „małżeństw” cywilnych.

Wspomagane samobójstwo

We Włoszech po raz pierwszy oficjalnie dokonano wspomaganego samobójstwa. Ofiarą jest 44-letni Federico Carboni, który przed dwunastu laty został sparaliżowany w wyniku wypadku. Skorzystał z luki prawnej, która istnieje we włoskim systemie. Przeciwnicy eutanazji wskazują, że społeczeństwo mogło zrobić dużo więcej, aby pomóc Carboniemu lepiej znieść jego niepełnosprawność.

– Nie ukrywam, że jest mi przykro żegnać się z życiem, skłamałbym, gdybym powiedział inaczej, ponieważ życie jest wspaniałe i mamy je tylko jedno. Ale niestety tak to się właśnie potoczyło. Robiłem wszystko, co mogłem, aby żyć najlepiej, i jak najlepiej starałem się też wykorzystać swoją niepełnosprawność, ale teraz jestem u kresu wytrzymałości, zarówno psychicznej, jak i fizycznej – powiedział przed śmiercią Federico Carboni.

We Włoszech nie istnieją normy prawne dotyczące eu-

tanazji czy wspomaganego samobójstwa. Przed trzema laty Trybunał Konstytucyjny zobowiązał parlament do zajęcia się tą kwestią, a ponieważ politycy zignorowali to orzeczenie, we wrześniu 2019 r. sąd sam ustalił warunki, w których, w drodze wyjątku, wspomaganie samobójstwa nie będzie karalne.

Jak mówi prof. Laura Palazzani z Papieskiej Akademii Życia, Carboni odwołał się do tego orzeczenia, ale w istocie jego przypadek nie spełnia ustalonych warunków. Przypomniała, że trybunał ustanowił, jako wyjątek od zasady, że w przypadku wspomaganego samobójstwa dana osoba musi być zdolna do rozumienia i mieć wolną wolę, musi cierpieć z powodu nieuleczalnej choroby, powodującej niemożliwość do zniesienia cierpienia, i być utrzymywana przy życiu dzięki terapiom podtrzymującym funkcje życiowe. W tym wypadku nie było takich terapii.

Warto myśleć

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Każdy z was, młodzi przyjaciele, znajduje też w życiu jakieś swoje „Westerplatte”. Jakiś wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić. (...) Wreszcie – jakiś porządek praw i wartości, które trzeba „utrzymać” i „obronić”.

Jan Paweł II

Od najmłodszych lat uczniowie słyszą, że aby hipoteza została uznana za słuszną, należy udowodnić jej prawdziwość, a do tego potrzebne są twarde dane. Im więcej, tym lepiej. Jednak gromadzenie dużych zbiorów danych nie zawsze daje głębsze poznanie rzeczywistości. W ostatnich latach rozwój technologiczny ułatwił dostęp do danych, ich gromadzenie i porównywanie. Dzięki sztucznej inteligencji na tym etapie nastąpił bezprecedensowy skok ilościowy.

Jest jednak druga strona medalu, niestety wstydliva. Niemal nieskończona obfitość danych dostępnych badaczom, w połączeniu z presją na znajdowanie korelacji istotnych statystycznie, doprowadziła do szaleństwa eksploatacji danych: badacze próbują łączyć ze sobą wszelkiego rodzaju zmienne, choćby wydawały się niepowiązane. Szukają i szukają, aż w końcu „znajdują” powiązania, które przeczą zdrowemu

Dziś bardziej niż w innych czasach warto samodzielnie myśleć.

rozsądkowi, ale są wiarygodne z czysto metodologicznego punktu widzenia.

Gwałtowny wzrost liczby mierzonych i rejestrowanych zjawisk zwiększył ponad wyobrażenie liczbę przypadkowych wzorców i fałszywych zależności statystycznych. Dzisiejszy problem nie polega na tym, że mamy za mało danych, ale że mamy ich za dużo, co skłania badaczy do poszukiwania wzorców, które są łatwe do znalezienia, prawdopodobnie przypadkowe i niezbyt użyteczne.

Podam kilka przykładów, by zilustrować tę błędną ścieżkę nauki. Jako okaz absurdu, do jakiego się dochodzi, można wskazać na przykład publikacje – w prestiżowych czasopismach – o tym, że huragany są bardziej śmiertelne, jeśli mają kobiece imiona. Albo korelację między używaniem przez znanego polityka konkretnych słów na Twitterze a występowaniem różnych zjawisk: użyciem słowa „nigdy” a wzrostem temperatury w Moskwie cztery

dni później czy użyciem słowa „więcej” a wzrostem ceny herbaty w Chinach. Nawet jeśli takie badanie miało być parodią, to korelacje były istotne statystycznie, a więc wyniki mogły być dopuszczone do opublikowania w naukowych czasopismach.

W świecie, gdzie w praktyce jedyną drogą do uznania jakiejś prawdy jest doświadczalna nauka, potrzeba odwagi, aby zakwestionować tezy, które są wspierane przez naukę tak uprawianą. Często samo stawianie głębszych pytań spotyka się z obraźliwą reakcją, że ktoś jest „płaskoziemcem” czy „foliarzem”. Dziś bardziej niż w innych czasach warto samodzielnie myśleć. Jak mawiał pewien stary profesor: „Drodroży studenci, myślenie to przeżycie nie do zapomnienia”.

Autor jest duchownym Prałatury Opus Dei w Warszawie

Omnia in bonum!

Anna Wardak

Być może niektórzy z czytelników pamiętają jeszcze utrzymaną w nostalgicznym tonie piosenkę Kabaretu Starszych Panów: „Rodzina nie cieszy, nie cieszy, gdy jest, lecz kiedy jej ni ma, samotny jak pies”. Wszyscy miewamy momenty zwątpienia, kiedy „plusy ujemne” przesłaniają „plusy dodatnie” posiadania rodziny. Kolejna sprzeczka, przeciążenie obowiązkami, niezrozumienie ze strony najbliższych. Łatwo wtedy popaść w stan, który niektórzy określają mianem „misyki gdybania”. Po co mi to było? Ten facet jest beznadziejny, nasze małżeństwo to pomyłka, gdyby ona

nie była taką żołą, gdybyśmy mieli więcej pieniędzy... Jednak grunt to szybko złapać grunt! Nikt z nas nie jest tu przez przypadek. „W Nim bowiem wybrał nas przed założeniem świata, abyśmy byli święci i nieskalani przed Jego obliczem” (Ef 1, 4).

Jeśli przez chwilę się nad tym zastanowić, do głowy przychodzi tylko jedno słowo: niesamowite! – a po plecach przechodzą ciarki. Pan Bóg od samego początku powołał nas do świętości, obdarzył światłem i łaską konkretnej odpowiedzi na to powołanie. A jednocześnie przecież „Bóg jest światłością i nie ma w Nim żadnej ciemności”. Nie-możliwe więc, żeby z jednej strony wzywał nas do świętości, a z drugiej rzucał kłody pod nogi i piętrzył przed nami przeszkody mające nam utrudnić jej osiągnięcie. Stąd prosty wniosek,

że wszystkie okoliczności naszego życia rodzinnego i osoby, które nas otaczają, mają być materią naszego uświęcenia. Trzeba modlitwy o światło, żeby umieć to dostrzegać, trzeba wysiłku pracy nad sobą, żeby wprowadzać to w życie.

Zamiast narzekać – dziękować i mieć świadomość,

Pan Bóg od samego początku powołał nas do świętości, obdarzył światłem i łaską konkretnej odpowiedzi na to powołanie.

że właśnie to, co nieraz odrzucamy, przeciwko czemu się buntujemy, jest wolą Bożą wobec nas i dobrze przeżyte, przemodlone i ofiarowane, zamiast nas przygniatać i wtłaczać w ziemię, pociągnie nas do góry. Założyciel Opus Dei, św. Józef Escrivá, lubił powtarzać: „Omnia in bonum” – wszystko ku dobru! Mawiał też nieraz do małżon-

ków: „Twoja droga do świętości nosi imię twojej żony lub twojego męża”. Jacek Pulikowski, gdy ktoś z małżonków w poradni skarżył się na drugą stronę, mówił: „Przecież to jedyna osoba w życiu, którą sam sobie wybrałeś!”. Gdy zaś delikwent próbował się ratować, twierdząc: „Ale ona kiedyś taka nie była” – słyszał: „A, to przy tobie tak się zmieniła?”. Szach mat! Radość, wdzięczność, miłość do małżonka i dzieci (razem z ich wadami, bo to żadna sztuka kochać tylko zalety), których Bóg przewidział dla nas od założenia świata... to nieraz po ludzku trudna, ale jednocześnie najprostsza droga do nieba i najpiękniejsza modlitwa. „Zawsze się radujcie. Bez przestanku się módlcie. Za wszystko dziękujcie; taka jest bowiem wola Boża w Chrystusie Jezusie względem was” (1 Tes 5, 16-18).

Autorka jest doradcą rodzinnym, moderatorką Akademii Familijnej, mamą dziesięciorga dzieci

Gdzie był błąd?

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Przysłowie mówi, że niedaleko pada jabłko od jabłoni. Nie sprawdza się to w przypadku moich dzieci; mój mąż już nie żyje. Zarówno w deklaracjach, jak i w konkretnych wyborach życiowych, mimo wychowania katolickiego, dzieci realizują schematy szokujące nie tylko dla środowisk konserwatywnych. Rozumiem ludzką słabość popychającą w rozwiązłość. Lecz moje dzieci szczycą się tym i to propagują wobec swoich dzieci, a moich wnuków. Uważam, że okazałam się złą matką. Cierpię z tego powodu, wciąż myślę o swoich winach i szukam, gdzie popełniłam błąd. Modłę się, by Chrystus uratował mnie i moje dzieci.

Poczucie winy u króla Dawida, u apostołów Piotra i Pawła prowadziło ich do dialogu z Bogiem. Nie negowali oni swoich grzechów, ale liczyli na Boże miłosierdzie (por. Ps 51, Rz 7, 8). Zachowali pamięć przebaczenia, ale także świadomość swojej moralnej kruchości na dalsze życie. Święty Piotr według tradycji miał od łez żalu bruzdy na policzkach. Król Dawid wyśpiewywał prawdę o swoim życiu w psalmach. Święty Paweł wołał: „Nieszczęsny ja człowiek!” (Rz 7, 24).

Poczucie winy u rodziców jest doświadczeniem trudnym. Matki często przejmują się dziećmi bardziej niż sobą. Dotyczy to także grzechów. Grzechy dzieci niepokoją sumienia rodziców niejednokrotnie mocniej niż ich własne winy. Tymczasem nie mamy już prawie wpływu na dzieci i wnuki i zadreczanie się w niczym nie pomaga. Należy, tak jak Pani to robi, z ufnością od-

dać siebie i dzieci Bożemu miłosierdziu. Modlitwy matki, która błaga o nawrócenie swoich dzieci, mają ogromną moc duchową. Bóg z pewnością zadziała w życiu dzieci i wnuków. Proszę wtedy współpracować z łaską, którą Duch Święty przysła.

Domyślam się, że ocenia się Pani zbyt surowo. Można wychować dziecko dobrze, ale ono ma przecież wolną wolę. Wysłuchałem wielokrotnie opowiadań ludzi o ich staczaniu się, zwłaszcza na drodze rozwiązłości czy uzależnień od narkotyków czy alkoholu. Wystarczało kilkanaście albo i kilka miesięcy postępowania w grzechu, by ludzie prawi i dość dobrze wychowani dopuszczali się rzeczy głęboko niegodnych. Byłem też świadkiem wielu powrotów synów marnotrawnych, które były łatwiejsze, jeśli dzieci miały bazę w postaci wierzących rodziców.

Warto więc nie ustawać w modlitwie. Ale oprócz modlitwy winna być Pani wiarygodnym świadkiem miłości Boga. Trzeba słuchać słowa Bożego i je wypełniać. Inaczej zły duch, przeszkadzający nawróceniu dzieci i wnuków, wykorzysta każdą Pani słabość jako kontrargument. Ale odwagi: wielką moc ma wzmacniającą modlitwę post i duchowe ofiary. Powtórzę: warto nie ustawać.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Zapatrzeni w Boga

Gdy nadchodzą letnie miesiące, jednym z najczęstszych widoków są pary zakochanych spacerujące alejkami miejskich parków. Zapatrzeni w siebie, mocno trzymają się za ręce. Jakby przestał istnieć czas, a ich spotkanie było najważniejszym wydarzeniem w danej chwili. Ten obraz zakochanych to, wbrew pozorom, całkiem niezła lekcja modlitwy, bo – w myśl słów św. Teresy z Ávili – „Na modlitwie nie chodzi o to, żeby dużo mówić, lecz żeby dużo kochać”. Cenne podpowiedzi, jak właściwie przeżywać spotkanie z Bogiem na modlitwie, znajdziemy w książce o. Huberta van Zellera OSB „Bądź wola Twoja. Modlitwa i rozeznawanie woli Bożej”.

Autor wskazuje, jak powinniśmy się modlić, a także po-

rusza temat rozproszeń, owoców modlitwy i modlitw, które uważamy za niewysłuchane. Dotyka również kwestii Bożej woli: wyjaśnia, jak ją odkrywać i odpowiadać na nią w codziennym życiu. Pokazuje także, jaką rolę odgrywała w życiu świętych. Zwracając się do czytelników, o. Zeller podkreśla: „Za każdym razem, gdy się modlisz, bez względu na to, czy jesteś świadom tego, co się w tobie dokonuje, czy nie, postępujesz w wiedzy i miłości Boga. Bóg tak udziela siebie w modlitwie, tak objawia siebie, że od strony religijnej nasza natura wzrasta i staje się silniejsza”./amd

„Bądź wola Twoja. Modlitwa i rozeznawanie woli Bożej”
Hubert van Zeller OSB
tłum. Jolanta Czapczyk
W drodze, Poznań 2022

RECENZJA

26 metrów ponad chodnikami

Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego zaprasza w letnie weekendy: sobota i niedziela o godz. 12.00, 14.00, 16.00 na bezpłatny cykl zwiedzania wystawy stałej z przewodnikiem.

Ekspozycja główna Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego znajduje się w pierścieniu okalającym kopułę Świątyni Opatrzności Bożej na wysokości 26 m. Zajmuje około 2000 mkw. powierzchni.

Wystawa opowiada historię dwóch patronów placówki – Jana Pawła II i prymasa Stefana Wyszyńskiego – na tle stulecia, w którym żyli. Jej ramy chronologiczne obejmują okres od 1901 r. (rok urodzin Stefana Wyszyńskiego) do 2005 r. (śmierć Jana Pawła II).

Ekspozycja ukazuje wpływ obu bohaterów na losy Kościoła i Polski, ich wkład w zachowanie wiary i tożsamości narodowej i kulturowej Polaków oraz obalenie komunizmu./dg

Sympatyczna mała wspólnota osób żyjących autentycznie wiarą – mówi o Duszpasterstwie Francuskojęzycznym o. Zbigniew Kubacki SJ. Skąd wzięli się frankofoni w Warszawie?

prowadzą – na zasadzie wolontariatu – katechezy dla dzieci i młodzieży przygotowujące do sakramentów Pierwszej Komunii Świętej i bierzmowania oraz przygotowują młodzież do *profession de foi*, czyli uroczystego wyznania wiary [w Kościele we Francji młodzież po Pierwszej Komunii Świętej a przed bierzmowaniem przystępuje do obrzędu podobnego do odnowy przyrzeczeń chrzcielnych – przyp. red.]. W duszpasterstwie udziela się chrztów, ślubów, zdarzają się pogrzeby. W ramach duszpa-

atmosferą. – Czujemy się w duszpasterstwie jak u siebie. Będąc w obcym kraju, potrzebujemy kulturowych więzi. We Francji jest niewielki odsetek katolików, ale Ci, którzy chodzą do Kościoła, są wyjątkowo gorliwi, co widać też w warszawskiej wspólnocie – ocenia br. Manuel. Duszpasterstwo jest zróżnicowane wiekowo. Jest kilka osób po 60. roku życia, ale dominują młodzi małżonkowie w wieku 35–45 lat, z dziećmi w wieku szkolnym. Przeważają rodziny wielodzietne, otwarte na dar życia.

Duszpasterstwo po francusku

Patryk
Lubrzyński

Początki Duszpasterstwa Francuskojęzycznego przy parafii św. Andrzeja Boboli przy ul. Rakowieckiej 61 w Warszawie wiążą się z o. Janem Marią Szymusiakiem SJ (1920–1987). Jezuita urodził się we Francji w rodzinie polskich imigrantów i w 1956 r. przybył do Polski. Na początku lat 60. zauważył zapotrzebowanie duchowe wśród zagranicznych dyplomatów na wspólnotę w języku francuskim. Duszpasterstwo przetrwało do dziś i jest skarbem duchowym dla kolejnych pokoleń frankofonów w Warszawie. Obecnie liczy ok. 100 osób, w niedzielę na Mszę przychodzi zwykle 60–80 wiernych, a w uroczystości nawet do 150. Grupę tworzą w większości Francuzi, którzy wydelegowani zostali z francuskich firm do Polski, albo Polacy związani z francuskojęzycznymi krajami. Pojedyncze osoby pochodzą z Demokratycznej Republiki Konga, Kamerunu oraz Haiti, Litwy, Włoch, Kanady.

AKTYWNI ŚWIECCY

Wspólnotę wyróżnia ogromne zaangażowanie osób świeckich. Działalność koordynuje małżeństwo Violaine i Alexis Morel wraz z opiekunami duchowymi, o. Zbigniewem Kubackim SJ oraz o. Michałem Karnawalskim SJ. Państwo Morel są małżeństwem od osiemnastu lat i rodzicami siedmiorga dzieci. Do Polski przyjechali we wrześniu 2019 r. Od dłuższego czasu nosili w sobie pragnienie, aby móc jako małżeństwo zaangażować się w posługę w Kościele. – Przeżywamy służbę naszym braciom i siostram w dwóch głównych wymiarach: animowania działań podejmowanych we wspólnocie i przez nią oraz troski o misję duszpasterstwa. Z pomocą Pana chcemy, aby wszyscy, którzy są członkami wspólnoty, wzrastali. Natomiast wobec społeczności francuskojęzycznej, która nie praktykuje, pragniemy dawać świadectwo wiary w Chrystusa oraz radości życia, jaką z niej czerpiemy – przyznają Violaine i Alexis Morel.

Formalnie duszpasterstwo nie jest parafią, ale de facto tak funkcjonuje. Świeccy

W czerwonych szalikach bierzmowani. Ze świecami młodzież podczas uroczystego wyznania wiary *profession de foi*

fol. arch. Alexis Morel

sterstwa działają różne grupy, jak chociażby przedsiębiorców i liderów chrześcijańskich (EDC), teologiczna grupa dyskusyjna (Théo café) czy Ekipa Notre-Dame – ruch duchowości małżeńskiej.

Co niedzielę w sanktuarium św. Andrzeja Boboli o godz. 10.45 w dolnym kościele odprawiana jest Msza święta w języku francuskim. Członkowie duszpasterstwa włączają się w animowanie Mszy (czytania, modlitwę wiernych, śpiewy, grę na organach). Dodatkowo pomagają przy bieżących remontach. – Niedawno okazało się, że potrzebujemy naprawić organy. Zamówiono potrzebne części i dwóch panów za darmo wyremontowało instrument – wyjaśnia należący do wspólnoty br. Manuel z Rodziny Miriam Betlejem w Józefowie. – To sposób myślenia bliski Francuzom. We Francji parafie są często biedne oraz brakuje księży, dlatego potrzebna jest wzmocniona aktywność świeckich – wyjaśnia Marie-Anne Pikus-Jamry, członkini grupy.

Br. Manuel dodaje, że należał do różnych wspólnot frankofońskich w Europie, ale nigdzie nie spotkał się z taką rodzinną

DYNAMICZNE ZMIANY

– W wielu przypadkach osoby tworzące duszpasterstwo to ludzie, którzy od wielu lat mieszkają poza własną ojczyzną. We wspólnocie jest spora rotacja. Nowe osoby przychodzą, a część wraca do swojego kraju urodzenia lub wyjeżdża gdzieś indziej za granicę – tłumaczy br. Manuel. Dlatego co roku na początku października organizowane są pielgrzymki integracyjne duszpasterstwa. Marie-Anne Pikus-Jamry zaznacza, że wybiera sanktuarium i miejsca święte w Polsce, aby frankofoni mogli poznać duchowość Polaków oraz francuskie ślady w Kościele w Polsce.

Wspólnota nie zapomina o najbardziej potrzebujących. – W Adwencie oraz Wielkim Poście organizowana jest akcja charytatywna na konkretny cel – opowiada o. Zbigniew Kubacki. Kilkoro członków duszpasterstwa jest bardzo zaangażowanych w akcje charytatywne organizowane przez Caritas Archidiecezji Warszawskiej.

Duszpasterstwo pokazuje, na czym polega synodalność w praktyce, i może być źródłem inspiracji dla innych wspólnot i parafii.

W SKRÓCIE

■ **Rocznica wizyty.** W parafii Najczystszej Serca Maryi na Grochowie bp Romuald Kamiński odprawił 13 czerwca Mszę świętą w 23. rocznicę wizyty św. Jana Pawła II w diecezji warszawsko-praskiej. 13 czerwca 1999 r. papież Polak modlił się w Radzyminie na Cmentarzu Polskich Żołnierzy Poległych w 1920 r. Następnie przybył do praskiej katedry.

■ **Jubileuszowy koncert.** Koncert Chóru Centrum Myśli Jana Pawła II z okazji 23. rocznicy przyjazdu Jana Pawła II do Radzymina odbędzie się 26 czerwca o godz. 20.00 w sanktuarium św. Jana Pawła II przy ul. Słowackiego 58 w Radzyminie.

■ **Zakończenie Roku Rodziny.** W Świątyni Opatrzności Bożej, ul. Hożjusza 2, w niedzielę 26 czerwca o godz. 10.30 zostanie odprawiona Msza święta pod przewodnictwem kard. Kazimierza Nycza na zakończenie Roku Rodziny „Amoris laetitia”.

■ **Obchody w Świdrze.**

25 czerwca w parafii św. Teresy od Dzieciątka Jezus przy ul. Kołłątaja 80/82 w Otwocku-Świdrze odbędą się uroczyste obchody stulecia kultu w. Teresy od Dzieciątka Jezus. Zaplanowana jest Msza święta o godz. 18.00 pod przewodnictwem bp. Romualda Kamińskiego. Poświęcone zostaną tablice z nazwiskami proboszczów pracujących od początku w parafii oraz tablica upamiętniająca wydarzenie. Po Eucharystii przewidziano piknik parafialno-misyjny.

■ **Odpust w Duczkach.**

W parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Duczkach 26 czerwca odbędzie się odpust ku czci patronki. O godz. 13.00 przy ul. Miłej Koło Gospodyń Wiejskich w Duczkach zaprasza na V Piknik Familijny. Główna Msza odpustowa o godz. 18.00, po niej procesja.

■ **Konkurs fotograficzny.**

Parafia św. Hieronima przy ul. Rumiankowej 2/4 w Warszawie-Starej Miłośnie zaprasza w okresie wakacji do udziału w parafialnym konkursie fotograficznym. Zadaniem jest samodzielne wykonanie zdjęcia organów z odwiedzonego w okresie wakacji kościoła. Zdjęcie należy przesłać e-mailem na adres organyhieronim@gmail.com, dodając krótki opis organów i ciekawostek z nimi związanych oraz zgodę na publikację zdjęcia i opisu. Zgłoszenia do końca sierpnia. Ogłoszenie wyników w parafii 11 września na Mszy świętej o godz. 11.30.

fol. Katarzyna Bajer

JUBILEUSZ W KOŁBIELI

Obchody 600-lecia parafii św. Trójcy w Kołbeli odbyły się 12 czerwca. Bp Romuald Kamiński poświęcił wyremontowaną kaplicę w Radachówce. W kościele w Kołbeli przewodniczył jubileuszowej Mszy świętej dziekan diecezji warszawsko-praskiej. Odrestaurowany przed obchodami jubileuszu obraz Trójcy Świętej w ołtarzu

głównym pochodzi z 1646 r., a znajdujący się w ołtarzu bocznym obraz św. Józefa datowany jest na XIX w., a nie, jak napisaliśmy w reportażu w poprzednim numerze, na wiek XVI. Na ogrodzeniu kościoła można obejrzeć wystawę związaną z historią parafii i miejscowej świątyni./is

PIELGRZYMKA DO WIELGOLASU

Ponad sto osób uczestniczyło 18 czerwca w V Pielgrzymce z Glinianki do sanktuarium Matki Bożej Łaskawej w Wielgoleś. Pątnicy pokonali trasę liczącą 27 km, podzieloną na pięć etapów. W Wielgoleś uczestniczyli we Mszy świętej. Organizatorem pielgrzymki jest parafia św. Wawrzyńca w Gliniance.

fol. facebook.com

fol. Biuro Prasowe DW-P/Karolina Błażejczyk

KONKURS O JÓZEFIE

Laureaci konkursu dla szkół podstawowych w diecezji warszawsko-praskiej „Święty Józef posłany przez Boga do pomocy” odebrali 10 czerwca nagrody. W kategorii klas 1–3 zwyciężyła Ida Fotek ze Szkoły Podstawowej nr 6 w Otwocku. Wśród klas 4–6 wygrał Dominik Cimocho-

wski ze Szkoły Podstawowej nr 42 w Warszawie. Autorom najlepszych prac nagrody wręczyli bp Romuald Kamiński oraz ks. Dariusz Szczepaniuk, kanclerz kurii warszawsko-praskiej.

MIŃSKA PROCESJA

Biskup Jacek Grzybowski w uroczystość Bożego Ciała przewodniczył Mszy świętej z procesją eucharystyczną w parafii Narodzenia NMP w Mińsku Mazowieckim. Udekorowaniem ołtarza zajęli się mieszkańcy Starej Niedziałki, Wspólnota Odnowy w Duchu Świętym, Grupa Modlitewna o. Pio, siostry loretańki oraz Ochotnicza Straż Pożarna.

fol. FB/Parafia Narodzenia NMP

fot. Patryk Lubczyński

MIASTU I ŚWIATU

Na pl. Zamkowym w Warszawie 12 czerwca odbył się koncert „Miastu i światu”. Tematem wydarzenia muzycznego były słowa Jana Pawła II „Nie lękajcie się”. Warstwa merytoryczna została uzupełniona o akcenty wyrażające solidarność z Ukrainą, w tym m.in.

pieśni w języku ukraińskim. Zespół muzyków (chór, instrumentalści, soliści) poprowadzili znakomici kompozytorzy: Hubert Kowski, Leopold „Poldek” Twardowski oraz Piotr Pałka. Patronat medialny nad koncertem objął tygodnik „Idziemy”. **/pl**

PRZEGRANY ZWYCIĘZCA

W kościele św. Augustyna przy ul. Nowolipki 18 w Warszawie ponad 350 osób wysłuchało prawykonania utworu „Mówiono o Nim, że przegrał...” z udziałem filharmoników warszawskich, solistów i chóru Ave. Koncert o św. Zygmuncie Szczęsnym Felińskim został przygotowany z okazji dwusetnej rocznicy urodzin świętego. Patronat medialny objął tygodnik „Idziemy”.

fot. www.facebook.com/fundacjaave

100 LAT SALEZJANÓW

Od 100 lat w Łodzi przy ul. Wodnej 34 posługę duszpasterską i wychowawczą pełnią księża salezjanie. Uroczystości jubileuszowe odbyły się 18 czerwca, a przewodniczył im abp Grzegorz Ryś. – Dzieło, które prowadzą w Łodzi salezjanie, jest złożone i bogate. Mówimy tutaj o szkole podstawowej, liceum, szkole rzemiosła, bursie dla chłopców, oratorium i parafii – powiedział ks. Tadeusz Jarecki SDB, odpowiedzialny za inspektorat warszawską salezjanów w Polsce. **/ks. Paweł Kłys**

fot. ks. Paweł Kłys

fot. ks. Paweł Kłys

ŁÓDZKIE BOŻE CIAŁO

Centralna procesja Bożego Ciała w Łodzi zgromadziła duchownych i wiernych z parafii Matki Boskiej Zwycięskiej, Podwyższenia Krzyża Świętego, Najświętszego Imienia Jezus oraz katedry św. Stanisława Kostki. – Tak, jak chcemy okazać Jezusowi publiczny szacunek, klękając wielokrotnie przed Najświętszym Sakramentem, tak chcemy szanować Ciało Pańskie. Zwłaszcza wtedy, kiedy przychodzi Ono do nas w Kościele, do tych, którzy są głodni, spragnieni oraz potrzebujący – powiedział podczas uroczystości abp Grzegorz Ryś. **/ks. Paweł Kłys**

■ Pielgrzymka na Podkarpacie.

Ks. Robert Kowalski i parafia NMP Matki Kościoła w Markach w terminie 3–5 lipca zapraszają na pielgrzymkę do sanktuarium św. Andrzeja Boboli w Strachocinie, miejsca urodzin patrona Polski. W programie pielgrzymki: sanktuaria w Radecznicy, Miejscu Piastowym, Komańczy, Przemyślu, Kalwarii Pałacowskiej z relikwiami sługi Bożego Wenantego Katarzyńca i inne. Cena pielgrzymki – 590 zł – zawiera koszt przejazdu autokarem, wyżywienia, ubezpieczenia NNW, opłaty przewodników. Zgłoszenia: tel. 503 385 959.

■ Wakacyjne studium biblijne.

Ewangelizatorka Magdalena Wołochowicz zaprasza na wakacyjne Mailowe Studium Biblijne „Mądrość na co dzień”. Studium będzie trwało dziewięć tygodni i jest bezpłatne. W każdą sobotę lipca i sierpnia, począwszy od 2 lipca, otrzymasz rano e-mail z kolejną częścią studium. W każdym mailu znajdziesz podsumowanie 3–4 kolejnych rozdziałów z Księgi Przysłów. Zapisy na www.zyjpielnia.org.

■ Strefa Mocy. W dniach 28–30

czerwca w parafii św. Jana Pawła II przy ul. Obrońców Tobruku 48 w Warszawie w godz. 18.00–22.00 odbędzie się festiwal muzyczno-ewangelizacyjny „Strefa Mocy”. W programie: o godz. 18.00 Msza święta, o 19.00 Muzyka plus Śpiew. Zagrają zespoły: Witek Wilk, zaNim, Luxtorpeda, ks. Jakub Bartczak, Owca.

■ Warszawskie Spotkanie Benedyktynskie.

W kościele św. Kazimierza Królewicza przy ul. Rynek Nowego Miasta 2 w Warszawie 25 czerwca odbędzie się spotkanie pod tytułem „Jak czytać Filokalię? Nad Hezychiuszem z Synaju”, które poprowadzi opat tyniecki Szymon Hiżycki OSB. W programie: 9.00 – Msza święta z homilią, 9.45 – adoracja Najświętszego Sakramentu, 10.00 – konferencja tematyczna, 10.45 – spotkanie w salce zakończone modlitwą z liturgii godzin.

■ Pomoc dla starszych.

Dom Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” przy ul. Bohaterów 46 w Warszawie zaprasza osoby starsze, niepełnosprawne, leżące do skorzystania z opieki 7- lub 14-dniowej, która jest bezpłatna. Kontakt osobisty z pracownikami placówki lub telefoniczny: 786 856 726.

■ Zbiórka w parafii.

Parafialny Zespół Caritas przy parafii NSPJ przy ul. Narcyzowej 18 w Warszawie prowadzi zbiórkę żywności dla uchodźców wojennych z Ukrainy. Szczególnie potrzeba mleka, serów, wędlin oraz słodczy. Produkty można przynieść do księgareni parafialnej (wejście od ul. Czekanowskiej) 26 czerwca w godz. 7.45–14.00. W tych samych godzinach wydawane są dary.

Pod takim hasłem odbyła się 11 czerwca IX Ogólnopolska Pielgrzymka Ministrantów i Lektorów w sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej w Loretto k. Wyszkowa. Kulminacyjnym punktem programu była Msza święta, której przewodniczył abp Józef Górzyński – metropolita warmiński.

W koncelebrze wzięli udział bp Romuald Kamiński – ordynariusz warszawsko-praski, oraz bp Piotr Greger – biskup pomocniczy diecezji bielsko-żywieckiej, a także księża opiekunowie ministrantów i lektorów z poszczególnych parafii. Przybyło ponad pięciuset lektorów i ministrantów z diecezji: katowickiej, łomżyńskiej, opolskiej, płockiej, poznańskiej, warmińskiej, archidiecezji warszawskiej, warszawsko-praskiej, wrocławskiej, siedleckiej, szczecińsko-kamieńskiej.

Mszę świętą poprzedziła procesja, podczas której niesione były relikwie i portret bł. Carlo Acutisa.

– Warto, po stokroć warto być człowiekiem dobrym i pragnącym być dobrym dla

for. Robert Śliwiński

Eucharystia autostradą do nieba

innych. Doświadczenie bycia w służbie liturgicznej pozostanie na całe życie. Oznacza uczestnictwo w wielkich sprawach, choć w innym zakresie, ale w tym samym znaczeniu jak uczestniczyli w nich wielcy apostołowie – mówił w homilii bp Kamiński. Zwrócił uwagę na konieczność wykształcenia następnych

pokoleń lektorów i ministrantów i odpowiedzialność za to. Po Mszy świętej była agapa, rekreacja, wspólne gry i zabawy. Można było też obejrzeć wystawę o cudach eucharystycznych autorstwa bł. Carlo Acutisa – tegorocznego patrona pielgrzymki.

Robert Śliwiński

Różańcowy jubileusz

„Maryjo, Matko mojego wezwania” – pod takim hasłem odbył się 18 czerwca w kościele Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Dębem Wielkim X Jubileuszowy Zjazd Rodzinnych Kół Różańcowych. Mszy świętej przewodniczył bp Romuald Kamiński.

W koncelebrze wzięli udział: ks. gen. bryg. Sławomir Żarski, ks. Łukasz Staszak – moderator Róż Rodzinnych w diecezji praskiej, ks. Grzegorz Sikorski, ks. Mateusz Proczek, ks. Roman Kot, ks. Eugeniusz Wintow, ks. Wojciech Jaworski, ks. Jerzy Danecki, ks. Jerzy Mackiewicz, ks. Sławomir Kielczyk.

Przed Mszą świętą członkowie Rodzinnych Kół Różańcowych wypowiadali świadectwa o tym, jak modlitwa różańcowa

zmieniła ich życie. Konferencję wygłosił ks. Grzegorz Sikorski.

W homilii bp Kamiński mówił: – Ten pomysł, żeby rodzice modlili się za swoje dzieci różańcem świętym, okazał się błogosławiony. To już dziesięć lat trwa to wielkie wyzwanie. Coraz więcej rodziców przekonuje się, że potrzeba nie tylko zapewnić dzieciom dobre wykształcenie, ale też ukształtować w młodym człowieku właściwą relację do osoby Maryi, relację do Pana Boga i drugiego człowieka.

Po Eucharystii bp Kamiński poświęcił kaplicę adoracji Najświętszego Sakramentu.

– W praskiej diecezji jest obecnie około pięciuset kół rodzinnych, łącznie z kołami różańcowymi, w których rodzice modlą się za dzieci. Upatruję w nich dużą szansę na przy-

for. Robert Śliwiński

szłość. Wiele osób podejmuje modlitwę ze względu na troskę o własną rodzinę – podsumował ks. Łukasz Staszak.

Na zjeździe został zaprezentowany nowy znak graficzny Rodzinnych Kół Różańcowych. Tygodnik „Idziemy” objął wydarzenie patronatem medialnym.

Robert Śliwiński

for. arch. par. Kałuszyn

Pogrzeb ks. Eugeniusza Stanisława Lewandowskiego odbył się 17 czerwca w parafii Wniebowzięcia NMP w Kałuszyń. Mszy świętej przewodniczył bp Romuald Kamiński.

Kapłan zmarł 14 czerwca w wieku 76 lat, w 49. roku kapłaństwa. Jego rodzinną parafią był Kałuszyn. Urodził się 25 lipca 1946 r.

Żegnamy kapłana

w Milewie. Świecenia kapłańskie przyjął z rąk kard. Stefana Wyszyńskiego 24 czerwca 1973 r.

Jako wikariusz pracował w parafiach: św. Macieja Apostoła w Belchowie (1973–1974, diec. łowicka), św. Anny w Grodzisku Mazowieckim (1974–1975), Najświętszego Serca Pana Jezusa w Warszawie-Falenicy (1975–1977), św. Stanisława BM w Kutnie-Łąkoszynie (1977–1978, diec. łowicka), Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Warszawie (1978–1979), św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej (1979–1981), św. Zofii Barat w Warszawie-Grabowie (1981–1984), w stołecznych parafiach: MB Wspomożycielki Wiernych

na Chomiczówce (1984–1988), MB Fatimskiej na Niedźwiadku (1988–1989), św. Franciszka z Asyżu na Okęciu (1989–1991) i św. Floriana na Pradze (1991–1992).

W 1992 r. został administratorem, a następnie proboszczem parafii MB Anielskiej w Starej Wsi. W 1995 r. objął jako proboszcz parafię św. Anny w Kiczach (do 2001), a potem kolejno: parafię Wieczery Pańskiej w Warszawie-Aleksandrowie (do 2007) i parafię bł. Karoliny Kózkówny w Białobrzegach (do 2010). Następnie był rezydentem parafii św. Jana Chrzciiciela w Józefowie-Michalinie (do 2013). Przez ostatnie dziewięć lat życia był rezydentem w parafii Narodzenia NMP w Mińsku Mazowieckim. Tu w przeddzień pogrzebu została odprawiona Msza święta żałobna.

fot. Aleksandra Plichta

Centralne obchody uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa w diecezji warszawsko-praskiej miały miejsce w parafii konkatedralnej Bożego Ciała na Kamionku. Liturgii przewodniczył bp Romuald Kamiński.

Po Mszy świętej wyruszyła procesja eucharystyczna. Monstrancja z Najświętszym Sakramentem niesiona była po dywanie kwiatowym, który w nawie głównej kościoła tradycyjnie już układają uczniowie i ich

Pośród nas

rodzice ze szkoły „Strumienie” z Józefowa. Procesja przeszła ulicami Grochowską, Goławską, Mińską i ponownie Grochowską. Pierwszy ołtarz przygotowali strażacy, drugi – harcerze z 22 Szczepu „Watra”, trzeci – Papieška Służba Porządkowa Totus Tuus, a czwarty – siostry szarytki (Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo).

W homilii wygłoszonej przy ostatnim ołtarzu bp Kamiński nawiązywał do tajemnicy Ciała i Krwi Chrystusa. – Póki jesteśmy w drodze, nie jesteśmy w stanie sobie wyobrazić, co to znaczy, że Bóg jest pośród nas. Dziś wszyscy stanowiliśmy wspólnotę, która chciała podziękować za Jego obecność. On jest obecny autentycznie pod postaciami chleba i wina. W codzienności karmimy się pokarmem doczesnym i to jest potrzebne, ale kiedy posilamy się Ciałem i Krwią Pańską, to „wprowadzamy” w siebie Chrystusa. Jeśli autentycznie to robimy, to w miejsce tego, co w nas jest słabe, przybywa tego, co Boże. Przemieniamy się wtedy na podobieństwo Chrystusa. Takie jest Jego pragnienie i do tego jesteśmy przez Boga powołani – mówił pasterz diecezji warszawsko-praskiej. Uroczystości towarzyszył śpiew Konkatedralnego Chóru Kamionek pod dyrekcją Jolanty Janczuk-Tyszkiewicz.

Aleksandra Plichta

O łaskę i pomoc

Centralne uroczystości Bożego Ciała w archidiecezji warszawskiej rozpoczęły się w bazylice archikatedralnej św. Jana Chrzciciela na Starym Mieście, gdzie kard. Kazimierz Nycz przewodniczył Mszy świętej.

Następnie na placu Zamkowym uformowała się tradycyjna procesja z udziałem duchowieństwa, zgromadzeń zakonnych, wspólnot parafialnych i mieszkańców stolicy. Przeszła ona przez cztery ołtarze, usytuowane kolejno przy kościele św. Anny na Krakowskim Przedmieściu, przy kościele Seminaryjnym, przy pomniku bł. kard. Stefana Wyszyńskiego (przed kościołem Wyztek) i na placu Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Pierwszy ołtarz nawiązywał tematycznie do rosyjskiej agresji na Ukrainę oraz do pomocy, jakiej Polacy udzielili ukraińskim uchodźcom w ostatnich miesiącach. Drugi ołtarz przypominał o toczącym się od października a zwołanym przez papieża Franciszka synodzie o synodalności, trzeci – o ubiegłorocznej beatyfikacji bł. kard. Stefana Wyszyńskiego, a czwarty – o konieczności wołania o pokój w naszym regionie i na całym świecie.

– Panie Jezu, obecny w świętej hostii, mamy Ci w tym roku tak wiele do powiedzenia, o wiele więcej niż w ubiegłych latach. Bo i wojna, uchodźcy, drożyzna, która zagląda pod strzechy naszych domów, ludzie, którzy

fot. PAP/Piotr Nowak

nie wszyscy wrócili po pandemii do kościołów. Chcemy Cię prosić, abyś był cierpliwy w wysłuchiowaniu naszych prośb. Wierzmy w Twoją łaskę i pomoc oraz wysłuchanie ludzi na tej ziemi – mówił w kazaniu metropolita warszawski, kard. Kazimierz Nycz. **f**

Odsłonięciem tablicy w Poświętnem Instytut Pileckiego upamiętnił 14 czerwca Józefę i Józefa Dmochów, mieszkańców pobliskiego Helenowa, oraz podsołtysa wsi Jana Kowalskiego, zamordowanych przez niemieckich żandarmów za ukrywanie w czasie okupacji grupy około dziesięciu Żydów.

Uroczystości zainaugurowała Msza święta w kościele św. Jana Chrzciciela i św. Wojciecha Biskupa w Poświętnem. Następnie na terenie przed Zespołem Szkolno-Przedszkolnym im. por. Stanisława Lecha odsłonięto tablicę upamiętniającą zamordowanych. Jest to 26. upamiętnienie w ramach programu „Zawołani po imieniu”.

Prawdopodobnie od początku lata 1943 r. rodzina Dmochów udzielała pomocy grupie Żydów. Gdy w lipcu 1943 r. w gospodarstwie Dmochów

fot. PAP/Przemysław Piątkowski

Zawołani po imieniu

pojawił się Niemcy, kilku Żydom udało się zbiec, dwóch zostało zastrzelonych, a dwóch pojmanych. Niemcy aresztowali Józefę i Józefa Dmochów. Zatrzymali też Jana Kowalskiego oraz jego żonę Ludwikę, zarzucając im wspieranie akcji pomocowej Dmochów.

Ludwika została zwolniona, ponieważ Niemcy uwierzyli, że nie wiedziała o udzie-

laniu pomocy Żydom. Wszystkich pozostałych aresztowanych przewieziono do siedziby niemieckiej żandarmerii w Radzyminie, gdzie pojmani Żydzi zostali niezwłocznie zamordowani.

Małżeństwo Dmochów oraz Jana Kowalskiego uwięziono i poddano brutalnym przesłuchaniom, a 15 lipca 1943 r. rozstrzelano.

Józef i Józefa Dmochowie oraz Jan Kowalski zostali pogrzebani w zbiorowej mogile w lesie w Radzyminie. Dziś znajduje się tam symboliczny grób, ufundowany przez miejscową ludność. Nie wiadomo, gdzie spoczywają szczątki ukrywanych przez Dmochów Żydów. **f**

Na mocy decyzji podjętych przez bp. Romualda Kamińskiego w diecezji warszawsko-praskiej dokonają się następujące zmiany personalne dotyczące proboszczów i wikariuszy:

Na emeryturę przechodzą:

- ks. Tadeusz Olaczek – proboszcz par. Świętego Benedykta Patrona Europy, zamieszka w domu prywatnym;
- ks. Zygmunt Podstawka – proboszcz par. Matki Bożej Królowej Polski w Wołominie, zamieszka w Domu Księży Seniorów w Kielpinie;
- ks. Wacław Szczętniak – proboszcz par. Świętej Łucji Dziewicy i Męczennicy w Warszawie-Rembertowie, pozostanie w parafii w charakterze rezydenta-emeryta.

foto. Biuro Prasowe DWP/Karolina Błażejczyk

Kapłańskie translokaty

Zmiany dotyczące księży proboszczów:

- ks. Jerzy Danecki – mianowany proboszczem par. Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika w Siennicy,
- ks. Marek Kasprzak – proboszcz par. Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika w Siennicy i dziekan dekanatu siennickiego – mianowany rezydentem par. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Warszawie na Saskiej Kępie,
- ks. Wiesław Kazimieruk – skierowany na urlop zdrowotno-naukowy,
- ks. Grzegorz Mioduchowski – mianowany proboszczem par. Matki Bożej Królowej Polski w Wołominie,
- ks. Dariusz Niewęglowski – proboszczem par. Świętego Jana Chrzciciela w Nadmie;
- ks. Zbigniew Płochocki – proboszczem par. Świętej Łucji Dziewicy i Męczennicy w Warszawie-Rembertowie,
- ks. Krzysztof Węglarz – proboszczem par. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Warszawie-Falenicy.

Pierwsze nominacje proboszczowskie otrzymali:

- ks. Sławomir Brajczewski – mianowany proboszczem par. Miłosierdzia Bożego w Rudzienku,
- ks. Wojciech Jarzyna – proboszczem par. Świętego Antoniego z Padwy w Lucynowie,
- ks. Mariusz Lech – proboszczem par. Świętego Benedykta patrona Europy w Warszawie – Wawrze-Sadulu,
- ks. Wojciech Olędzki – proboszczem par. Świętego Wojciecha Biskupa i Męczennika w Jeruzalu Mińskim,
- ks. Dariusz Stonio – proboszczem par. Matki Bożej Dobrej Rady w Wólce Mińskiej.

Księża wikariusze zmieniający placówki parafialne:

- ks. Paweł Banach – mianowany wikariuszem w par. Świętego Ojca Pio w Warszawie na Gocławiu,

- ks. Jarosław Bordiuk – w par. Świętego Marka Ewangelisty w Warszawie na Targówku,
- ks. Sylwester Bryska – w par. Świętego Ojca Pio w Warszawie na Gocławiu,
- ks. Paweł Czełusiński – w par. Świętego Antoniego z Padwy w Mińsku Maz.,
- ks. Marek Długoszewski – w par. Miłosierdzia Bożego w Otwocku-Lugach,
- ks. Mirosław Dobruk – w par. Matki Bożej Królowej Polskich Męczenników w Warszawie,
- ks. Jacek Domański – w par. NMP Wspomożycielki Wiernych w Stanisławowie Pierwszym,
- ks. Daniel Filipowicz – w par. Świętego Kazimierza Królewicza w Kobyłce-Stefanówce,
- ks. Marek Grzegorzka – w par. Świętego Michała Archanioła i Świętego Floriana Męczennika w Warszawie,
- ks. Marek Jeznach – w par. Matki Bożej Królowej Polski w Jabłonie,
- ks. Jacek Kołbuk – w par. Świętego Wincentego a Paulo w Warszawie,
- ks. Łukasz Krupa – w par. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Warszawie-Starej Miłośnie,
- ks. Patryk Lendlewicz – w par. Świętego Włodzimierza w Warszawie,
- ks. Albert Mądry – w par. Imienia NMP w Warszawie-Międzyziesiu,
- ks. Mirosław Miłkowski – w par. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Warszawie na Saskiej Kępie,
- ks. Robert Noiszewski – w par. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kałuszynie,
- ks. Mateusz Osica – w par. Matki Bożej Zwycięskiej w Warszawie-Rembertowie,
- ks. Łukasz Piotrowski – w par. Świętego Wacława w Warszawie,

- ks. Przemysław Połomski – w par. Matki Bożej Królowej Polski w Jabłonie,
- ks. Mariusz Przywoźny – w par. Najczystszego Serca Maryi w Warszawie,
- ks. Maciej Radzikowski – w par. Matki Bożej Częstochowskiej w Józefowie k. Otwocka,
- ks. Andrzej Rudko – w par. Świętego Patryka w Warszawie,
- ks. Jakub Sędek – w par. Świętych Apostołów Jana i Pawła w Warszawie,
- ks. Tomasz Smoliński – w par. Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa w Legionowie,
- ks. Łukasz Sokołowski – w par. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Chotomowie,
- o. Bartosz Przemysław Stankiewicz OFM – w par. Wniebowzięcia NMP w Warszawie-Zerzniu,
- ks. Dariusz Stefanowicz – w par. Wniebowzięcia NMP w Warszawie-Zerzniu,
- ks. Krzysztof Szczepanik – w par. Niepokalanego Serca Maryi w Otwocku-Śródborowie,
- ks. Mateusz Szewczyk – w par. Chrystusa Króla w Warszawie,
- ks. Radosław Tkaczyk – w par. Przemienienia Pańskiego w Radzyminie,
- ks. Łukasz Turek – w par. NMP Matki Pięknego Miłości w Warszawie na Tarchominie,
- ks. Karol Wejda – w par. Świętego Patryka w Warszawie,
- ks. Michał Włoch – w par. Świętego Jakuba Apostoła w Jadowie,
- ks. Michał Wydrysek – w par. Miłosierdzia Bożego w Żąbkach.

Pozostałe translokaty w diecezji warszawsko-praskiej opublikowane zostaną w kolejnym numerze. O nominacjach nowych proboszczów w archidiecezji warszawskiej pisaliśmy w poprzednim numerze „Idziemy”, informacje o pozostałych translokatach: www.archwwa.pl/aktualnosci/translokaty-2022-zmiany-personalne-duchowienstwa-w-archidiecezji-warszawskiej-2.

Skąd nasz ród

Gala Międzynarodowego Konkursu „Śladami Historii Polski – Skąd Nasz Ród” odbyła się 10 czerwca w Pałacu Staszica w Warszawie. Konkurs dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych zorganizował Komitet Pamięci rtm. Witolda Pileckiego. Wpłynęło 1930 prac z 26 krajów świata. Przyznano nagrody i wyróżnienia w kilku kategoriach:

praca plastyczna, laurka, projekt serii znaczków pocztowych, poezja, pieśń patriotyczna, patriotyzm po polsku, plakat, film. Uroczystość obecnością zaszczyliła Zofia Pilecka-Optulowicz, córka rtm. Pileckiego. Patronat honorowy sprawował prezydent Andrzej Duda. Tygodnik „Idziemy” sprawował patronat medialny nad wydarzeniem.

f

fot. komitet-pamiec-pileckiego.com

Strażacki jubileusz

Wojewódzkie obchody Dnia Strażaka, połączone z jubileuszem 30-lecia powołania Państwowej Straży Pożarnej, odbyły się 15 czerwca przy ul. Domaniewskiej w Warszawie. Biskup Romuald Kamiński na placu wewnętrznym Komendy Wojewódzkiej PSP poświęcił kamień pamiątkowy z zamontowaną tablicą jubileuszową oraz figurą św. Floriana.

Strażakom wręczono odznaczenia, akty nadania wyższych stopni oraz medale i dyplomy okolicznościowe. Mazowiec-

ki Komendant Wojewódzki PSP uhonorował bp. Romualda Kamińskiego płaskorzeźbą z wizerunkiem św. Floriana, w podziękowaniu za duchowe wsparcie udzielane mazowieckim strażakom. W uroczystościach udział wzięli st. kpt. ks. Jerzy Sieńkowski, kapelan mazowieckich strażaków, Maciej Wąsik, sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, oraz Konstanty Radziwiłł, wojewoda mazowiecki.

f

fot. www.gov.pl/web/kwrp-sp-warszawa

REKLAMA

Księga - ks. Łukasz Turek i Paweł Kęska,
sobota, godz. 20.10 i niedziela godz. 9.10

Ewangeliarz - codziennie,
godz. 6.15, 12.02, 15.18 i 21.20

Radio Warszawa 106,2 FM
i www.radiowarszawa.com.pl

fot. materiały prasowe

Dla seniorów

Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sułejówku zaprasza na Senioralne czwartki. Specjalna oferta dla osób w wieku 60+ jest już dostępna! W każdy czwartek o godzinie 13.00 seniorzy mogą skorzystać z bezpłatnej usługi przewodnickiej.

Na indywidualnych zwiedzających w wieku 60+, którzy zakupili bilet ulgowy w cenie 15 zł, będzie czekał przewodnik, za którego usługę nie trzeba płacić. Aby skorzystać z oferty, wystarczy okazać przy zakupie biletu dokument potwierdzający wiek (60+).

Razem z przewodnikiem seniorzy zwiedzą całą wystawę stałą muzeum. Zwiedzanie zajmie około dwóch godzin. Do przewodnika może dołączyć maksymalnie piętnaście osób. Odkrywanie wystawy z przewodnikiem daje możliwość usłyszenia dodatkowych ciekawostek oraz zadawania pytań o szczególnie interesujące zwiedzających zagadnienia.

Budynek muzealny dostosowany jest do potrzeb osób mających trudności z poruszaniem się./dg

Szlakiem Oscarów

Zwiedzenie Łodzi szlakiem nakręconych w niej filmów oscarowych – m.in. „Idy”, „Ziemi obiecanej” czy „Zimnej wojny” – proponuje EC1 Łódź – Miasto Kultury. W trakcie spaceru można skorzystać z przewodnika audio Michała Oleszczyka, autora podcastu Spoiler Master.

„Szlak Łodzi Miasta Filmu UNESCO to projekt w sposób naturalny wpisujący się w mapę historyczno-kulturową naszego miasta. Każdy, kto myśli o Łodzi, myśli o filmie. Nie każdy jednak wie, że wszystkie polskie tytuły, które otrzymały nagrodę Amerykańskiej Akademii Filmowej, zostały zrealizowane w naszym mieście, przy udziale łódzkich producentów, twórców i specjalistów. Warto odkrywać miejsca i historie towarzyszące powstaniu najgłośniejszych tytułów polskiej kinematografii” – podkreślił wiceprezydent Łodzi Adam Pustelnik, zapowiadając nową atrakcję turystyczną.

Pierwszym spacerem przygotowanym w ramach szlaku jest ścieżka zatytułowana „Łódź Oscarowa”. Na spacer składa się dziesięć wyjątkowych obiektów. Od kamienicy, w której mieszkała filmowa ciotka Idy, Wanda Gruz, aż do parku Staromiejskiego, pod którym rozgrywały się sceny nominowanego do Oscara filmu „W ciemności” Agnieszki Holland. Po drodze warto odwiedzić Muzeum Miasta Łodzi i zobaczyć oryginalną statuetkę Oscara, przyznaną twórcom filmu dokumentalnego „Artur Rubinstein – l’amour de la vie”.

Planując spacer, można skorzystać z narzędzi internetowych dostępnych na stronie projektu, wybrać wycieczkę z dedykowanej oferty Łódzkiej Organizacji Turystycznej lub PTTK oddział łódzki albo otrzymać wydrukowaną mapę u jednego z partnerów.

Opis spaceru znajduje się na stronie lodczyoffilm.com/szlak_miasta_filmu/spacery/./dg

Lengrenówka otwarta

W czerwcu została otwarta Lengrenówka, edukacyjno-artystyczna przestrzeń Muzeum Karykatury. To dawna pracownia i mieszkanie Zbigniewa Lengrena, które mieści się przy ulicy Brzozowej 6/8a na Starym Mieście w Warszawie.

Lengrenówka, wyremontowana dwupiętrowa willa, stanie się miejscem spotkań i edukacji oraz kameralnych wydarzeń artystycznych. Będą się tam odbywać warsztaty dla dzieci i dorosłych, skupione wokół rysunku, komiksu, architektury, a nawet teatru i literatury.

Od października część Lengrenówki zostanie przeznaczona na pracownię artystyczną. Komiksiarze i rysownicy znajdą tam miejsce, gdzie w spokoju i miłej atmosferze, całkowicie za darmo, w ramach przestrzeni coworkingowej, będą mogli pracować nad swoją twórczością./dg

To tu, to tam

Muzeum dla dzieci, działające w ramach Państwowego Muzeum Etnograficznego, zaprasza na wystawę familijną „To tu, to tam. Opowieści o podróżowaniu, podróżnikach i podróżniczkach”. To niezwykła podróż przez siedem tematycznie zaplanowanych pomieszczeń, dzięki czemu najmłodsi i ci starsi zwiedzający przekonają się, jak być uważnymi turystami i dzielnymi podróżnikami.

W przestrzeni ekspozycji znajdą się obiekty z kolekcji PME, a scenografia wystawy zawiera interaktywne i multimedialne elementy do samodzielnego testowania oraz treści wspierające refleksję nad podróżowaniem. Podczas wędrowki przez wystawę na zwiedzających czekają zagadki i zadania, a ciekawostki dla najmłodszych będą niekiedy zaskoczeniem także dla dorosłych! Do wystawy została przygotowana broszura edukacyjna, którą można otrzymać w kasie muzeum./dg

fot. Instagram

Ludzie i dinozaury Miroslaw Winiarczyk

O kolejnym filmie z cyklu „Jurassic Park”, który odnosi właśnie frekwencyjne sukcesy na światowych ekranach, można powiedzieć niewiele dobrego. Jest kiepsko zrealizowany, infantylna akcja nie miłosiernie się dłuży, a wybitni aktorzy, znani z pamiętnego, znakomicie zrealizowanego filmu Stevena Spielberga z 1993 r., tylko udają, że grają.

Po wielkim sukcesie Spielberga medialny świat opanowała gorączka dinozaurów, które jakoby przetrwały miliony lat i dziś zagrażają ludzkości. Sławny reżyser zakończenie „Parku” pozostawił otwarte. Na fali tej kinowej popularności (podobnej do serii filmów o wampirach i Harrym Potterze) powstały później kolejne trzy obrazy o dinozaurach, które jednak nie odniosły spodziewanych sukcesów, podtrzymywały tylko dinozaurowy obłęd. Obecnie mamy na ekranach najnowszy produkt serii, wspomniany „Jurassic World. Dominion” – gatunkową mieszankę fantastyki, sensacji i kina akcji.

Jak wspominałem na początku, ten zrealizowany zapewne dla nastolatków film nie wyróżnia się niczym szczególnym. Jest jednak ważny powód, żeby napisać o tym komercyjnym obrazie, który niestety, jak przypuszczam, wywrze wielki wpływ na wyobraźnię współczesnej młodzieży.

W jednym z głównych wątków filmu pojawia się motyw eksperymentów genetycznych, przeprowadzanych przez szefa tajemniczej siedziby na odludnej wyspie, na której przebywają oswojone dinozaury.

W wykreowanym przez twórców współczesnym świecie dinozaury mogą bowiem współistnieć z ludźmi, dlatego swobodnie przemieszczają się po amerykańskiej prowincji. Ale tak naprawdę nie wiadomo, czy zostały do końca oswojone. Wspomniany Dodgson, szef doświadczalnego parku z dinozaurami, zleca porwanie nastoletniej Maisie, strzeżonej na odludziu przez ojca. Okazało się, że zmarła matka dziewczynki zajmowała się w tajnym laboratorium badaniami nad genami ludzi i dinozaurów. Na nieszczęście przed śmiercią wszczerpiła ona córce geny dinozaurów. Maisie może więc służyć jako królik doświadczalny do badań prowadzonych przez szalonego Dodgsona. Celem eksperymentów ma być stworzenie nowych istot. Ekipa naukowców przybywa więc na wyspę w celu uwolnienia dziewczynki.

Aż do zakończenia, przypominającego łączy melodramat połączony z propagandowym przesłaniem ekologicznym, zrównującym ludzi ze zwierzętami i dinozaurami, oglądamy kolejne potyczki. Najważniejszy w filmie wydaje się jednak złowrogi wątek genetycznych eksperymentów prowadzonych w amerykańskich laboratoriach. Nasuwają się pytania: Czy autorzy filmu pragną nas przed tym ostrzec? Czy opisane w filmie sensacyjne wydarzenia nie przypominają nam wypadków w realu w ostatnich latach?

„Jurassic World. Dominion”, USA, 2022;
reżyseria: Colin Trevorrow;
aktorzy: Chris Pratt, Bryce Dallas Howard,
Laura Dern, Sam Neill, Jeff Goldblum,
DeWanda Wise, Isabella Serman, Cambell
Scott i inni; dystrybucja: UIP

Bohaterowie trudnych lat

Generałom Andersowi, Maczkowi i Sosabowskiemu oraz polskim siłom zbrojnym na Zachodzie poświęcony jest w znacznej części czerwcowy numer „Biuletynu IPN”. Są też materiały dotyczące Solidarności Walczącej, która powstała podczas stanu wojennego w 1982 r.

Historyk dr Sławomir Kalbarczyk w artykule „Z domu niewoli do Iranu” prostuje funkcjonujące mity i nieporozumienia wokół wyjścia armii gen. Andersa z ZSRS. Opisuje mało znane szczegóły z jej historii, nie pomijając np. faktu, że władze sowieckie zredukowały racje żywnościowe dla polskich żołnierzy, nie zapewniły im też odpowiedniego sprzętu wojskowego, a od samych żołnierzy, wycieńczonych pobytami w łagrach i więzieniach, wymagały pełnej gotowości bojowej. Osobny wątek autor poświęcił różnym spojrzeniom na te same problemy generałów Andersa i Sikorskiego.

Kolejne teksty to: „Armia Polska na Bliskim i Środkowym Wschodzie” (dr Teodor Gąsiorowski), „Najskuteczniejszy polski dowódca w II wojnie światowej gen. S. Maczek” (dr Jerzy Kirszak) i „Sosab” – o gen. Stanisławie Sosabowskim, który włożył ogromny wysiłek w powstanie i wyszkolenie pierwszej elitarniej jednostki powietrznodesantowej i nią dowodził (Daniel Koreś). O 6. Brygadzie Piechoty pisze Bartosz Janczak, a o Pomocniczej Służbie Kobiet – Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk. Ten ostatni tekst poświęcony jest bohater-skim Polkom, często dziś zapomnianym, które podczas II wojny światowej służyły jako sanitariuszki, łączniczki, a nawet obsługiwały pojazdy wojskowe.

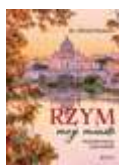
Kolejny autor, ks. Jarosław Wąsowicz SDB, przypomina sylwetki salezjanów służących w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie. Większość z nich przeszła przez łagry i więzienia sowieckie. O harcerzach na tułaczach szlakach pisze Tomasz Sikorski, a o losach polskich dzieci ewakuowanych z ZSRS, w większości sierot, które znalazły się w Pahlitua w Nowej Zelandii – Paulina Gołębiowska.

W drugiej części numeru zamieszczono materiały dotyczące Solidarności Walczącej. To m.in. rozmowy z Arturem Adamskim, ostatnim redaktorem naczelnym „Solidarności Dolnośląskiej”, i Hanną Łukowską-Karniej, łączniczką Kornela Morawieckiego, o początkach tej organizacji. Paweł Błażewicz wspomina pracę w tajnej drukarni założonej przez jego ojca Bohdana we Wrocławiu. O niekonwencjonalnych metodach działania Solidarności Walczącej pisze Małgorzata Sokołowska. Są też materiały dotyczące protestu robotniczego w Radomiu w 1976 r. oraz krwawej soboty w Nowoczerwasku, gdzie pół wieku temu robotnicy zbuntowali się przeciwko władzy sowieckiej, a ich protest został stłumiony./wś

KONKURS

Wielkie muzeum pod gołym niebem – tak w książce „Rzym, moje miasto” (Jedność) pisze o nim ks. Witold Kawecki. Zachęca do powolnego zwiedzania go, delectowania się architekturą i sztuką, chłonięcia atmosfery i zapoznawania się z miejscowymi tradycjami. Z artystycznego i duchowego punktu widzenia przedstawia nam miasto Michała Anioła, Rafaela, Caravaggia i Berniniego. Na pytanie, dlaczego warto wybrać się do Rzymu, odpowiada: „jest kolebką cywilizacji, z której wyrosliśmy. Poznać to miasto to jak poznać samego siebie”. Tę myśl rozwija w rozdziałach poświęconych historii imperium rzymskiego i jego spuściznie. To album z doskonałymi technicznie reprodukcjami i zdjęciami oddającymi wdzięk Wiecznego Miasta. Wśród czytelników, który 27 czerwca między godz. 13.00 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Który papież jako pierwszy spędził wakacje w Castel Gandolfo?**, rozlosujemy trzy egzemplarze książki. Odpowiedź na pytanie konkursowe 25: Wiara, Nadzieja i Miłość były córkami św. Zofii Rzymskiej. Zwycięzcom gratulujemy!

Przed wybuchem wojny na Ukrainie w Hiszpanii i Portugalii krążyły obiegowe opinie o uzależnieniu lewicowych ugrupowań, głównie radykalnego nurtu, od Rosji. Jeśli przed 24 lutego ktoś miał wątpliwości co do prawdziwości takich twierdzeń, dziś nie ma już złudzeń.

Na pasku Kremla

Marcin Zatyka

Setubal w Portugalii, gdzie dochodziło do rażących nadużyć

Kilka tygodni przed zgromadzeniem rosyjskich wojsk przy ukraińskiej granicy hiszpańską opinię publiczną zelektryzowała sprawa Hugona Carvajala, byłego szefa służb kontrwywiadowczych Wenezueli, który po wypłynięciu jachtem ze swojego „karaibskiego raju” postanowił w 2019 r. uciec do Hiszpanii. Ewakuacja udała się na krótko. Po kilku miesiącach były bliski doradca legendarnego wenezuelskiego prezydenta Hugo Chaveza został osadzony w areszcie. Niebawem też po prawą rękę zmarłego w 2013 r. szefa reżimu z Caracas zjawili się w Hiszpanii wysłannicy amerykańskiego wymiaru ścigania.

REŻIMOWA PARTIA

Pomimo wyrażenia w 2021 r. przez Sąd Karny i Administracyjny Hiszpanii zgody na ekstradycję do USA gen. Hugo Carvajala nieprędko trafi on do Stanów, aby zostać osądzonym za rzekomy udział w masowej wysyłce narkotyków za ocean. W hiszpańskim wymiarze sprawiedliwości, który w marcu br. wstrzymał procedurę ekstradycji, panuje bowiem przekonanie, że były człowiek reżimu ma ciekawe informacje dotyczące zaangażowania Wenezueli w życie partyjne tego iberyjskiego kraju. Chodzi m.in. o sprawę nielegalnego finansowania współrządzającej Hiszpanią skrajnie lewicowej partii Podemos, która od stycznia 2020 r. tworzy wraz z socjalistami koalicję rządową. Podczas jesiennych przesłuchań Carvajal zeznał, że Wenezuela sfinansowała powstanie kilku antysystemowych ugrupowań politycznych w Europie, w tym zarówno hiszpańskiego Podemos, jak i włoskiego Ruchu Pięciu Gwiazd. Mało tego: od kilku miesięcy policyjna Jednostka ds. Przestępstw Gospodarczych i Podatkowych (UDEF) prowadzi sprawę dotyczącą trzech osób z byłych władz Podemos, w tym jej współzałożycielki Caroliny Bescansy. Sprawa dotyczy dokonanej w 2013 r. wpłaty 142 tys. dolarów na konta osób, które następnie ufundowały partię. Środki te miała im wysłać kontrolowana przez reżim w Caracas wenezuelska spółka naftowa PDVSA. Także Carvajal podczas swoich zeznań wskazywał na nią jako na sponsora Podemos.

EMIGRANCY... KLIMATYCZNI

Bliskie relacje Wenezueli z Kremlm pozwalają przypuszczać, że brak reakcji tego ugrupowania na masową migrację uciekinierów wojennych z Ukrainy to element gry prowadzonej przez Podemos na rzecz Rosji. Partia ta, niezwykle aktywna w przypadku azjatyckich

i afrykańskich imigrantów, po 24 lutego nagle przestała podejmować tematy dotyczące wspierania uchodźców. W ciągu trzech miesięcy od rosyjskiej inwazji na Ukrainę Podemos zaproponowało jedynie projekt przepisów ogólnych uwzględniających tzw. emigrantów klimatycznych, czyli osoby, które z powodu katastrof naturalnych musiały opuścić miejsce zamieszkania. Autorzy propozycji ustawodawczej wskazali, że Ukraińcy są tylko jednym z wielu narodów cierpiących z powodu konfliktów zbrojnych na świecie.

Hiszpańskie dzienniki internetowe „Voz Populi” i „El Confidencial” twierdzą, że za obojętność na pogłębiający się kryzys humanitarny i sympatyzowanie z Rosją Podemos już teraz płaci spadkiem poparcia w sondażach.

ROSYJSKA „GOŚCINNOŚĆ”

Podobnie jest z innym radykalnym ugrupowaniem z Półwyspu Iberyjskiego – Komunistyczną Partią Portugalii (PCP), od lat popierającą reżim Putina. Topnienie grona sympatyków PCP jest, jak twierdzą politolodzy, nieuniknione. Wprawdzie parlamentarzyści tej partii unikają wypowiedzi dotyczących wojny na Ukrainie i stronią od bezpośredniego popierania Kremla, ale notoryczne kontestowanie członkostwa Portugalii w NATO dowodzi bliskości komunistów wobec wojennej retoryki Rosji.

Masowy napływ ukraińskich uchodźców wojennych do Portugalii dowiódł też patologicznego zjawiska – zatrudniania Rosjan przy przyjmowaniu uchodźców z Ukrainy w urzędach gmin kierowanych przez PCP. Najbardziej rażącym przykładem zaniedbań jest sytuacja z Setubalu, na zachodzie Portugalii, gdzie zaprzyjaźnieni z komunistycznymi urzędnikami Rosjanie włączeni zostali do akcji powitania ukraińskich uchodźców wojennych. Ci zaś ujawnili, że w trakcie procedury rejestracji uchodźców członkowie rosyjskich stowarzyszeń wypytywali przybyszów o prywatne sprawy, powiązania rodzinne oraz miejsce przebywania bliskich na Ukrainie, a wreszcie pieczołowicie i masowo skopiovali ich dokumenty osobiste.

WYCIĘK DANYCH

Według lisbońskiej telewizji „SIC Noticias” włączanie przez komuni-

stycznych urzędników samorządowych obywateli Rosji do przyjmowania uchodźców wojennych z Ukrainy w Setubalu nie było odoosobnionym przypadkiem. Z informacji ukraińskich stowarzyszeń działających w Portugalii wynika, że proceder powtórzył się również w kilku innych gminach, m.in. w Aveiro, Gondomarze, Portimao oraz Albufeirze.

Według byłej eurodeputowanej Any Gomes z rządzącej krajem Partii Socjalistycznej (PS), choć portugalski kontrwywiad miał śledzić poczynania członków kilku rosyjskich organizacji od 2014 r., dopiero za sprawą ukraińskich stowarzyszeń udało się ujawnić proceder. Gomes zasugerowała, że rosyjskie instytucje w Portugalii mogą prowadzić „działalność wywiadowczą”.

Z informacji zgromadzonych w maju przez portugalskie media wynika, że jedną z najbardziej aktywnych w tym kraju od kilku lat organizacji rosyjskich jest stowarzyszenie Edinstvo z Setubalu. Telewizja „SIC Noticias” oraz rozgłośnia „Observador” ustaliły, że wśród jego członków są osoby powiązane z Kremlm, a nawet spotykające się w ostatnich latach z szefem rosyjskiej dyplomacji Siergiejem Ławrowem.

Media Portugalii ustaliły też, że co najmniej od 2009 r., dzięki komunistycznemu urzędnikowi, Rosja miała dostęp do newralgicznych danych tego kraju; korzystała m.in. z bazy danych rządowej agencji Instytutu Zatrudnienia i Szkolenia Zawodowego (IEFP) w Lizbonie. Organ ten posiada informacje dotyczące wszystkich pracowników oraz bezrobotnych na terenie Portugalii.

RAJ DLA SZPIEGÓW

W ocenie lisbońskich mediów Portugalia była w ostatnich latach „rajem dla rosyjskich szpiegów”. Komentujący dla „Observadora” i „SIC Noticias” ekspert ds. Rosji Jose Milhazes twierdzi, że w Portugalii wiele osób błędnie uważa, że informacje z tego kraju mogą mieć jakiegokolwiek pożytek dla Kremla. Podkreśla, że takie podejście zachęca tylko Rosjan do aktywności wywiadowczej. Wskazuje, że od lat Portugalia jest uznawana przez Moskwę za jedno z najsłabszych ogniw NATO. Milhazes wskazuje

też na zbyt wysoką jego zdaniem – jak „na tak peryferyjny kraj, jakim jest Portugalia” – liczbę pracowników rosyjskiej ambasady w Lizbonie. – Mamy ich tutaj ponad pięćdziesięciu, podczas gdy w Rosji Portugalia posiada zaledwie dziesięciu pracowników dyplomatycznych. Ci zatrudnieni u nas Rosjanie nie przyjechali raczej, aby grać w golfa w Cascais – twierdzi Milhazes, pochwalając kwietniowe wydalenie dziesięciu Rosjan zatrudnionych w ambasadzie w Lizbonie za działalność „wykraczającą poza funkcje dyplomatyczne”.

BÓJ ICH OSTATNI?

Postawa Komunistycznej Partii Portugalii wobec rosyjskiej inwazji na Ukrainę, w tym zbojkotowanie przez wszystkich sześciu posłów tego ugrupowania wystąpienia w parlamencie tego kraju ukraińskiego prezydenta Wołodymyra Zełenskigo, może zaciążyć na przyszłości PCP. Podobnie jak hiszpańskie Podemos traci ono bowiem szybko w sondażach po rozpoczęciu wojny. Cieniem na portugalskich komunistach kładą się potwierdzone przez media informacje, że w rządzonych przez siebie gminach latami zatrudniali oni Rosjan. W Setubalu dwóm organizacjom powiązanim z Kremlm bezpłatnie wynajmowano samorządowe lokale, a także wypłacano ich członkom kilkaset tysięcy euro z powodu zlecanych przez samorząd

zadań. Dziennik „Publico” dotarł do sprawozdań finansowych ratusza w tym mieście, z którego wynika, że tylko od 2019 r. powiązana z Kremlm zrzeszająca Rosjan organizacja pod nazwą Stowarzyszenie Imigrantów

Państw Wschodu odebrała z samorządowej kasy ponad 90 tys. euro. Wpłata środków prowadzona była co najmniej od 2005 r.

Ujawnione skandale z udziałem Rosjan to tylko jeden z kilku problemów, jakie portugalskim komunistom przyniosła wojna na Ukrainie. Skazani na broń Putina i jego „operacji zbrojnej” tracą na swoim wizerunku każdego dnia, z każdą relacją prezentującą rosyjskich agresorów z czerwonymi flagami ozdobionymi sierpem i młotem. Obiegowa opinia nad Tagiem jest taka: albo portugalscy komuniści zmienią swe symbole i skończą z wieloletnim przywiązaniem do Kremla, albo na dobre znikną ze sceny politycznej.

Pisanie scenariusza do filmu o św. Józefie było dla Pani dużym wyzwaniem?

Od dzieciństwa jestem wielką fanką kina, ale nigdy nie myślałam, aby w jakikolwiek sposób je współtworzyć; również jako scenarzystka. Bardzo dobrze odnajdywałam się w pisaniu książek oraz byciu dziennikarką i wciąż uważam, że to są moje obszary twórcze. Niemniej kiedy w 2018 r. otrzymałam propozycję napisania scenariusza do filmu o św. Józefie Kaliskim, bardzo się ucieszyłam. Muszę jednak przyznać, że moja początkowa radość szybko zamieniła się w obawę, czy podołam temu zadaniu, bo nigdy wcześniej tego nie robiłam. Poszłam do księgarni i kupiłam sobie biografię Krzysztofa Kieślowskiego, który jest moim ukochanym reżyserem. Pomyślałam, że może kiedy ją przeczytam, to będę wiedziała, jak się zabrać do pisania... Przeczytałam jedną czwartą i przyszedł mi do głowy pierwszy pomysł na scenariusz. Pomysł ten nie zo-

fot. arch. Aleksandry Polewskiej-Wianeckiej

Przyjaźń ze św. Józefem

Z **Aleksandrą Polewską-Wianecką**, autorką scenariusza filmu „Opiekun”, rozmawia Amelia Siuda-Koszela

Kadr z filmu

fot. Bogusław Złebki/Słowarzyszenie Rafael

Reżyser (z prawej),
z aktorem Radosławem Pazurą

fol. Bogusław Zdebski/Stowarzyszenie Rafael

stał zaakceptowany (ale już zamienia się w powieść), przyszedł natomiast pomysł drugi. Moja część scenariusza to sfera fabuły, tj. historii wiodącej i wątków pobocznych. Na język filmowy przełożył wszystko krakowski reżyser, scenarzysta i kompozytor, znany m.in. z filmu „Bóg w Krakowie” Dariusz Regucki.

To dla mnie ogromne wyróżnienie, że mogłam stać się współtwórczynią filmu o św. Józefie Kaliskim. Muszę też zaznaczyć, że w trakcie pracy nad scenariuszem wiele razy prosiłam o pomoc tego świętego. Nigdy nie odmówił.

W Pani książkach święci są przystępni dla czytelników. Film „Opiekun” również przybliży nam postać św. Józefa?

Mam nadzieję, że okaże się on nam bardzo bliski. Często św. Józef, z tej racji, że stoi tak bardzo wysoko w hierarchii świętych, bo był mężem Maryi i ziemskim ojcem Chrystusa, wydaje się kimś, kto trochę onieśmiela swoim statusem.

O Józefie niewiele mówią Ewangelie, a on sam na ich kartach nie wypowiada nawet jednego słowa, więc to go czyni dodatkowo tajemniczym, niedostępnym i nieprzeniknionym. Wierzę, że ten film pomoże widzom odkryć, że każdy może się ze św. Józefem cudownie i blisko zaprzyjaźnić. Stworzyć z nim bardzo osobową relację, która realnie wpływa na życie.

Jakie historie stały się inspiracją do tworzenia fabuły?

Wszystkie historie osadzone w scenariuszu wydarzyły się naprawdę. Oczywiście niektóre zostały nieco zmodyfikowa-

ne, zuniwersalizowane na potrzeby filmu, ale ich istota pozostała nienaruszona. Historia wiodąca mówi o rodzinie, która właśnie się rozpadła, i po ludzku nie ma szans na to, by kiedykolwiek znów się scalała. Oczywiście jest też – bo rzecz dotyczy przecież Józefa Kaliskiego – wątek cudownego ocalenia więźniów KL Dachau. Zobaczymy w filmie niezwykle opowieść o pewnym niewierzącym lekarzu z dawnych Kresów. Nie chcę zdradzać więcej, bo przecież „nie opowiada się filmu przed seansem”.

Czy w filmie znajdą dla siebie wskazówki ojcowie lub ci, którym brakuje taty?

Zdecydowanie tak. Cały wątek przewodni to temat ojcostwa, dodam, że ojcostwa bardzo współczesnego. Jeśli chodzi o tych, którym brakuje taty, to bardzo życzę im, by odnaleźli go w św. Józefie, jeśli ten brak jest już nieodwracalny z jakichś powodów. A jeśli jest odwracalny, to życzę, by św. Józef zajął się nim. On na pewno będzie wiedział, jak to zrobić, mimo że każda sytuacja jest indywidualna. Zresztą, będzie można zobaczyć w filmie, jak tego dokonuje.

Jak przebiegała praca nad scenariuszem, współpraca z reżyserem, aktorami i jakie emocje temu towarzyszyły?

Po pierwsze, muszę powiedzieć, że w czasie pracy nad scenariuszem na moim biurku stała reprodukcja cudownego wizerunku Świętej Rodziny z Kalisza i wszystko rozgrywało się pod Jej czujnym okiem. Reprodukacja ta zresztą stoi od-

tąd na tym biurku nieprzerwanie. Ja tworzyłam część fabularną, jeździłam od czasu do czasu do Krakowa i omawiałam swoje pomysły z producentami. Później, kiedy kształt fabuły był już nadany, scenariusz przekazano do Dariusza Reguckiego i on przekładał go na język filmowy, tworzył również część dokumentalną, bo i taką film posiada. A jakie emocje towarzyszyły tworzeniu scenariusza? Cała gama, od radości i ekscytacji po kompletną rozpacz związaną z tym, że w chwilach zwątpienia dochodziłam do wniosku, że wszystko, co napisałam, jest bez sensu. Ale to całkowicie naturalne przy pisaniu. Natomiast aktorów poznałam dopiero 1 czerwca w Kaliszu i przyznam, że nie mogłam się doczekać. Bo to trochę tak, jakby znaleźć się po drugiej stronie lustra.

Wierzę, że ten film pomoże widzom odkryć, że każdy może się zaprzyjaźnić ze św. Józefem.

Film „Opiekun” opowiada historie kilkorga współczesnych bohaterów, w których życie wkracza św. Józef, patron ojców i mężczyzn. Prapremiera odbędzie się w grudniu br. w Kaliszu. Dystrybucja planowana jest w Polsce i 40 innych krajach na kilku kontynentach.

Reżyseria: Dariusz Regucki

Produkcja: Stowarzyszenie „Rafael”, Narodowe Sanktuarium Świętego Józefa w Kaliszu

Scenariusz: Aleksandra Polewska-Wianecka

Obsada: m.in. Karolina Chapko, Radosław Pazura, Rafał Zawierucha, Jerzy Trela (†)

Jadąc z Krosna w stronę Rymanowa, nie sposób nie zauważyć wzniesionej na wzgórzu charakterystycznej neoromańskiej budowli – sanktuarium św. Michała Archanioła i bł. Bronisława Markiewicza.

ców było analfabetami. Ks. Markiewicz objął probostwo w niewielkiej wsi Miejsce pod Krosnem. Zastał w niej niewykończony kościół, starą, drewnianą plebanię, trzy karczmy i kurne chaty w chłopskich obejściach. Przed wyjazdem do Włoch pracował w kilku parafiach: w Harcie, Przemyślu, Gaci i Błażowej, w każdej dał się poznać nie tylko jako świetny duszpasterz i spowiednik, ale też społecznik, który uczył chłopów racjonalnych metod uprawy roli, organizował samopomoc, rozwijał rzemiosło. I walczył z pijaństwem: propagował urządzenie bezalkoholowych weseli i chrztów, zakładał bractwa wstrzemięźliwości. W Miejscu skorzystał z tych doświadczeń;

wkrótce po jego przybyciu spadła liczba osób wyjeżdżających na emigrację, a z braku obrotów karczmarze musieli zamknąć swoje interesy. W 1895 r. z jego inicjatywy wieś zmieniła nazwę na dumnie brzmiące Miejsce Piastowe.

Do Włoch ks. Markiewicz pojechał, bo chciał zostać zakonnikiem. Tam poznał ks. Jana Bosko, od którego nauczył się metod pracy z młodzieżą. Gdy wrócił do kraju, w galicyjskich miastach i wsiach narastał problem opuszczonych i osieroconych dzieci. Mieszkały kątem w stajniach i stodołach, co najwyżej mogły być parobkami, czyścibutami, wykonywać prace pomocowe. Pierwszy

Archanioł w Miejscu Piastowym

tekst i zdjęcia: Iwona Budziak

Drogę wskazuje gestem dłoni stojąca przy wjeździe na parking figura Anioła Stróża Polski. Rzeźba autorstwa Wincentego Kućmy to artystyczna wizja spotkania, jakie przytrafiło się 3 maja 1863 r. dwóm przemyskim maturzystom: Janowi Dąbrowskiemu i Bronisławowi Markiewiczowi. Tajemniczy młodzieniec przepowiedział im odrodzenie Polski, kataklizm wojny światowej, wybór polskiego papieża oraz losy przemyskiego kapłana, który wprowadzi na ziemię polskie nowe zgromadzenie zakonne, oddane wychowaniu opuszczonej i bezdomnej młodzieży. Bronisław Markiewicz wierzył, że w tym młodzieńcu spotkał Anioła Stróża Polski, a przepowiednia dotyczy też jego. Postanowił zostać księdzem.

PUZZLE BOŻE OPATRZNOŚCI

Kiedy w 1892 r. jako salezjanin powrócił z Włoch do Galicji, była ona jednym z najgorszych miejsc do życia w Europie. Większość ludności stanowili chłopci, wsie były przeludnione, rozdrobnione gospodarstwa nie zapewniały utrzymania swoim właścicielom, kwitło gorzelnictwo, a zapłatę za pracę w polu często stanowił kwit do karczmy. Aż 81 proc. mieszkań-

sierociniec ks. Markiewicz zorganizował w starej, dziś już nieistniejącej plebanii. Zarzucano mu, że chłopcy mieszkają w zbyt skromnych warunkach, na co odpowiadał: warunki są wystarczająco dobre, chłopcy w ogóle nie chorują, wychowuję ich na chłopów, nie na panów. Wizytujący dom salezjanin nakazał mu zlikwidować sierociniec, ks. Markiewicz postanowił więc odłączyć się od zgromadzenia i założyć nowe. W oczekiwaniu na jego zatwierdzenie utworzył Towarzystwo „Powściągliwość i Praca”, które z czasem zaczęło wydawać miesięcznik pod takim właśnie tytułem. Patronem tych dzieł uczynił Świętego Michała Archanioła.

W 1895 r. do Miejsca Piastowego przyjechała Anna Kaworek. Miała zaledwie 22 lata, chciała wstąpić do klasztoru i zajmować się sierotami. Pochodziła ze Śląska, jednego z najbogatszych i najludniejszych zakątków Europy, z obowiązkową edukacją, siecią żelaznych dróg, dynamicznym przemysłem i wsiami niczym miasteczka. Zderzenie z niewyobrażalną nędzą, jaką zobaczyła w Miejscu Piastowym, było dla niej tak wielkim wstrząsem, że po kilku miesiącach stamtąd wyjechała. Wróciła po przemodleniu swojej

decyzji i przez 38 lat była przełożoną żeńskiej wspólnoty zakonnej, dla której regułę napisał ks. Markiewicz.

Siostry opiekowały się bezdomnymi dziewczętami, prowadziły dla nich szkołę, przygotowywały je do samodzielnego życia. Z czasem postanowiły wybudować dom dla długo niezatwierdzonego zgromadzenia; same wypalały i nosiły cegły, wapno. Dziś ten imponujący budynek michalitki nazywają relikwią, bo w jego murach jest wiele krwi z rąk dziewcząt, które pracowały przy jego wznoszeniu. O codzienności sióstr, ich pracy, szkole, którą prowadziły, sporo można się dowiedzieć, zwiedzając bardzo ciekawe muzeum znajdujące się w piwnicach klasztoru.

W miejscu, gdzie dziś jest parking, w 1895 r. ks. Markiewicz postawił drewniany dom dla stu wychowanków, trzy lata później kolejny – ceglany, dwupiętrowy, dla dwustu. Budowali go wspólnie wychowawcy i wychowankowie. Obecnie mieści się w nim klasztor księży michalitów, na dole księgarnia, biura, muzeum misyjne, poradnia rodzinna. W latach 1908–1909 obok niego powstał kolejny gmach, przeznaczony na szkołę rzemiosł i warsztaty. Rytm dnia w prowadzonych tu placówkach wyznaczała poranna Msza święta, bo – jak mawiał ks. Markiewicz – najlepszym wychowawcą jest Chrystus przyjęty w Komunii świętej, a najważniejsze zasady życia streszczały się w słowach przejętych od ks. Bosko: powściągliwość i praca – w wymiarze duchowym, fizycznym i intelektualnym. Uczono tu zawodów rzemieślniczych, stolarstwa, krawiectwa, ogrodnictwa, uprawy winorośli, pszczelarstwa, wikliniarstwa – wszystkiego, co dawało konkretny fach. Wykształcenie zapewniało chłopcom nobilitację życiową i społeczną, a fakt ukończenia szkoły w Miejscu Piastowym był świetną rekomendacją. Obecnie w tym budynku mieści się Michalicki Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. ks. Bronisława Markiewicza. To nowoczesna placówka z jedenastoma oddziałami (są tu m.in. klasy mundurowe, petrochemiczne, informatyczne), świetnie wyposażonymi pracownikami, w której uczy się 740 uczniów.

Ksiądz Bronisław Markiewicz podczas pobytu w Miejscu Piastowym objął opieką ponad 2 tys. dzieci. Zmarł 29 stycznia 1912 r., w 2005 r. został beatyfikowany. Zgromadzenia przez niego założone zostały kanonicznie zatwierdzone w 1921 (męskie) i 1928 r. (żeńskie).

SANKTUARIUM

Kiedy ks. Markiewicz zamawiał u krakowskich rzeźbiarzy figurę Matki Bożej Królowej Korony Polskiej, prosił ich, by przed rozpo-

częciem pracy się wypowiedzieli, bo wierzył, że każde zadanie, by było owocne, należy wy-

konywać z czystym sercem. Wymarzony przez niego kościół został wybudowany dopiero w latach 1931–1935, według projektu Jana Sasa-Zubrzyckiego. W ołtarzu głównym umieszczono figurę Matki Bożej Królowej Polski. Do rangi

sanktuarium został podniesiony w 2007 r. W późniejszym okresie dobudowano dwie kaplice – po prawej Matki Bożej Fatimskiej,

kiewicza, oraz 29 września – w święto Michała Archanioła. Od października do maja w pierwsze soboty miesiąca do Miejsca Piastowego tysiące osób przyciągają nabożeństwa fatimskie, odprawiane od 1979 r., obecnie przed ołtarzem polowym. Trudno dziś policzyć wszystkich, którzy dzięki modlitwie w tym miejscu wytrzeźwieli, i rodziny, które dzięki temu zostały odbudowane. Comiesięczne spotkania duszpasterstwa trzeźwości, rekolekcje dla osób uzależnionych i współuzależnionych, pielgrzymki przychodzące tu w tej intencji, słynne „podkarpackie wesela bez toastu” i także same sylwestry przynoszą owoce.

z Jej cudowną figurą, koronowaną na prawie papieskim, po lewej ku czci św. Michała Archanioła. Po prawej stronie głównego ołtarza znajduje się ołtarz z relikwiami bł. Bronisława, w jego nastawie – płaskorzeźba autorstwa Wincentego Kućmy, przedstawiająca błogosławionego w otoczeniu michalitek, michalitów i wychowanków. Wprost ze świątyni można przejść do muzeum poświęconego Założycielowi Księży Michalitów.

Obaj patroni sanktuarium to potężni wstawiennicy, dlatego czwartki w sanktuarium są „Markiewiczowskie”, a wtorki – „Michałowe”. Odpust jest tu obchodzony 30 stycznia, we wspomnienie bł. ks. Mar-

Trudno dziś policzyć wszystkich, którzy dzięki modlitwie w sanktuarium wytrzeźwieli, i rodziny, które dzięki temu zostały odbudowane.

Ze szczytu frontowej ściany sanktuarium św. Michała Archanioła wyrzeźbiony przez prof. Kućmę zdaje się patrzeć na wszystkich tu przybywających i na pomnik człowieka, który uwierzył obietnicy anioła, zaufał bez reszty

Bogu i wszędzie, gdzie Bóg go posłał, zmienił świat na lepszy.

Sanktuarium św. Michała Archanioła i bł. Bronisława Markiewicza
ul. Księdza Bronisława Markiewicza 25a
38-430 Miejsce Piastowe
tel. 13 43 530 10, 604 838 749
www.sanktuarium.michalici.pl

ZDROWA ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Dziwnie czyta się o niepowodzeniach Pana Jezusa. Nie zostaje przyjęty przez Samarytan, musi odwrócić się od uczniów i upomnieć ich za chęć zemsty, spotyka się z niezrozumieniem ze strony tych, którzy za Nim idą. Dzieje się to, kiedy postanawia udać się do Jerozolimy, czyli idzie umrzeć za zbawienie ludzi. Wszyscy powinni Mu być wdzięczni, wspierać Go. Tymczasem jak tylko decyduje się wstąpić na drogę ofiary, zaczyna doświadczać cierpienia ze strony, z której powinien otrzymać wsparcie.

Fakt, że życie Jezusa nie było ciągiem samych sukcesów, powinien napełniać nas nadzieją. Skoro sam Zbawiciel nie mógł nieraz zmienić innych, to i my nie powinniśmy się tym zadreć. Nieraz ogromnym cierpieniem rodziców jest to, że dzieci idą inną drogą niż oni – porzucają wartości wpajane im od małego. Jest to wielkim bólem dla każdej mamy i każdego taty. To znak, że wciąż bardzo kochają swoje dzieci. Czasem jednak wydaje się, że rodzice chcą za wszelką cenę zmienić swoje dzieci. Czasem obwiniają siebie za błędy potomstwa, kiedy właściwie zrobili wszystko, co potrafili, żeby błędem zapobiec. Jakby umyka im fakt, że drugi człowiek jest wolny – ma swoją wolną wolę i to on odpowiada za to, co robi. Jeśli dziecko weszło w dorosłość i grzeszy, to ono ponosi za to odpowiedzialność.

Każdy odpowiada za swoje czyny. Mamy walczyć o drugiego człowieka, zrobić co możemy dla jego zbawienia, ale nie na nas spoczywa odpowiedzialność za czyny bliźniego. Jak dzisiaj rozmawia się z ludźmi, to nieraz można odnieść wrażenie, że zanika poczucie odpowiedzialności za siebie. Kiedy ktoś popełni grzech, przerzuca za to winę na wszystko dookoła: okoliczności, innych ludzi, własną przeszłość itp. Tak jakby był marionetką wiszącą na sznurkach, którymi może pociągać wszystko, tylko nie sama marionetka. Tak jakby był widzem w teatrze swojego życia.

Budowanie mocnej kultury chrześcijańskiej trzeba rozpocząć od uporządkowanego poczucia odpowiedzialności. Stawiana w prawdzie, kiedy popełniamy zło. Trzeba powiedzieć jasno: „to moja wina i biorę odpowiedzialność, żeby zło naprawić, a siebie zmienić”. Nie obwiniać siebie za czyny innych. Jedynym, kogo mogę i mam obowiązek zmienić, jestem ja sam. Innych mobilizuję, pomagam im, pokazuję im prawdę o nich i kocham ich, ale nie biorę ich odpowiedzialności na siebie.

Uwierzmy głęboko w to, że praca nad sobą przynosi owoce. Nie poddawajmy się przy pierwszych niepowodzeniach. Walczmy o to, żeby być świętymi! Jesteśmy do tego zdolni z łaską Bożą. Popatrzmy na Jezusa, którego także spotykają niepowodzenia na drodze do Jerozolimy. On się nie poddał i nas zbawił. My też się nie poddamy i dojdziemy do miejsca, gdzie będziemy z Nim szczęśliwi na wieki.

ks. Jakub Sędek

Autor jest wikariuszem parafii św. Kazimierza Królewicza w Kobylce

XIII NIEDZIELA ZWYKŁA

26 czerwca 2022

Czytanie z Pierwszej Księgi Królewskiej

19, 16b. 19-21

Pan rzekł do Eliasza: „Elizeusza, syna Szafata z Abel-Mechola, namaścisz na proroka po tobie”. Elias zszedł z góry i odnalazł Elizeusza, syna Szafata, orzącego: dwanaście par wołów przed nim, a on przy dwunastej. Wtedy Elias, podszedłszy do niego, zarzucił na niego swój płaszcz. Wówczas Elizeusz zostawił woły i pobiegłszy za Eliaszem, powiedział: „Pozwól mi ucałować mego ojca i moją matkę, abym potem poszedł za tobą”. On mu odpowiedział: „Idź i wracaj, bo po co ci uczyniłem?”. Wtedy powrócił do niego i zaraz wziął parę wołów, złożył je na ofiarę, a na jarzmie wołów ugotował ich mięso oraz dał ludziom, aby zjedli. Następnie wybrał się i poszedłszy za Eliaszem, stał się jego sługą.

Psalm responsoryjny

16, 1-2a. i 5. 7-11

Refren: Pan mój dziedzictwem, moim przeznaczeniem.

Zachowaj mnie, Boże, bo chronię się do Ciebie,
mówię do Pana: „Ty jesteś Panem moim”.
Pan moim dziedzictwem i przeznaczeniem,
to On mój los zabezpiecza.

Błogosławię Pana, który dał mi rozsądek,
bo serce napomina mnie nawet nocą.
Zawsze stawiam sobie Pana przed oczy,
On jest po mojej prawicy, nic mną nie zachwieje.

Dlatego cieszy się moje serce i dusza raduje,
a ciało moje będzie spoczywać bezpiecznie,
bo w kraju zmarłych duszy mej nie zostawisz
i nie dopuścisz, bym pozostał w grobie.

Ty ścieżkę życia mi ukazesz,
pełnię radości przy Tobie
i wieczne szczęście
po Twojej prawicy.

**Czytanie z Listu św. Pawła
Apostoła do Galatów**

5, 1. 13-18

Bracia: Ku wolności wyswobodził nas
Chrystus. A zatem trwajcie w niej
i nie poddawajcie się na nowo pod jarzmo niewoli.

Wy zatem, bracia, powołani zostaliście do wolności. Tylko nie bierzcie tej wolności jako zachęty do hołdowania ciału, wręcz przeciwnie, miłością ożywni służcie sobie wzajemnie. Bo całe Prawo wypełnia się w tym jednym nakazie: „Będziesz miłował bliźniego swego jak siebie samego”. A jeśli u was jeden drugiego kasa i pożera, baczcie, byście się wzajemnie nie zjedli.

Oto, czego uczyć: postępujcie według ducha, a nie spełnicie pożądania ciała. Ciało bowiem do czego innego dąży niż duch, a duch do czego innego niż ciało, i stąd nie ma między nimi zgody, tak że nie czynicie tego, co chcecie. Jeśli jednak pozwolicie się prowadzić duchowi, nie będziecie podlegać Prawu.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja

Mów, Panie, bo sługa Twój słucha.

Ty masz słowa życia wiecznego.

Słowa Ewangelii według św. Łukasza

9, 51-62

Gdy dopełniały się dni wzięcia Jezusa z tego świata, postanowili udać się do Jeruzalem i wysłał przed sobą posłańców. Ci wybrali się w drogę i przyszedli do pewnego miasteczka samarytańskiego, by przygotować Mu pobyt. Nie przyjęto Go jednak, ponieważ zmierzał do Jeruzalem. Widząc to, uczniowie Jakub i Jan rzekli: „Panie, czy chcesz, byśmy powiedzieli: Niech ogień spadnie z nieba i pochłonie ich?”. Lecz On, odwróciwszy się, zgromił ich. I udali się do innego miasteczka. A gdy szli drogą, ktoś powiedział do Niego: „Pójdę za Tobą, dokądkolwiek się udasz”. Jezus mu odpowiedział: „Lisy mają nory i ptaki podniebne – gniazda, lecz Syn Człowieczy nie ma miejsca, gdzie by głowę mógł położyć”.

Do innego rzekł: „Pójdź za Mną”. Ten zaś odpowiedział: „Panie, pozwól mi najpierw pójść i pogrzebać mojego ojca”. Odparł mu: „Zostaw umarłym grzebanie ich umarłych, a ty idź i głos królestwo Boże”.

Jeszcze inny rzekł: „Panie, chcę pójść za Tobą, ale pozwól mi najpierw pożegnać się z moimi w domu”. Jezus mu odpowiedział: „Ktokolwiek przykładą rękę do pługa, a wstecz się ogląda, nie nadaje się do królestwa Bożego”.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 27 czerwca

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Cyryla Aleksandryjskiego, biskupa i doktora Kościoła, albo wspomnienie Najświętszej Maryi Panny Nieustającej Pomocy

Czytania mszalne: Am 2, 6-10. 13-16; Ps 50, 16b-23; Mt 8, 18-22

Wtorek, 28 czerwca

Wspomnienie św. Ireneusza, biskupa i męczennika

Czytania mszalne: Am 3, 1-8; 4, 11-12; Ps 5, 5-8; Mt 8, 23-27

Środa, 29 czerwca

Uroczystość świętych Apostołów Piotra i Pawła

Czytania mszalne: Dz 12, 1-11; Ps 34, 2-9; 2 Tm 4, 6-9. 16-18; Mt 16, 13-19

Czwartek, 30 czerwca

Dzień powszedni albo wspomnienie świętych pierwszych męczenników Kościoła rzymskiego

Czytania mszalne: Am 7, 10-17; Ps 19, 8-11; Mt 9, 1-8

Piątek, 1 lipca

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Ottona, biskupa

Czytania mszalne: Am 8, 4-6. 9-12; Ps 119, 2. 10. 20. 30. 40. 131; Mt 9, 9-13

Sobota, 2 lipca

Czytania mszalne: Am 9, 11-15; Ps 85, 9. 11-14; Mt 9, 14-17

fol. PAP/EPA/Ettore Ferrari

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

O DOBRO RODZIN

Europa, która się starzeje i w której nie rodzą się dzieci, nie może sobie pozwolić na mówienie o zrównoważonym rozwoju. Coraz trudniej w niej też będzie o solidarność. To dlatego właśnie często podkreślamy, że polityka rodzinna nie powinna być postrzegana jako narzędzie władzy państwa, lecz musi mieć na celu przede wszystkim dobro samych rodzin. Zadaniem państw jest usuwanie przeszkód, które utrudniają rodzinom wydawanie na świat dzieci, oraz uznanie, że rodzina jest dobrem wspólnym, które trzeba nagradzać, bo wszyscy na tym skorzystają. Ponadto, jak przypomnieliście w waszej niedawnej rezolucji, „fakt posiadania dzieci nigdy nie może być postrzegany jako brak odpowiedzialności względem stworzenia i zasobów naturalnych. Pojęcia śladu ekologicznego nie można odnosić do dzieci, ponieważ to one stanowią niezbędne zasoby na przyszłość. Trzeba natomiast przeciwdziałać konsumpcjonizmowi i indywidualizmowi, traktując rodziny jako najlepszy wzór optymalizacji zasobów”.

Podczas audjencji dla Federacji Katolickich Stowarzyszeń Rodzinnych w Europie 10 czerwca

MODLITWA I BRATERSTWO

Świadek oznacza zasadniczo dwie rzeczy: modlitwę i braterstwo. Serce otwarte na Boga oraz serce otwarte na naszych braci i siostry. Przede wszystkim przebywanie w obecności Boga, pozwalanie Mu, by patrzył na ciebie, każdego dnia, w adoracji. Tam czerpać soki, w tym „trwaniu w Nim”, w Chrystusie, które jest warunkiem bycia apostołem (por. J 15, 1-9). To jest paradoks misji: możesz wyjechać tylko wtedy, gdy zostaniesz. Jeśli nie jesteś zdolny do pozostawiania z Panem, nie powinienes jechać.

Ostatnio świadectwo Karola de Foucauld zostało zaproponowane do czci Kościołowi powszechnemu: jest to z pewnością inny charyzmat, ale ma on również wiele do powiedzenia wam, jak i wszystkim chrześcijanom naszych czasów. On, „wychodząc od intensywnego doświadczenia Boga, przeszedł drogę przemiany, aż do poczucia, że jest bratem wszystkich” („Fratelli tutti”, 286). Modlitwa i braterstwo: Kościół powinien powrócić do tego podstawowego rdzenia, do tej promieniającej prostoty, oczywiście nie w sposób jednolity, ale w różnorodności swoich charyzmatów, posług i instytucji.

Do Zgromadzenia Misjonarzy Afryki 13 czerwca

CO CZYNIĘ DLA NARODU UKRAIŃSKIEGO?

Nie zapominajmy o udręczonym narodzie ukraińskim w tym momencie. Narodzie cierpiącym. Chciałbym, aby w każdym z was zostało pytanie: co czynię dzisiaj dla narodu ukraińskiego? Czy się modłę, czy coś robię, czy staram się zrozumieć? Co czynię dzisiaj dla narodu ukraińskiego? Niech każdy odpowie w swoim sercu.

Po modlitwie „Anioł Pański” 19 czerwca

Założyciel Franciszkanek Rodziny Maryi, metropolita warszawski, zesłany w głąb Rosji za sprzeciw wobec carskich represji. W tym roku obchodzimy dwóchsetlecie urodzin św. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Przyszedł na świat w dzień Wszystkich Świętych, 1 listopada 1822 r., w Wojutynie koło Łucka na Wołyniu. Miał dziesięcioro rodzeństwa. Matka Ewa z Wendorffów zaszczyliła w dzieciach miłość do kresowej przyrody, rodziny, ojczyzny i Boga. Była zaangażowana w powstanie listopadowe, a potem w działalność Stowarzyszenia Ludu Polskiego. Mały Zygmunt prawie nie widywał ojca, Gerarda Felińskiego, sędziego w Żytomierzu, a gdy miał jedenaście lat, tata zmarł. Pięć lat później spadł na niego kolejny cios: matka została aresztowana i zesłana na Syberię za włączenie się w konspiracyjną działalność patriotyczną. Dziećmi Felińskich zajęli się krewni oraz bogaci ziemianie.

Po zesłaniu Ewy Felińskiej Zygmunt w wieku siedemnastu lat wyruszył w świat. Dzięki wsparciu finansowemu ziemianina Zenona Brzozowskiego z Podola studiował matematykę na uniwersytecie w Moskwie. Kiedy w październiku 1843 r. na mocy amnestii matka uzyskała wolność, nie miała pieniędzy, aby wrócić do domu. Wówczas Zygmunt sprzedał to, bez czego mógł się obyć, i wysłał jej ok. 150 rubli na podróż. Po studiach wrócił do rodzinnego Wojutyna z szansą na dobrą posadę urzędniczą. Tu poznał pewną dziewczynę, z którą miał zamiar się ożenić, ale wobec niechęci ze strony jej rodziców zerwał znajomość.

PRZYJACIEL WIESZCZA

Wyruszył na dalsze studia do Paryża. Poznał wybitnych przedstawicieli polskiej emigracji, z którymi spotykał się w Hotelu Lambert, będącym stałą rezydencją rodziny Czartoryskich, m.in. Adamem Mickiewiczem i Juliuszem Słowackim. Po wybuchu powstania lutowego w 1848 r. we Francji Europę ogarnął żar rewolucyjny zwany Wiosną Ludów. Feliński wziął

pustki oraz pragnieniu śmierci, usłyszy w nocnym śnie: „czyż gotów stanąć przed trybunałem Sędziego?”. I odpowie: „Panie! Daj czas na pokutę i poprawę”.

Po opuszczeniu Paryża postanawia zostać księdzem

czyja będzie porządkować jego wybór do końca życia.

DUCHOWE CÓRKI

Dwa lata po święceniach, w 1857 r., zakłada Zgromadzenie Sióstr Rodziny Maryi, kie-

Wielki zapomniany Patryk Lubrzyński

Relikwiarz św. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego w archikatedrze warszawskiej

w niej udział, uczestnicząc w powstaniu poznańskim, które szybko upadło. Wrócił do Paryża, gdzie zastał Juliusza Słowackiego na łożu śmierci. Spędził z nim trzy dni pełne rozmów i modlitwy. Wieszczy narodowy podyktował Felińskiemu fragment drugiego rapsodu „Króla Ducha”. Dzięki Zygmunutowi poprosił o wizytę kapłana, przyjął sakramenty i pojednał się z Kościołem. Ostatecznie skonał na rękach przyjaciela, a Feliński był jedynym Polakiem będącym przy jego śmierci. Oddalony od rodziny, z poważnymi kłopotami materialnymi, załamany w poczuciu

i wstępuje do Seminarium Duchownego w Żytomierzu. Po roku zostaje przeniesiony do Akademii Duchownej w Petersburgu. Czas seminaryjny to dla Felińskiego okres oczyszczenia intencji oraz przewartościowania miłości. Triada „rodzina – ojczyzna – Bóg”, gdzie Stwórca był dopiero na trzecim miejscu, ulegnie przemianom. Na modlitwie usłyszy wewnętrzne słowa: „Pokój z tobą. Jam jest”. Od tego czasu postanowi żyć zgodnie ze słowami św. Augustyna: „Jeśli Bóg na pierwszym miejscu, wszystko na swoim miejscu”. Ta de-

rowany myślą o konieczności utworzenia zgromadzenia zakonnego, które pełniłoby niezbędne posługi w środowisku polskich zesłańców w Petersburgu, podejmując opiekę nad sierotami, odrodzeniem rodziny, samotnymi starszymi ludźmi. Na uwagę zasługuje fakt, że ks. Feliński, pisząc ustawy dla zgromadzenia, postanowił, że nie będzie w nim podziału na dwa chóry sióstr: „profeski” – wyższego stanu społecznego, oddające się modlitwie i lekkim pracom, oraz „konwerski” – niskiego pochodzenia społecznego, zajmujące się pracą fizyczną w klasztorze. Ten podział został formalnie zniesiony dopiero po Soborze Watykańskim II. Do dziś Rodzina Maryi pracuje w 145 domach zakonnych w Polsce, Brazylii, Włoszech, na Białorusi, Ukrainie i w Rosji. Siostry wychowują oraz nauczają dzieci i młodzież, pielęgnują chorych, starców oraz niosą pomoc duchowieństwu w pracy duszpasterskiej, katechetycznej, w seminariach i dziełach miłosierdzia.

PASTERZ WARSZAWY

Rok przed wybuchem powstania styczniowego, 6 stycznia 1862 r., Feliński został powołany przez papieża Piusa IX na stanowisko arcybiskupa warszawskiego. Lud Warszawy przyjął go chłodno, niesłusznie uznając za „zausznika” cara. Był pasterzem archidiecezji 21 lat, ale realnie rządził zaledwie 16 miesięcy. Zasłużył się upowszechnieniem nabożeństwa majowego. Zreformował seminarium i Akademię Duchowną w Warszawie, założył schronisko dla biednych dzieci. Otworzył ponownie kościoły warszawskie zamknięte na znak protestu po wtargnięciu do nich

fot. Patryk Lubrzyński

15 października 1861 r. wojsk rosyjskich.

Po wybuchu powstania styczniowego w grze dyplomatycznej pomiędzy władzami carskimi, Stolicą Apostolską i polskimi stronnictwami politycznymi robił wszystko, aby nie dopuścić do rozlewu krwi. W czasie powstania styczniowego 15 marca 1863 r. wystosował list do cara Aleksandra II, w którym odważnie apelował: „krew płynie wielkimi strumieniami, a represje zamiast uspokoić umysły, jeszcze bardziej je rozdrażniają. (...) Polska nie zadowolona się autonomią administracyjną, ona potrzebuje bytu

Słowa arcybiskupa Felińskiego „Non possumus” powtórzył potem kard. Stefan Wyszyński.

niedopodległego”. List przekazał namiestnikowi Królestwa Polskiego księciu Konstantemu, który odmówił wysłania go do cara. Arcybiskup protestował też przeciwko egzekucji ks. Agrypina Konarskiego – kapucyna, kapelana powstańców styczniowych, skazanego za pomoc powstańcom.

WYGNANIE

Ksiądz Konstanty zmusił metropolitę do wyjazdu z Królestwa Polskiego. Feliński został skazany na zesłanie do Jarosławia nad Wołgę. Przed wygnaniem dano mu zaledwie jeden dzień na uporządkowanie spraw w archidiecezji. W przeddzień wyjazdu 13 czerwca 1863 r. powiedział do księży: „strzeżcie praw Kościoła świętego. Pilnujcie gorliwie świętej wiary waszej. Przeciwnościami się nie zrażajcie. Mieście Pana Boga w pamięci i w sercu. Jeżeli was by kto namawiał do takiego czynu, którego popełnić się nie godzi bez uchybienia prawom Bożym i prawom Kościoła, odpowiadajcie każdy: non possumus, odpowiadajcie wszyscy: non possumus”.

Papież Leon XIII wystarał się w 1883 r. o pozwolenie na opuszczenie Rosji przez arcybiskupa

oraz zaprosił go na specjalną audiencję. Arcybiskup Feliński miał propozycję, by osiąść w Rzymie, Wiedniu, Lwowie czy Krakowie. W każdym z tych miast odbierałby zaszczyty bohatera narodowego. Jednak skorzystał z zaproszenia państwa Koziebrodzkich i ostatnie dwa lata życia spędził w skromnym dworze we wsi Dźwiniaczka w zaborze austriackim, na Podolu. Tam nie używał władzy arcy-

biskupiej, nie był nawet proboszczem, raczej piastował funkcję wikariusza, ponieważ formalnie nie wieś podlegała terytorialnie parafii w Mielnicy. Po uroczystym pogrzebie w 1895 r. w Krakowie jego doczesne szczątki przez 25 lat spoczywały na cmentarzu w Dźwiniaczce, otaczane czcią Polaków i Ukraińców. A gdy Polska odzyskała niepodległość, zabrano je do Warszawy i złożono w 1921 r. w archikatedrze św. Jana Chrzciciela w Warszawie.

Po 90 latach znamienne słowa „Non possumus” powtórzył prymas Stefan Wyszyński w memoriale skierowanym do prezydenta Bieruta. Warto wspomnieć, że kard. Wyszyński pozostawał pod ogromnym wrażeniem świętości Felińskiego. Przed swoim uwięzieniem w 1953 r. pisał do matki generalnej Zgromadzenia Sióstr Rodziny Maryi, że stara się o rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego Felińskiego.

Warszawskiego pasterza i wygnańca beatyfikował św. Jan Paweł II w 2002 r. w Krakowie, a kanonizował Benedykt XVI w 2009 r. w Rzymie.

Pozostaje wiele do uczynienia w szczeniu i propagowaniu świętego, który dla sporej części wiernych nadal pozostaje postacią anonimową. Przebywając w Warszawie, warto odwiedzić poświęcone mu muzeum.

Grażyna Rybak

Dieta a trądzik

Trądzik jest najczęstszym problemem skóry nastolatów. Nielubiane zaskórniki, grudki, krostki ropne występują u 80–100 proc. dzieci już od 11. roku życia. Najwięcej u dziewcząt w wieku 14–17 lat i chłopców 16–19 lat. W jego przebiegu odgrywają rolę czynniki wewnętrzne organizmu, w tym predyspozycje genetyczne. Jeżeli oboje rodzice mieli nasilony trądzik, ryzyko podobnych zmian u ich dzieci sięga 50 proc. Zmiany hormonalne w okresie dojrzewania aktywizują gruczoły łojowe do wydzielania, nasilają rogowacenie uję mieszków włosowych i blokowanie gruczołów naskórką, namnażanie się beztlenowych bakterii *Propionibacterium acne*. Miejscowe leczenie kremem z nadtlenkiem benzoilu może zmniejszyć ilość zaskórników, a uwalniający się tlen zahamuje wzrost bakterii. Ale trądzik narasta z powodu androgenów, dlatego u chłopców jest bardziej nasilony, a u dziewcząt pojawia się przed miesiączką. Podobnie aktywność enzymu 5α-reduktazy nasila zmiany. Dlatego substancje hamujące działanie 5α-reduktazy (cynk, wit. B6, kwas azelainowy) skutecznie leczą trądzik.

Od wielu lat obserwuję jednak, że dzieci z niedoborami wit. D3 cierpią na trądzik zaawansowany i niepoddający się takiej miejscowej terapii. Badania potwierdzają też nasilenie trądziku u osób spożywających nadmiar cukrów. Niemieccy lekarze z Kliniki Dermatologii w Monachium ustalili, że czynnikiem nasilenia trądziku jest niedobór

kwasów tłuszczowych omega-3. U 94 proc. osób z trądzikiem poziom tych kwasów w krwinkach czerwonych był obniżony. Wiadomo, że osoby, które spożywają rośliny strączkowe (ciecierzyca i soczewica), orzechy, nasiona oraz ryby (łosoś i sardynki)

mają wyższy poziom zawartych w takiej diecie kwasów tłuszczowych omega-3. Czy wiedzą Państwo, że siemię lniane jest tanim źródłem kwasów omega-3? Zmniejszają one stan zapalny przez pobudzenie produkcji przeciwzapalnych prostaglandyn, leukotrienów i obniżają poziom insulinopodobnego czynnika wzrostu (IGF-1) – głównego hormonu wywołującego trądzik. Korzystnie może działać słońce, bo sprzyja syntezie wit. D3 i działa przeciwbakteryjnie. Latem ok. 60 proc. młodzieży widzi poprawę, ale 20 proc. zgłasza pogorszenie po opalaniu. Trądzik nasila się w stresie – jak każda choroba skóry – ale bardziej jeszcze przy diecie ubogiej w warzywa, jogurty, surówki.

Jak dieta zmniejsza nasilenie trądziku? Przede wszystkim świeże warzywa i owoce (witaminy i minerały). Chude mięso, jaja lub ryby i świeże zioła, pieczywo tylko razowe. Cenne są owoce morza, ryby, wątróbka – zawierające cynk, regulujący pracę gruczołów łojowych. Drożdże, rośliny strączkowe, orzechy i błonnik w kaszach i otrębach zawierają witaminy z grupy B, które oczyszczają organizm z toksyn. Warto także spożywać pomarańcze, melony oraz brzoskwinie. Coraz więcej badań wskazuje, że flora bakteryjna jelit – zasilana przez jogurty, kefir – wpływa na wygląd skóry przez wspomaganie układu odpornościowego i trawienia, syntezę witamin B i hamowanie wzrostu szkodliwych bakterii.

Autorka jest specjalistą pediatrii

Muzeum Z.S. Felińskiego,
ul. Żelazna 97, Warszawa, tel. +48 538 190 800,
e-mail: muzeum.felinski@gmail.com,
www.muzeumfelinskiego.pl

Jeszcze o frazeologizmach

dr hab. Tomasz Korpysz

Przed tygodniem rozpoczęliśmy refleksję nad związkami frazeologicznymi. Przypomniałem wówczas dwa podstawowe kryteria, na których podstawie możemy zweryfikować, czy w danym przypadku mamy do czynienia z frazeologizmem, czy też nie. Pierwsze to „nieciągłość budowy”, drugie – „utrwalenie w języku” (używam cudzysłowów, ponieważ cytuję określenia powtarzające się w literaturze przedmiotu).

Kolejny warunek jest ściśle związany z poprzednim – to „stałość formy”. W odniesieniu do tego kryterium wątpliwości są raczej rzadkie, skoro bowiem zgodnie z tym, co pisałem przed tygodniem, frazeologizmem ma być połączenie utrwalone i w całości przywoływane z pamięci, to siłą rzeczy musi mieć ono jasno określoną, niezmienną formę. Zwykle myśli się przy tym tak naprawdę jedynie o składzie leksykalnym, o wyrazach taki związek tworzących, jednak warto zaznaczyć, że w wielu przypadkach dopuszczalna jest tylko jedna forma gramatyczna członów frazeologizmu, np. czas głównego czasownika, liczba rzeczownika itp. Innymi słowy, oczywiście, należy pamiętać, że kanoniczna postać to np. *nie zasypiać gruszek w popiele* (a nie: *nie zasypować gruszek w popiele*), *jak spaść, to z dobrego konia* (a nie: *jak spaść, to z wysokiego konia*), *jedna jaskółka wiosny nie czyni* (a nie: *pierwsza jaskółka wiosny nie czyni*), *siedzieć kamieniem* (a nie: *siedzieć murem*) itp. Trzeba jednak brać pod uwagę także to, że należy mówić i pisać np. *chcieć komuś nieba przychylić* (a nie: *chcieć komuś niebo przychylić*), *czarno na białym* (a nie: *czarne na białym*), *mieć długie ręce* (a nie: *mieć*

długą rękę), *nadstawiać ucha/uszu* (a nie: *nadstawiać ucho/uszy*), *od stóp do głów* (a nie: *od stóp do głowy*), *przytrzeć komuś rogi* (a nie: *przytrzeć komuś rogi*), *coś spaliło na panewce* (a nie: *coś spaliło się na panewce*) itp.

W związku z tym kryterium problematyczna jest kwestia tzw. wariantów frazeologicznych, a więc konstrukcji, w których dopuszczalna jest np. wymienność niektórych członów, jak choćby *nadstawiać ucha/uszu*, *patrzeć/gapić się jak ciełe na malowane wrota*, *szargać czyjeś imię/czyjeś nazwisko/czyjaś opinię* czy *złej baletnicy zawadza i rąbek u przyśpódnicy* – to jednak temat na osobny felieton.

I wreszcie czwarty warunek uznawania jakiegoś połączenia wyrazowego za związek frazeologiczny, zwykle opisywany jako „globalność/całościowość znaczenia”. Chodzi o to, że znaczenie frazeologizmu nie jest prostą sumą znaczeń jego składników, nie rozkłada się go na elementy, związek frazeologiczny znaczy jako całość. Przykładowo na znaczenie wyrażenia *biała ściana* składa się po prostu suma znaczeń rzeczownika *ściana* i przymiotnika *biały*, ale w przypadku wyrażenia *biały kruk* nie aktualizujemy znaczeń poszczególnych wyrazów, tylko nadajemy sens całemu frazeologizmowi. Takie całościowe znaczenie ma przy tym charakter przenośny, choć nie zawsze wszystkie elementy związku frazeologicznego są użyte metaforycznie. Przykładowo, w przywoływanym już wyrażeniu *biały kruk* oba wyrazy mają znaczenia przenośne, ale już w konstrukcji *końskie zdrowie* rzeczownik *zdrowie* jest użyty dosłownie, a metaforyczny sens wnosi przymiotnik *koński*.

Skoro już wiemy, jakie warunki muszą być spełnione, by daną konstrukcję uznać za frazeologizm, to za tydzień zastanowimy się nad tym, skąd się biorą związki frazeologiczne.

f

Składki po terminie

Edyta
Pisarczyk-Kulon

Jeszcze do
30 czerwca

2022 r. można złożyć w ZUS wniosek o wyrażenie zgody na opłacenie składek po terminie, aby zachować ciągłość dobrowolnych ubezpieczeń. Dobrowolnie opłacając można składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe, jeżeli ubezpieczony nie ma tytułu do ubezpieczeń obowiązkowych albo chce opłacać składki dodatkowo.

Osoba, która opłaciła składki na dobrowolne ubezpieczenia po terminie za okres przed grudniem 2021 r., a chce zachować ciągłość ubezpieczeń, powinna złożyć do ZUS wniosek o wyrażenie zgody na opłacenie składek po terminie. Wniosek można złożyć

na formularzu US-9, ale tylko do końca czerwca 2022 r.

Od grudnia 2021 r. nie jest już możliwe objęcie dobrowolnymi ubezpieczeniami na podstawie terminowej wpłaty składek. Jednocześnie, porzucając od składek należnych za grudzień 2021 r., ich wpłata po terminie nie powoduje już ustania dobrowolnych ubezpieczeń, jeżeli ubezpieczenia te nie ustały już w listopadzie 2021 r.

Jeżeli dobrowolne ubezpieczenia ustały w listopadzie 2021 r., to aby być ponownie objętym tymi ubezpieczeniami, trzeba złożyć w ZUS nowe zgłoszenie. Objęcie dobrowolnymi ubezpieczeniami nastąpi wówczas od daty złożenia wniosku.

Ubezpieczeniom dobrowolnym, np. ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu działalności gospodarczej, można podlegać od dnia wskazanego

na formularzu zgłoszenia do dnia wskazanego na formularzu wyrejestrowania. Objęcie ubezpieczeniem dobrowolnym lub ustanie tego ubezpieczenia będzie mogło nastąpić nie wcześniej niż odpowiednio przesłane do ZUS zgłoszenia do ubezpieczeń lub wyrejestrowanie z ubezpieczeń.

W okresie od dnia przystąpienia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego do dnia złożenia wniosku o wyrejestrowanie z tych ubezpieczeń składki na to ubezpieczenie będą obowiązkowe do zapłaty i ZUS będzie dochodził ich przymusowo, w tym w drodze egzekucji administracyjnej. Jednocześnie osoba, która zadeklarowała podleganie ubezpieczeniom dobrowolnym, zachowa ciągłość ubezpieczenia, nawet w przypadku opłacenia składek po terminie lub nieopłacenia jej wcale.

W konsekwencji osoba ubezpieczona może ubiegać się o świadczenia z ubezpie-

czenia chorobowego również w przypadku opłacenia składek po terminie albo nieopłacenia ich wcale. Dodatkowo osobom, których niezdolność do pracy zaistnieje w okresie, w którym będą one miały zaległości z tytułu składek, nowo wprowadzane regulacje umożliwią ubieganie się o świadczenia po spłacie zadłużenia na zasadach analogicznych jak w przypadku świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego.

Ze składek na ubezpieczenie chorobowe jest finansowany również zasiłek macierzyński, świadczenie rehabilitacyjne oraz zasiłek opiekuńczy, do którego prawo zachowa osoba ubezpieczona, nawet jeżeli składkę opłaci po terminie.

Ze składek na ubezpieczenie rentowe ZUS finansuje wypłaty rent z tytułu niezdolności do pracy, a ze składek na ubezpieczenie emerytalne – emeryturę.

Autorka jest radcą prawnym

foto: PAP/Andrzej Lange

Nie udało się

Nie udało się biało-czerwonym rewanż na Belgach za porażkę 1:6 w Brukseli sprzed kilku dni. W czwartym spotkaniu tegorocznej Ligi Narodów Polacy doznali drugiej porażki. Tym razem na PGE Narodowym w Warszawie, na oczach prawie 57 tysięcy kibiców, ulegli Belgom 0:1.

Wimbledon bez rywalki Świątek

Japońska tenisistka Naomi Osaka zrezygnowała z udziału w rozpoczynającym się 27 czerwca wielkoszlemowym Wimbledonie. Powodem, jak informują zagraniczne media, są ciągłe problemy ze ścięciem Achillesa. Wcześniej z imprezy wycofała się Kanadyjka Eugenie Bouchard. 24-latką to była liderka światowego rankingu. Czterokrotnie wygrała turnieje wielkoszlemowe – po dwa razy Australian Open i US Open.

foto: FB/Naomi Osaka

Czarne Koszule świętują

foto: FB/Polonia Warszawa

Kibice Polonii Warszawa mogą świętować! „Czarne Koszule” długo męczyły się w meczu wyjazdowym z Wissą Szczuczyn, ale ostatecznie wygrały 3:1 i wywalczyły awans do 2. ligi. Dzięki temu zwycięstwu poloniści nie musieli oglądać się na wynik bezpośredniego rywala do awansu, czyli Legionovii, która w końcówce meczu z Błonianką Błonie wyszarpała zwycięstwo. Klub ze stolicy ostatni raz na szczelbu centralnym grał pięć lat temu.

E-sportowcy wywalczyli awans

Polscy e-sportowcy jadą na mistrzostwa świata. Reprezentacja w FIFA wywalczyła awans na turniej FIFAe Nations Cup w Kopenhadze, pokonując Czechów 4:1 w dwumeczu (1:0, 3:1). Reprezentacja Polski w składzie: Kacper „Furman” Furmanek, mistrz Anglii Damian „damie” Augustyniak oraz Bartosz „bejott” Jakubowski zakończyła fazę grupową eliminacji do mistrzostw świata w FIFA na drugiej pozycji. Tym samym wzięła udział w play-offach, w których zmierzyła się z Czechami.

foto: FB/Karłomania

CO PRZYNIÓSŁ PIŁKARSKI CZERWIEC

Mariusz Jankowski

To miał być niezwykle istotny czas dla piłkarskiej reprezentacji Polski. Czekaliśmy na mecze Ligi Narodów z nadzieją, że dadzą one odpowiedzi na wiele pytań. I te odpowiedzi przyszły. Po meczu w Brukseli grono optymistów oczywiście znacznie się zmniejszyło. Nie mogło być jednak inaczej, skoro Belgowie wskazali nam miejsce w piłkarskim szeregu. I na pewno nie jest to szereg pierwszy. Humory nieco poprawił mecz w Rotterdamie. Warto jednak w tym miejscu zacytować trenera Holendrów. „Po raz pierwszy graliśmy z drużyną, która broni się dziesięcioma zawodnikami”. Nawet jeśli Louis van Gaal chciał być po prostu złośliwy – wypowiedział słowa znamienne. I oddające stan rzeczy. Nasza reprezentacja z mocnymi rywalami nie ma wyboru. Musi być skupiona na defensywie. Właśnie na skutecznej obronie Polacy muszą budować nadzieje na dobry wynik z silniejszymi od siebie. Nie jest to oczywiście żadne odkrywanie piłkarskiej Ameryki. Po prostu nie od dziś, nie od wczoraj, ale od dawna wiadomo, że nie stać nas na prowadzenie otwartej gry z rywalami ze światowego topu. To wiemy na pewno.

Nie wiemy za to, co przyniesie naszym reprezentantom nowy sezon. W chwili gdy piszę te słowa, sytuacja klubowa kilku asów naszej kadry jest, delikatnie mówiąc, niepewna. Zaczynając od kapitana – Robert Lewandowski stanął na rozdrożu. Chciałby pójść drogą, która da mu jeszcze wielkie wyzwania. Pytanie, czy w Monachium pozwolą mu w ogóle na tę ścieżkę wkroczyć. W trudnej sytuacji znalazł się też Grzegorz Krychowiak. Jego celem jest z kolei jak najszybsze pożegnanie z Krasnodarem i ligą rosyjską, ale niestety w tych czasach i w tej kwestii chceć niekoniecznie znaczy móc.

Trudne momenty może przeżywać Kamil Glik. Jego klub nie awansował do Serie A i po wycofaniu się właściciela znalazł się na krawędzi. Bankructwo to niestety realny scenariusz. Do nowych klubów trafili Jakub Kamiński oraz Adam Buksa. W ich przypadkach pozostaje nam wierzyć, że obaj w nowych środowiskach szybko się zaaklimatyzują. Bez tego i bez regularnej gry mogą mieć problemy również w reprezentacji. A w mundialowym roku każdy kłopot piłkarza to dla selekcjonera ogromny ból głowy. Mam więc nadzieję, że po trudnym czerwcu Czesław Michniewicz w kolejnych miesiącach, przynajmniej na niektórych polach, będzie miał nieco ułatwione zadanie. Bo klubowe problemy liderów kadry na pewno przełożą się później na narodową drużynę. A tego wszyscy chcemy uniknąć.

Autor jest dziennikarzem TVP

Ziółkowski obronił pas

Pretendent postawił się mistrzowi. Sebastian Rajewski (12-7) był bliski znokautowania Mariana Ziółkowskiego (25-8-1), ale ostatecznie przegrał na punkty z mistrzem wagi lekkiej. Walka wieczoru KSW 71 nie zawiodła oczekiwani.

foto: FB/Marian Ziółkowski

Na szybko

Barbara Wiśniowska

Wielu z nas chciałoby nie gotować, a nawet nie myśleć o przygotowywaniu jedzenia, tylko ciągle chodzić do restauracji albo w domu złapać cokolwiek na zabicie głodu. Też często o tym marzę, ale tak nie zawsze jest zdrowo.

Dawniej, kiedy wychodziłam do pracy, w domu jakieś duchy łakomczuchy zjadały wszystkie ciastka, czekolady i kaszki błyskawiczne. Przestałam kupować słodczyce, zaczęłam bakalie – one też potrafiły zniknąć w mgnieniu oka. Za to warzywa i owoce, które należałoby zjeść jako pierwsze – leżały w lodówce i się psuły. Kiedy przestałam kupować bakalie, rodzina zaczęła robić wycieczki do sklepu po lody. Odkryłam, że jeśli zostawię im 3 kg obranych marchewek lub ogórków i pokrojonej papryki, to wszystko zjedzą. Czyli wcale nie muszą mieć słodczych. Chcą przekąsić coś szybko.

Koleżance w głębokiej depresji psychiatra przepisał leki

psychotropowe i dodał: „Jak już nabierze pani trochę sił, to proszę przestać jeść kaszkę błyskawiczną, a zacząć robić domowe obiady, bo zdrowe jedzenie też pomaga”.

Olśniło mnie: kaszki błyskawiczne są wygodne w podróży, ale na co dzień o radzeniu sobie z głodem trzeba pomyśleć tydzień wcześniej, już na zakupach. Przy planowaniu zakupów można z niezłą dokładnością przewidzieć, kiedy będziemy mieć dużo obowiązków, a mało czasu na gotowanie, i na te dni zapewnić sobie mrożonki. Z mrożonek możemy przygotować też szybki obiad w pracy, a jeśli nie mamy tam kuchni – warto wziąć ze sobą gotowe sałatki (w lecie bez śmietany i majonezu, żeby się nie zepsuły).

Węglowodany może nie są najzdrowsze i nie syca na długo, ale ich zaletą jest szybkość przygotowania. Zdrowe białka możemy sobie zapewnić szybko (sery i wędliny kupu-

fol. Barbara Wiśniowska

MAKARON NA SŁODKO

Składniki: łyżka śmietanki kokosowej ■ w dowolnych proporcjach: ugotowany makaron kukurydziany lub ryż ■ jagody kamczackie ■ kawałki mango lub pulpa z mango ■ liście mięty

Sposób przygotowania: Wszystkie składniki delikatnie mieszamy tuż przed podaniem.

jemy gotowe, jajka smaży się kilka sekund, soczewicę gotuje się poniżej 15 minut). Podczas tropikalnych upałów nikt nie lubi stać trzy godziny przy ciepłych garach i dogrzewać sobie mieszkanią gotującym się rosółem, zresztą nie jeste-

śmy wtedy tak bardzo głodni jak w zimie.

Zamiast makaronu z truskawkami polecam taki z kwaśnymi jagodami kamczackimi, słodkim mango i pachnącymi dodatkami.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – brat Zeusa
- 1 G – dalszy krewny
- 2 E – dzieło murarza
- 3 A – atrybut pisarza
- 3 G – urodziwy aktor
- 6 A – bogini sztuki
- 6 H – życiodajny gaz
- 8 C – oprawa książki
- 9 A – napój mleczny
- 9 G – głośna awantura
- 10 E – były kabaret
- 11 A – narzędzie kata
- 11 G – wodne kwiaty

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – sieć sklepów
- C 1 – ptaki z fermy
- C 8 – część dachu
- D 3 – rodzaj świecy
- E 1 – miejska mgła
- E 8 – kawał drania
- F 4 – odmiana śliwy
- G 1 – bazarowa budka
- G 8 – ostra dyscyplina
- H 3 – forma religijności
- I 1 – hałda węgla
- I 8 – biblijna ofiara
- K 1 – wena twórcza

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 8 lipca na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3964); **05.10** Klan (3965); **05.30** Klan (3966); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl (25); **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce (255); **09.05** Weterynarze z sercem; **09.45** Goldfinger – film sensacyjny; **11.50** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.45** Życie według świętego Jana Pawła II – Narród; **13.00** Poznaj Dobrą Żywność; **13.35** BBC w Jedyne: Wodopój. Afrykańska oaza zwierząt (3); **14.30** Z pamięci: Jan Kucharzewski; **14.40** Przyrodnik na tropie; **15.10** Siatkówka mężczyzn – Liga Narodów: USA – Polska (studio); **15.20** Liga Narodów: USA – Polska (1 set); **15.55** Liga Narodów: USA – Polska (2 set); **16.25** Liga Narodów: USA – Polska (3 set); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia?; **18.30** Komisarz Alex (203) – serial TVP; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Bolivar (7) – serial kostiumowy
21.15 Przeprowadzka (5) – film obyczajowy, USA 2014, reż.: Richard Loncraine, wyk.: Morgan Freeman, Diane Keaton
22.55 Bogowie Egiptu – film fabularny, USA/Australia 2016, reż.: Alex Proyas, wyk.: Brenton Thwaites, Nikolaj Coster-Waldau, Gerard Butler
01.10 Bez pamięci – komedia, USA 2001, reż.: Mark Waters, wyk.: Raoul Ganeey, Monica Potter, China Chow, Brendan Beiser, Shalom Harlow
02.40 Na skrzydłach orłów – dramat, USA 2016, reż.: Simon Shin, Michael Parker, wyk.: Joseph Fiennes, Richard Sanderson
04.20 Z pamięci: Jan Kucharzewski
04.25 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Barwy szczęścia (2600) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Barwy szczęścia (2601); **06.25** Barwy szczęścia (2602); **07.00** M jak miłość (1647) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **12.15** Kino rodzinne: Rodzina Addamsów – film animowany; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022 (8); **16.15** Big Music Quiz – teleturniej muzyczny; **17.05** Lajki!; **17.30** Rodzinka.pl (265) – serial komediowy TVP, reż.: Patrick Yoka, wyk.: Krzysztof Dracz, Agnieszka Wosińska, Magdalena Stuzińska, Olga Kalicka, Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak, Maciej Musiał, Adam Zdrójkowski, Mateusz Pawłowski, Julia Wieniawa-Narkiewicz; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque (135) – teleturniej; **18.50** Na sygnale (364) – serial fabularny TVP; **19.25** Na sygnale (365) – serial fabularny TVP

20.00 Międzynarodowy Festiwal Zespołów Cygańskich Romane Dyvesa. Gorzów Wielkopolski (1) – widowisko
21.00 Międzynarodowy Festiwal Zespołów Cygańskich
21.50 Program rozrywkowy
22.55 Kino bez granic: Gang Rosenthala – dramat, Włochy/Rumunia/USA 2013, reż.: Nae Caranfil, wyk.: Mark Strong, Vera Farmiga, Harry Lloyd, Tim Plester
01.00 Zabawa, zabawa – dramat, reż.: Kinga Dębska, wyk.: Dorota Kolar, Agata Kulesza, Maria Dębska
02.40 Siedem śmiertelnych życzeń – film fabularny, USA 2017, reż.: John R. Leonetti, wyk.: Joey King, Ryan Phillippe, Ki Hong Lee
04.30 Rodzinka.pl – serial TVP
04.55 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie – Wstaje dzień; **06.00** Serwis Info Poranek; **06.23** Pogoda; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Info Poranek; **09.41** Pogoda; **09.50** Wronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda; **11.29** Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata Senior; **15.29** Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** INFO V4+; **19.05** Głębia ostrości

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20ta
21.00 W pełnym świetle
21.24 Serwis Info Wieczór weekend
21.42 Pogoda
21.50 Strefa starcia
23.00 INFO Wieczór weekend
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.52 Pogoda
01.05 Wronicza 17
02.10 Minęła 20ta
02.59 Pogoda
03.05 INFO V4+
03.24 Głębia ostrości
03.50 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.15 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.10 Agrobiznes – podsumowanie

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Zrozumieć wartość życia – rozmowa z dr Wandą Półtawską; **06.00** Jestem mamą; **07.25** Muzyczne chwile; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Spotkania z lasem; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** Msza święta z Jasnej Góry; **10.35** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **10.40** Szkaplerz znak Maryi; **11.10** Jan Paweł II w Ziemi Świętej; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Lotte małopolska Inka wczoraj i dzisiaj; **13.25** Słowo życia; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **13.45** Powrót i Odnowa; **14.25** Święty na każdy dzień; **14.30** 7 Kościołów Apokalipsy; **15.00** Wieś – to też Polska; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert żywych; **16.45** Polscy weterani w Brazylji Centralnej; **17.00** Zostań Żołnierzem RP; **17.15** Sekrety mnichów; **17.30** Sól Ziemi; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści z Księgi Cnót
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Stan Bezpieczeństwa Państwa
21.55 Przedstawienie musi trwać
23.00 Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 26 czerwca; **06.50** W Chrystusie ożywione – film dok.; **08.00** Msza grekokatolicka; **09.20** Janosik (1) – serial TVP; **10.15** Okrasa tamie przepisy; **10.50** Astronomia niepodległa. 100 lat polskiej astronomii (2) – film dok.; **11.30** Wojownicy czasu; **12.05** Tajemnica olbrzymów epoki lodowcowej – film dok.; **13.05** W skórze koni i owiec – cykl dok.; **14.00** W kotle historii; **14.35** Rodzina Polanieckich (7) – serial TVP; **16.00** Nie taka prosta historia; **16.30** Giganci historii; **17.25** Fascynujący Schwarzwald – cykl dok.; **17.45** Stawka większa niż życie (7) – serial TVP; **19.00** Afganistan, poranny kraj, cz. 1 – film dok.; **20.00** Fotograf wojny – film dok.; **21.05** Ziemia obiecana – film fabularny, reż.: Andrzej Wajda, wyk.: Daniel Olbrychski, Wojciech Pszoniak, Andrzej Seweryn; **23.55** Rotunda Zamajska. Niezarta pamięć – reportaż; **00.30** Medycusze Wspólni (16) – serial kostiumowy; **01.40** Łowca nazistów – film dok.; **02.45** Szerokie tory; **03.20** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

06.50 Kabareton – Piosenki Jonasza Kofty '88 – koncert; **08.00** Nabożeństwo ewangelickie w Warszawie; **09.05** Z przytupem – widowisko kameralne; **09.35** Sowa odyseja – film anim.; **10.15** Trzeci punkt widzenia; **10.55** Szpital na peryferiach (14) – serial; **12.10** Parasolki z Cherbourg – film fabularny; **13.55** Paddington – film fabularny; **15.40** Kromer Festival Biecz 2021 – koncert; **17.15** Niedziela z... kinem Stanisława Barei; **18.10** Niedziela z... Poszukiwany, poszukiwana – komedia; **20.00** Gala wręczenia nagród literackich Transatlantyk – widowisko; **21.15** Nie do przebaczenia – western, USA 1960, reż.: John Houston, wyk.: Burt Lancaster, Audrey Hepburn, Audie Murphy, John Saxon; **23.25** Trzeci punkt widzenia; **00.05** Wakacyjny dokument – Gorący czas Montparnasse'u. Śledztwo w sprawie życia, twórczości i losów Modiglianiego; **01.15** Putapka – film sensacyjny; **03.25** Piolun – film krótkometrażowy; **03.55** Informacje kulturalne; **04.25** Legendy Rocka: Lynrd Skynyrd; **05.00** Legendy Rocka: The Kinks; **05.35** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.20 Uwaga!; **05.40** Ukryta prawda (898); **06.30** Kuchenne rewolucje 10 (6); **07.25** Nowa Maja w ogrodzie 6 (16); **07.55** Akademia ogrodnika (16); **08.00** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (1); **09.00** Dzień Dobry Wakacje (2); **11.30** Co za tydzień (1049); **12.00** Mask Singer (1); **13.25** Scooby-Doo – film przygodowy; **15.10** Zabójcze maszyny – film przygodowy; **17.55** Kuchenne rewolucje 23 (14) – program kulinarno-rozrywkowy; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.30** Kronika Speedway Grand Prix (5); **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Ostatni samuraj – film przygodowy, USA 2003, reż.: Edward Zwick, wyk.: Tom Cruise, Ken Watanabe, Timothy Spall, Billy Connolly, Tony Goldwyn, Hiroyuki Sanada, Koyuki, Shinichiro Nakamura; **23.15** Nawalny – film dokumentalny; **01.15** Kuchenne rewolucje 23 (1); **02.10** Uwaga!; **02.25** Noc Magii; **03.40** Kto was tak urządził; **04.05** Kto was tak urządził; **04.30** Kto was tak urządził; **04.55** Kto was tak urządził; **05.20** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.55** Dawno, dawno temu w Idolu – film animowany, USA 2004, reż.: Simon J. Smith; **09.20** Małolaty u taty – komedia, USA 2003, reż.: Steve Carr; **11.20** Smerfy: Poszukiwacz zaginionej wioski – film familijny, USA/Kanada/Chiny 2017, reż.: Kelly Asbury; **13.00** Opowieści z Narnii: Podróż Wędrowca do Świt – film familijny, USA 2010, reż.: Michael Apted, wyk.: Ben Barnes, Georgie Henley, Keynes Skandar, Will Poulter, Tilda Swinton; **15.30** Bruce Wszelchomogący – komedia, USA 2003, reż.: Tom Shadyac, wyk.: Jim Carrey, Morgan Freeman, Jennifer Aniston; **17.40** Nasz Nowy Dom (252); **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie (449); **20.00** Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni (91); **22.00** Atrakcyjny pozna historia – komedia; **00.20** Piraci z Karaibów: Na nieznanym wodach – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2011, reż.: Rob Marshall, wyk.: Penélope Cruz, Johnny Depp; **03.15** Kabaretowa Ekstraklasa (40); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleszkapy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (665); **06.00** Wspaniałe stulecie (45); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary – magazyn; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (114) – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (176) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (240) – serial kryminalny TVP; **11.30** Leśniczówka (549) – serial obyczajowy TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** BBC w Jedyńce: Wodopój. Afrykańska oaza zwierząt (3); **14.00** Wspaniałe stulecie (46) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (666) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Telexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Tajemnice (16) – serial; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM!

20.30 Leśniczówka (550) – serial obyczajowy TVP

21.05 Bolívar (8) – serial kostiumowy

22.00 07 zgłoś się (9) – serial TVP

23.25 I ślubuję Tobie... – film dok.

00.30 Przeprowadzka (5) – film obyczajowy, USA 2014, reż.: Richard Loncraine, wyk.: Morgan Freeman, Diane Keaton

02.05 Bogowie Egiptu – film fabularny, USA/Australia 2016, reż.: Alex Proyas, wyk.: Brenton Thwaites, Nikolaj Coster-Waldau, Gerard Butler

04.15 Trzeci oficer (9) – serial sensacyjny TVP, reż.: Maciej Dejczer, wyk.: Paweł Małaszyński, Borys Szyc, Cezary Pazura, Katarzyna Cynke, Magdalena Rózczyńska

05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (156); **05.30** M jak miłość (1558) – serial TVP; **06.20** Życie według świętego Jana Pawła II – Media – cykl reportaży; **06.35** Życie według świętego Jana Pawła II – Świętość życia – cykl reportaży; **06.55** Rodzinka.pl (12) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (282) – serial komediowy TVP; **11.50** Rodzinka.pl (283) – serial komediowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (66) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque (135) – teleturniej; **14.35** Na sygnale (199) – serial fabularny; **15.10** Echo serca (30) – serial TVP; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada (2751) – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (140) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque (136) – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (67) – serial obyczajowy

19.35 Barwy szczęścia (2603)

20.10 Miłość na Bora Bora – komedia romantyczna, Francja 2017, reż.: David Morley, wyk.: Tiphaine Daviot, Laetitia Milot, Philippe Bas, Amaury de Crayencour

21.55 U Pana Boga za miedzą – komedia, reż.: Jacek Bromski

24.00 O mnie się nie martw (8) – serial komediowy TVP

01.00 Projekt Floryda – film obyczajowy, USA 2017, reż.: Sean Baker, wyk.: Willem Dafoe, Brooklyn Prince, Valeria Cotto

02.55 Samotność w sieci – film obyczajowy, reż.: Witold Adamek, wyk.: Magdalena Cielecka, Andrzej Chyra, Szymon Bobrowski, Kinga Preis, Anna Dymna, Agnieszka Grochowska, Ruby Rosales, Jan Englert, Piotr Chodzeń, Paweł Kukiz

05.05 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej i społecznej; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Minęła 20

21.00 Nie da się ukryć

21.20 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 INFO Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

01.05 Minęła 20

02.00 W tyle wizji

02.35 Serwis Info Wieczór

02.40 W tyle wizji Extra

03.05 Pogoda

03.10 O co chodzi

03.45 Filmy Dokumentalne TVP INFO

04.15 Podróże z historią

05.16 Agrobiznes

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Ocalić Winstona; **07.00** Z wędką nad wodę w Polsce i Świat; **07.35** Daj się odnaleźć! Spotkanie młodych na Górze Ślęży; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.15** W górskim domu ogrodnika; **09.30** Opowieści z Księgi Cnót; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Stan Bezpieczeństwa Państwa; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojesz – 10 przykazań; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Próba wiary; **15.30** Wernisaż wystawy malarskiej; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Spotkania z lasem; **17.05** Świadkowie; **17.25** Święty na każdy dzień

17.30 Spotkanie Rodziny Radia Maryja w par. Nawiedzenia NMP – transmisja nabożeństwa

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec

20.50 Myśląc Ojczyzna – felieton

21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia – program publicystyczny

22.00 Mojesz – 10 przykazań – serial fabularny

22.50 Ikona Miłości – film dokumentalny

23.30 Powołanie w powołaniu – reportaż

00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 27 czerwca; **07.00** Dom (6) – serial TVP; **08.40** Ex Libris (491); **09.10** Historia Polski: Operacja Lato '76 – film dok.; **10.00** Sensacje XX wieku: Stalowe Przymierze (1) – cykl dok.; **10.25** Sensacje XX wieku: Stalowe Przymierze (2) – cykl dok.; **10.55** Letnie dni – film dok.; **11.55** U Pana Boga w ogródku (7) – serial komediowy TVP; **12.45** Krótki dzień pracy – film TVP; **14.25** Wszystkie kolory świata: Maine – prawdziwe oblicze amerykańskiej przygody – serial dok.; **15.20** W skórze koni i owiec – cykl dok.; **16.15** Flesz historii; **16.35** Dom (7) – serial TVP; **18.25** Spór o historię; **19.00** Historia Polski: W dzień targowy – film dok.; **20.10** Historia w postaciach zapisana: Królowa Wiktoria – cykl dok.; **22.05** Pamięć – film dok.; **23.10** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (6) – serial dok.; **23.50** Info Wilno (700); **00.10** Szerokie tory; **00.45** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.15** Sensacje XX wieku; **01.40** Sensacje XX wieku; **02.10** Encyklopedia II wojny światowej; **02.35** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **08.15** Dziedzictwo Beethovena. Przesłania dla współczesności – cykl dok.; **08.40** Co dalej?; **09.20** Chłopcy – film obyczajowy; **11.00** Dom (16); **12.35** Cztery pory roku Leona – serial anim.; **13.30** Reżyserzy: Victor Fleming; **14.40** Kocie ślady – film TVP; **16.15** Księstwo – film obyczajowy; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Awantura o Basię (7) – serial TVP; **19.25** Awantura o Basię (8); **20.00** Kultura jest kobietą – dramat, Katar/Gruzja 2017, reż.: Mariam Kchatchvani; **21.50** Powidoki – Aleksandre Kojewe; **22.20** Kobiety za kamerą (4) – cykl dok.; **23.35** Nie do przebaczenia – western, USA 1960, reż.: John Houston, wyk.: Burt Lancaster, Audrey Hepburn, Audie Murphy, John Saxon; **01.45** Informacje kulturalne; **02.15** Detroit – film fabularny, USA 2017, reż.: Kathryn Bigelow, wyk.: Chris Chalk, Mason Alban, Bennett Daddy; **04.40** Kostka cukru – film dok.; **05.00** Tamte lata, tamte dni: Radosław Piwoński; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.53** Zakończenie dnia

TVN

06.00 Uwaga!; **06.15** Nowa Maja w ogrodzie 6 (17); **06.40** Akademia ogrodnika (17); **06.50** Co za tydzień; **07.20** Bunt (1) – serial; **07.55** Tajemnice miłości (14); **09.00** Ten moment (34); **09.35** Kuchenne rewolucje 14 (3); **10.40** Ukryta prawda (1239); **11.45** Ukryta prawda (1071); **12.55** Tajemnice miłości (15); **14.00** Ukryta prawda (1240); **15.05** Ukryta prawda (1033); **16.10** Ten moment (35); **16.45** Kuchenne rewolucje 14 (4); **17.55** Ukryta prawda (1072); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (32); **20.15** Na Wspólnej 20 – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (488); **21.35** Śmiertelna głębia – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania/RPA/Niemcy/Francja 2012, reż.: John Stocwell, wyk.: Halle Berry, Olivier Martinez, Ralph Brown, Mark Elderkin; **23.55** Przez Atlantyk (8); **01.00** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (1); **02.05** Co za tydzień (1049); **02.30** Wewnętrzny wróg (1); **03.15** Uwaga!; **03.30** Noc Magii; **04.45** Kto was tak urządził; **05.10** Kto was tak urządził; **05.35** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (145); **09.10** Malanowski i Partnerzy (146); **09.40** Sekrety rodziny (190); **10.40** Dlaczego ja? (1058); **11.40** Gliniarze (261); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (914); **14.40** Dlaczego ja? (1040); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (544); **17.40** Sekrety rodziny (250); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Inferno – film kryminalny, USA/Węgry 2016, reż.: Ron Howard, wyk.: Ben Foster, Tom Hanks, Felicity Jones, Irrfan Khan, Sidse Babbett Knudsen, Omar Sy; **22.45** Konwój – film sensacyjny, Polska, reż.: Maciej Żak, wyk.: Przemysław Bluszczyk, Ireneusz Czop, Janusz Gajos, Dorota Kolak, Łukasz Simlat, Robert Więckiewicz, Tomasz Ziętek, Agnieszka Żulewska; **00.45** Legion – film fantasy, USA 2009, reż.: Scott Stewart; **02.55** Świat według Kiepskich (207); **03.40** Świat według Kiepskich (186); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleshopping TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (666); **06.00** Wspomnienie stulecie (46); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (115) – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (177) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (241) – serial TVP; **11.30** Leśniczówka (550) – serial obyczajowy TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Kazimierskie granie – relacja z Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych; **13.00** Natura w Jedynce: Najwspanialsze góry świata (2); **14.00** Wspomnienie stulecie (47) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (667) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Tajemnice (17) – serial; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! **20.30** Leśniczówka (551) – serial obyczajowy TVP **21.05** Bolivar (9) – serial kostiumowy, Kolumbia 2019, reż.: Luis Alberto Restrepo, wyk.: Luis Gerónimo Abreu, Irene Esser **22.00** 07 zgłosz się (10) – serial TVP **23.30** Ocaleni – reality show **00.35** Operacja Delta Force 4: Projekt Zeus – film akcji, USA 1999, reż.: Mark Roper, wyk.: Johnny Myers, Angus McInnes, Burnell Tucker **02.15** Dron – film akcji, Kanada 2017, reż.: Jason Bourque, wyk.: Sean Bean, Mary McCormack, Kirby Morrow, Joel David Moore **03.45** Fabryka kłamstw – film dok. **04.45** Notacje: Ewa Szykułska **05.00** Zakończenie dnia

TVP 2

05.35 M jak miłość (1559); **06.25** Eko-Kościół – reportaż; **06.55** Rodzinka.pl (121) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (284) – serial komediowy TVP; **11.50** Rodzinka.pl (285) – serial komediowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (67) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque (136) – teleturniej; **14.35** Na sygnale (200) – serial fabularny TVP; **15.10** Echo serca (31) – serial TVP; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (1) – film obyczajowy, Turcja 2019, reż.: Neslihan Yesilyurt, wyk.: Seval Sam, Talat Bulut, Onur Tuna, Eda Ece, Sevda Erginci; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (68) **19.35** Barwy szczęścia (2604) **20.10** Point Break. Na fali – film fabularny, Niemcy/Chiny/USA 2015, reż.: Ericson Core, wyk.: Edgar Ramirez, Luke Bracey, Ray Winstone, Teresa Palmer **22.15** Niezgoda: Zbuntowana – film akcji, USA 2016, reż.: Robert Schwentke, wyk.: Shailene Woodley, Theo James, Kate Winslet, Naomi Watts, Zo Kravitz **00.25** Ludzkie historie – Warcholy – film dokumentalny **01.35** Miłość na Bora Bora – komedia romantyczna, Francja 2017, reż.: David Morley, wyk.: Tiphaine Daviot, Laetitia Miliot, Philippe Bas, Amaury de Crayencour **03.15** Brytyjska rodzina królewska i jej tajemnice (4) – cykl dokumentalny **04.05** Rodzinka.pl – serial komediowy TVP **04.35** Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej i społecznej; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.20** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** INFO Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **01.05** Minęła 20 **02.00** W tyle wizji **02.35** Serwis Info Wieczór **02.40** W tyle wizji Extra **03.05** Pogoda **03.10** O co chodzi **03.50** Podróże z historią **04.53** wojsko-polskie.pl **05.18** Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Filmowe życiorysy. Alojzy Szabelski; **06.50** Pianistą być!; **07.25** Dla przyszłych pokoleń – Fundacja Nasza Przyszłość; **07.50** Święty na każdy dzień; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.45** Muzyczne chwile; **09.00** Papież Polak do Rodaków; **09.15** Święty Franciszek i brat Leon; **09.55** Święty na każdy dzień; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Opowieść o świętym Augustynie; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** Anioli Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Klucze do Królestwa; **15.30** Śladami s. Heleny Majewskiej; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.25** Tajemnice Watykanu **16.55** 100 cudownych miejsc na świecie **17.05** Święty na każdy dzień **17.10** Prosto o gospodarce **17.30** Zostań Żołnierzem RP **17.50** Muzyczne chwile **17.55** Poczet Wielkich Polaków **18.00** Anioli Pański **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Każdy maluch to potrafi **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec **20.50** Myśląc Ojczyznę **21.00** Apel Jasnogórski **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Mojżesz – 10 przykazań **22.50** Wygrać z przeznaczeniem **23.55** Muzyczne chwile **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 28 czerwca; **07.00** Dom (7); **08.30** Info Wilno (700); **08.45** Flesz historii (595); **09.10** Historia Polski: W dzień targowy – film dok.; **10.00** Informacje kulturalne; **10.15** Sensacje XX wieku: Stalowe Przymierze (3); **10.40** Sensacje XX wieku: Stalowe Przymierze (4); **11.10** Nasze Hollywood, czyli początki kina w Polsce – film dok.; **12.10** Astronomia niepodległa. 100 lat polskiej astronomii (3) – film dok.; **12.45** U Pana Boga w ogródku (8); **13.35** Afganistan, poroniony kraj, cz. 1 – film dok.; **14.30** Historia w postaciach zapisana: Elżbieta II; **16.20** Tajemnice początków Polski; **17.15** Dom (8); **18.55** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **19.25** Historia Polski: Byliśmy pierwsi. Poznań '56 – film dok.; **20.20** Samochody, które podbiły świat (3); **21.10** Nieznane tajemnice filmowe. Chiny (2); **22.05** Poznań '56 – dramat; **23.45** Info Wilno (701); **23.55** Slow News – film dok.; **00.55** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.30** Sensacje XX wieku; **01.55** Sensacje XX wieku; **02.20** Encyklopedia II wojny światowej; **02.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Informacje kulturalne; **07.25** Teledyski; **08.10** Powidoki: Aleksandra Kojeve; **08.35** Którędy po sztukę; **08.55** Pajęczarki – komedia, reż.: Barbara Sass, wyk.: Maria Pakulnis, Adrianna Biedrzyńska, Jan Nowicki, Marian Opania, Wojciech Malajkat, Danuta Szafarska; **11.00** Dom (17) – serial TVP; **12.40** Cztery pory roku Leona – serial anim.; **13.30** Droga między nutami. Zygmunt Krauze – film dok.; **15.20** Ostatni swing – film dok.; **16.30** Pora umierać – film obyczajowy; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Awantura o Basię (9); **19.25** Awantura o Basię (10); **20.00** Party – Wielka Brytania 2017, reż.: Sally Potter, wyk.: Cillian Murphy, Emily Mortimer, Kristin Thomas, Timothy Spall, Patricia Clarkson, Cherry Jones, Bruno Ganz; **21.25** Co dalej?; **22.00** Portret – film dok.; **23.45** Kultura jest kobietą – dramat; **01.35** Informacje kulturalne; **02.00** Exodus – film baletowy; **02.50** Kordyliera ze snów – film dok.; **04.25** Mleko – dramat; **04.50** Wakacje – dramat; **05.10** Norma – film anim.; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3447) – serial obyczajowy; **06.50** Milionerzy (488); **07.20** Bunt (2) – serial; **07.55** Tajemnice miłości (15); **09.00** Ten moment (35); **09.35** Kuchenne rewolucje 14 (4); **10.40** Ukryta prawda (1240); **11.40** Doradca smaku 16 (32); **11.50** Ukryta prawda (1072); **12.55** Tajemnice miłości (16); **14.00** Ukryta prawda (1241); **15.05** Ukryta prawda (1034); **16.10** Ten moment (36); **16.45** Kuchenne rewolucje 14 (5); **17.55** Ukryta prawda (1073); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (23); **20.15** Na Wspólnej 20 – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (489); **21.35** Nieuchwytny – film sensacyjny, USA 1996, reż.: John Gray, wyk.: Steven Seagal, Keenen Ivory Wayans, Bob Gunton, Brian Cox, John M. Jackson; **23.30** Superwizjer; **00.00** Kuba Wojewódzki 16 (3); **01.10** Zabójcza broń 2 (12) – serial; **02.05** Uwaga!; **02.20** Noc Magii; **03.35** Kto was tak urządził; **04.00** Kto was tak urządził; **04.25** Kto was tak urządził; **04.50** Kto was tak urządził; **05.15** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (147); **09.10** Malanowski i Partnerzy (148); **09.40** Sekrety rodziny (191); **10.40** Dlaczego ja? (1059); **11.40** Gliniarze (262); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (915); **14.40** Dlaczego ja? (1041); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (545); **17.40** Sekrety rodziny (251); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Plan ucieczki 3 – film akcji, USA 2019, reż.: John Herzfeld, wyk.: 50 Cent, Dave Bautista, Jaime King, Sawa Devon, Harry Shum Jr., Sylvester Stallone, Jin Zhang; **22.05** 183 metry strachu – dreszczowiec, USA 2016, reż.: Collet-Serra Jaume, wyk.: Janelle Bailey, Brett Culen, Oscar Jaenada, Sedona Legge, Livey Blake; **00.00** Inferno – film kryminalny; **02.40** Trzynaście duchów – horror, USA 2001, reż.: Steve Beck, wyk.: Tony Shalhoub, Embeth Davidtz, Alec Roberts, Matthew Lillard; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleshopping TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (667); **06.05** Wspaniałe stulecie (47); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (116) – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex – serial TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (242) – serial TVP; **11.30** Leśniczówka (551) – serial obyczajowy TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **13.00** Natura w Jedyńce: Najwspanialsze góry świata (3) – cykl dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (48) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (668) – serial obyczajowy; **17.00** Telexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Tajemnice (18); **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (552) – serial obyczajowy TVP
21.05 Bolivar (10) – serial kostiumowy
22.00 07 zgłoś się (11) – serial TVP
23.15 Ukraińcy (1) – serial dokumentalny
00.10 W pogoni za zbrodniarzem – film sensacyjny, USA/Bośnia i Hercegowina/Chorwacja 2007, reż.: Richard Shepard, wyk.: Richard Gere, Terrence Howard, Jesse Eisenberg, Diane Kruger, James Brolin
02.00 Zgotuj im piekło, Malone – film fabularny, USA 2009, reż.: Russell Mulcahy, wyk.: Thomas Jane, Ving Rhames, Elsa Pataky
03.35 wojsko-polskie.pl (25)
04.00 Jemen. Zapomniana wojna – film dokumentalny
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (158); **05.30** M jak miłość (1560) – serial TVP; **06.20** Pożyteczni.pl; **06.55** Rodzinka.pl (122) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Rodzinka.pl (286) – serial komediowy TVP; **11.50** Rodzinka.pl (287) – serial komediowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (68) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (201) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Echo serca (32) – serial TVP; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (2) – film obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (69) – serial obyczajowy, Turcja 2019, reż.: Cem Tabak, Yasemin Erkul, wyk.: Sezgin Irmak, Gizem Arkan, Emre Mete Sönmez, Ali Yasin Özegemen, Ozan Turan
19.35 Barwy szczęścia (2605) – serial obyczajowy TVP
20.10 U Pana Boga za miedzą – komedia, reż.: Jacek Bromski, wyk.: Andrzej Zaborski, Krzysztof Dzierma, Agnieszka Kotlarska, Grzegorz Heromiński, Emilian Kamiński, Wojciech Solarz, Ryszard Doliński, Mirosław Fiodorow, Małgorzata Sadowska, Alicja Bach
22.15 Film fabularny
00.05 Trzy dni Kondora (20) – serial, USA 2020
01.10 Moje pokolenie
02.40 Archiwista (4) – serial TVP
03.25 Urowadzenie Agaty – film obyczajowy, reż.: Marek Piwowski, wyk.: Agata Rosińska, Sławomir Fedorowicz, Janusz Rewiński, Marek Piwowski, Pola Raksa, Jacek Braciak, Anna Milewska
04.45 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej i społecznej; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.57 Pogoda
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.05 Pogoda
03.10 O co chodzi
03.50 Podróż z historią
04.53 INFO V4+
05.13 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Tam, gdzie Bóg płacze; **06.05** Święty Paweł w Grecji; **06.50** Nie lękajcie się; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widenia; **08.35** Każdy maluch to potrafi; **08.50** Słowo życia; **09.00** Opowieści Starego Testamentu; **09.30** Sanktuaria polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Audycja Generalna z Watykanu; **11.00** Z wędką nad wodę w Polskę i świat; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Możesz – 10 przykazań; **13.30** Msza Święta; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Czwarły wymiar; **15.00** Niebieskooki Anioł; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszukiarki – historia; **17.00** Po stronie prawdy; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone – program publicystyczny
19.25 Święty na każdy dzień – program religijny
19.30 Brat Franciszek – film animowany
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widenia – program publicystyczny
22.00 Możesz – 10 przykazań – serial fabularny
22.55 Wykłady w więzieniach – film dokumentalny
23.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 29 czerwca; **07.00** Dom (8); **08.20** Info Wilno (701); **08.35** Historia Polski: Byliśmy pierwsi. Poznań '56 – film dok.; **09.15** Informacje kulturalne; **09.30** Dzika Polska: Lasy pełne życia – serial dok.; **10.05** Sensacje XX wieku: Strażnicy skarbów – widowisko; **11.00** Zdolne bestie te Kossaki...; **11.55** U Pana Boga w ogródku (9); **12.45** Wytrwałość człowieka cudów dokaże. Seweryn Udziela; **13.20** Tajemnice Paryża – Wielkie domy towarowe (11); **14.20** Nieznane taśmy filmowe. Chiny (2); **15.20** Samochody, które podbiły świat (3); **16.05** Flesz historii – ekstra; **16.15** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **16.45** Dom (9); **18.30** Nie taka prosta historia; **19.00** Historia Polski: Paderewski – film dok.; **20.00** Pearl Harbor (2) – film dok.; **20.55** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (6) – serial dok.; **22.00** Ziemia obiecana – film fabularny; **00.50** Info Wilno (702); **01.05** Wielka aliancja – film dok.; **02.10** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **02.45** Sensacje XX wieku; **03.35** Encyklopedia II wojny światowej; **04.10** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Informacje kulturalne; **07.25** Teledyski; **08.20** Trzeci punkt widzenia; **09.00** Pora umierać – film obyczajowy, reż.: Dorota Kędzierzawska, wyk.: Danuta Szafarska, Krzysztof Globisz, Marta Walder, Patrycja Szewczyk; **11.00** Dom (18) – serial TVP; **12.40** Cztery pory roku Leona – serial anim.; **13.30** Przewodnik Putifara (5) – serial dok.; **14.50** Marona – psia opowieść – film anim.; **16.30** Jańcio Wodnik – film obyczajowy; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Awantura o Basię (11) – serial TVP; **19.25** Awantura o Basię (12); **20.00** Świadek oskarżenia (3) – serial kryminalny; **21.00** W trzy miesiące dookoła świata – film obyczajowy; **22.50** Więcej niż fikcja: Etgar Keret. To się zdarzyło naprawdę – film dok.; **00.15** Party – Wielka Brytania 2017, reż.: Sally Potter; **01.35** Scena Klasyczna – Polish Cello Quartet – koncert; **02.30** Informacje kulturalne; **03.00** Robby Müller, mistrz światła – film dok.; **04.35** Usłyszcie mój krzyk – film dok.; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3448) – serial obyczajowy; **06.50** Miłanowski i Partnerzy (149); **07.20** Bunt (3) – serial; **07.55** Tajemnice miłości (16); **09.00** Ten moment (36); **09.35** Kuchenne rewolucje 14 (5); **10.40** Ukryta prawda (1241); **11.40** Doradca smaku 16 (23); **11.50** Ukryta prawda (1073); **12.55** Tajemnice miłości (17); **14.00** Ukryta prawda (1242); **15.05** Ukryta prawda (1035); **16.10** Ten moment (37); **16.45** Kuchenne rewolucje 14 (6); **17.55** Ukryta prawda (1074); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (21); **20.15** Na Wspólnej 20 (3449) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (490); **21.35** Green Lantern – film przygodowy; **23.50** Kontrola 3 (2); **00.25** Amok – film sensacyjny, Polska 2017, reż.: Kasia Adamik, wyk.: Mateusz Kościukiewicz, Łukasz Simlat, Zofia Wichłacz, Zbigniew Strzy, Mirosław Haniszewski; **02.40** Wewnętrzny wróg (1) – serial; **03.30** Uwaga!; **03.45** Noc Magii; **05.00** Kto was tak urządził; **05.25** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (149); **09.10** Malanowski i Partnerzy (150); **09.40** Sekrety rodziny (192); **10.40** Dlaczego ja? (1060); **11.40** Gliniarze (263); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (916); **14.40** Dlaczego ja? (1042); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (546); **17.40** Sekrety rodziny (252); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Wkręcenie 2 – komedia, Polska 2014, reż.: Piotr Weresniak, wyk.: Paweł Domagała, Antoni Królikowski, Barbara Kurdej-Szatan, Leszek Lichota, Anna Mucha, Bartosz Opania, Małgorzata Socha, Marta Żmuda Trzebiatowska; **22.05** Randka na weselu – komedia, USA 2016, reż.: Jake Szymanski, wyk.: Adam Devine, Anna Kendrick, Audrey Plaza, Stephen Root, Zac Efron; **00.10** Co wiecie o swoich dziadkach? – komedia, USA 2017, reż.: Sean Anders, wyk.: Linda Cardellini, John Cena, Will Ferrell, Mel Gibson; **02.20** Plan ucieczki 3 – film akcji; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (668); **06.00** Wspaniałe stulecie (48); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Dobre historie – Skauci Europy – magazyn; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (117) – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex – serial TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (243) – serial TVP; **11.30** Leśniczówka (552) – serial obyczajowy TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** To się opłaca; **13.00** Natura w Jedynie: Najwspanialsze góry świata – Kilimandżaro (4); **14.00** Wspaniałe stulecie (49) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (669) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Tajemnice (19); **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (553) – serial obyczajowy TVP
21.00 Bolivar (11) – serial kostiumowy
21.55 Sprawa dla reportera
22.55 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.35 Magazyn kryminalny 997
00.30 Seksmisja – komedia, reż.: Juliusz Machulski, wyk.: Jerzy Stuhr, Olgierd Łukaszewicz, Bożena Strżykówna, Bogusława Pawełek, Hanna Stankówna, Beata Tyszkiewicz, Ryszarda Hanin
02.35 Głina (14) – serial kryminalny TVP
03.30 Sprawa dla reportera
04.25 Magazyn śledczy Anity Gargas
04.55 Notacja: Jadwiga Piłsudska-Jaraczewska
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (159) – serial fabularzowy TVP; **05.30** M jak miłość (1561) – serial TVP; **06.20** Smaki świata; **06.55** Rodzinka.pl (123) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Ostoja (6) – magazyn przyrodniczy; **11.50** Rodzinka.pl (106) – serial TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (69) – serial obyczajowy, Turcja 2019, reż.: Cem Tabak, Yasemin Erkul, wyk.: Sezgin Irmak, Gizem Arkan, Emre Mete Sonmez; **14.05** Va Banque (138) – teleturniej; **14.35** Na sygnale (202) – serial fabularzowy TVP; **15.10** Echo serca (33) – serial TVP; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (3) – film obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque (139) – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (70) – serial obyczajowy
19.35 Barwy szczęścia (2606) – serial obyczajowy TVP
20.10 Piosenka dla Mii – film obyczajowy, Niemcy 2018, reż.: Mira Thiel, wyk.: Paula Kalenberg, Angela Roy, Tim Oliver Schults
21.55 Policja – dramat, USA/Niemcy/Wielka Brytania 2002, reż.: Ron Shelton, wyk.: Kurt Russell, Scott Speedman, Ving Rhames
00.05 Witamy u Hartmannów – komedia, Niemcy 2016, reż.: Simon Verhoeven, wyk.: Senta Berger, Heiner Lauterbach, Palina Rojinski, Florian David Fitz
02.10 Point Break. Na fali – film fabularny, Niemcy/Chiny/USA 2015, reż.: Ericson Core, wyk.: Edgar Ramirez, Luke Bracey, Ray Winstone, Teresa Palmer
04.05 Gomorra (17) – serial
05.10 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej i społecznej; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.57 Pogoda
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.05 Pogoda
03.10 O co chodzi
03.40 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.10 Podróże z historią
05.13 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Kamienie wolać będą; **06.00** Audycja Generalna Ojca Świętego Franciszka z Watykanu; **07.00** Po stronie prawdy; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** W Solankowej Dolinie; **09.00** Na zdrowie; **09.20** Brat Franciszek; **09.50** Muzyczne chwile; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** *Anioł Pański*; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia obiecana; **13.10** Muzyczne chwile; **13.20** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela”; **13.30** *Msza święta z Jasnej Góry*; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zawód: Prymas Polski; **15.20** Pędzelkiem z ogona wiewiórki pisane; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę; **17.05** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.45** Akademia pro-life; **17.10** Śladami historii; **17.15** 180 lat na zdrowie
17.30 Odpowiedzialni za Kościół
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 *Anioł Pański*
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Przyjaciele i bohaterowie – serial animowany dla dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 *Różaniec*
20.50 Głos Polski
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana – serial fabularny
22.50 Kosmos – program edukacyjny
23.50 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień; **07.00** Dom (9); **08.45** Wojna w eterze (120); **08.50** W kotłach historii; **09.05** Informacje kulturalne; **09.20** Historia Polski: Paderewski; **10.00** Informacje kulturalne; **10.15** Sensacje XX wieku: Bomba Stalina; **11.10** Paradoxy o konduktorze – film dok.; **12.05** Nie taka prosta historia; **12.35** U Pana Boga w ogródku (10); **13.30** Chile: dzika podróż; **14.35** Historia broni (7); **15.40** Pearl Harbor (2) – film dok.; **16.25** Astronomia niepodległa 100 lat polskiej astronomii (3) – film dok.; **17.05** Dom (10); **18.30** Archiwum zimnej wojny; **19.10** Historia Polski: Ukryte protokoły – czyli oszustwo założycielskie; **20.00** Zakazana poezja; **20.30** Doktor z Żeromskiego – film dok.; **21.00** Giganci historii; **21.50** Zwycięstwo. Powstanie Wielkopolskie 1918–1919; **23.15** Gwiazdy przedwojennego kina albo film dźwiękowy w II RP; **00.05** Info Wilno (703); **00.15** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **00.50** Sensacje XX wieku; **01.10** Sensacje XX wieku; **01.40** Encyklopedia II wojny światowej; **02.15** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Informacje kulturalne; **07.25** Teledyski; **08.20** Księga Przestrzemi (4); **09.00** Jaficio Wodnik – film obyczajowy, reż.: Jan Jakub Kolski, wyk.: Franciszek Pieczka, Grażyna Błęcka Kolska, Bogusław Linda; **11.00** Dom (19) – serial TVP; **12.45** Cztery pory roku Leona – serial anim.; **13.30** Architektura nieskończoności – film dok.; **15.15** Awatar, czyli zamiana dusz – film TVP; **16.30** Parę osób, mały czas – dramat, reż.: Andrzej Barański; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Tajemnica Sagali (1) – serial; **19.25** Tajemnica Sagali (2) – serial; **20.00** Teatr Telewizji – Kobra – spektakl teatralny; **21.10** Tamte lata, tamte dni: Radosław Piwowarski; **21.50** Czwarta władza – dramat, USA 2017, reż.: Steven Spielberg, wyk.: Meryl Streep, Tom Hanks, Sarah Paulson; **23.55** Berlin Live – Blondie – koncert; **01.10** Nocny dokument – Michael Haneke. Zawód: reżyser – film dok.; **02.55** W trzy miesiące dookoła świata – film obyczajowy; **04.45** Informacje kulturalne; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3449) – serial obyczajowy; **06.50** Milionerzy (490); **07.20** Bunt (4) – serial; **07.55** Tajemnice miłości (17); **09.00** Ten moment (37); **09.35** Kuchenne rewolucje 14 (6); **10.40** Ukryta prawda (1242); **11.40** Doradca smaku 16 (21); **11.50** Ukryta prawda (1074); **12.55** Tajemnice miłości (18); **14.00** Ukryta prawda (1243); **15.05** Ukryta prawda (1036); **16.10** Ten moment (38); **16.45** Kuchenne rewolucje 14 (7); **17.55** Ukryta prawda (1075); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (34); **20.15** Na Wspólnej 20 (3450) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (491); **21.35** Kuchenne rewolucje 23 (2); **22.45** Twarz – film obyczajowy, Polska 2017, reż.: Małgorzata Szumowska, wyk.: Mateusz Kościukiewicz, Agnieszka Podsiadlik, Małgorzata Gorol, Anna Tomaszewska, Dariusz Chojnacki; **00.25** 40 lat minęło – komedia, USA 2012, reż.: Judd Apatow; **03.06** Uwaga!; **03.20** Noc Magii; **04.35** Kto was tak urządził; **05.00** Kto was tak urządził; **05.25** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (151); **09.10** Malanowski i Partnerzy (152); **09.40** Sekrety rodziny (193); **10.40** Dlaczego ja? (1061); **11.40** Gliniarze (264); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (917); **14.40** Dlaczego ja? (1043); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (547); **17.40** Sekrety rodziny (253); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Kobiety bez wstydu – komedia, Polska 2016, reż.: Witold Orzechowski, wyk.: Anna Dereszowska, Joanna Liszowska, Michał Lesień, Michał Miłowicz, Weronika Książkiewicz; **22.20** Step Up – taniec zmysłów – film muzyczny, USA 2006, reż.: Anne Fletcher, wyk.: Tatum Channing, Dwayne McDuffie, Jenna Dewan-Tatum, Washington DeShawn; **00.40** Tolkien – dramat, USA 2019, reż.: Dome Karukoski, wyk.: Lily Collins, Laura Donnelly, Harry Gilby, Nicholas Hoult, Colin Meaney, Craig Roberts; **03.10** Świat według Kiepskich (228); **03.55** Świat według Kiepskich (229); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleszkapy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (669); **06.00** Wspaniałe stulecie (49); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Agape – magazyn; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (118) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (244) – serial kryminalny TVP; **11.25** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedynce: Kreacje Matki Natury. Życie bez wody – film dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (50) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (670) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Tajemnice (20) – serial; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Bolivar (12) – serial kostiumowy
21.30 Seksmisja – komedia, reż.: Juliusz Machulski, wyk.: Jerzy Stuhr, Olgiard Łukaszewicz, Bożena Strykówska, Bogusława Pawelec

23.40 Operacja Piorun – film sensacyjny, Wielka Brytania 1966, reż.: Terence Young, wyk.: Sean Connery, Claudine Auger, Adolfo Celi

02.00 Źródło nadziei – dramat, Australia/USA 2014, reż.: Russell Crowe, wyk.: Russell Crowe, Olga Kurylenko, Yılmaz Erdoğan

03.50 Ja wam pokażę! (12) – serial obyczajowy TVP, reż.: Denis Delić, wyk.: Edyta Jungowska, Julia Kamińska, Tomasz Wlazński, Radosław Krzyżowski

04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość (1562) – serial TVP; **06.20** Anna Dymna – spotkamy się: Michał Jalocho; **06.55** Rodzinka.pl (124) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.35** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Smaki świata – podróż morska; **11.50** Rodzinka.pl (107) – serial komediowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (70); **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (203) – serial fabularny TVP; **15.10** Serial fabularny; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (4) – film obyczajowy, Turcja 2019, reż.: Neslihan Yesilyurt, wyk.: Talat Bulut, Onur Tuna, Seval Sam, Eda Ece, Sevdâ Erginci; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque (140) – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (71) – serial obyczajowy, Turcja 2019, reż.: Cem Tabak, Yasemin Erkul, wyk.: Sezgin İrmak, Gizem Arıkan, Emre Mete Sönmez, Ali Yasin Özgemen, Ozan Turan

19.35 Barwy szczyścia (2607) – serial obyczajowy TVP

20.10 Międzynarodowy Festiwal Zespołów Cygańskich Romane Dyvesa. Gorzów Wielkopolski (1) – widowisko

21.15 Międzynarodowy Festiwal Zespołów Cygańskich Romane Dyvesa. Gorzów Wielkopolski (2) – widowisko

22.05 Program rozrywkowy

23.10 Film fabularny

01.25 Piosenka dla Mii – film obyczajowy, Niemcy 2018, reż.: Mira Thiel, wyk.: Paula Kalenberg, Angela Roy, Tim Oliver Schultze

03.10 Film fabularny

04.45 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP

05.20 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP

05.45 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej i społecznej; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** W Kontrze; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości

20.13 Forum

21.00 Nie da się ukryć

21.20 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 INFO Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.56 Pogoda

01.05 Forum

02.00 W tyle wizji

02.35 Serwis Info Wieczór

02.40 W tyle wizji Extra

03.30 Filmy Dokumentalne TVP INFO

04.35 Filmy Dokumentalne TVP INFO

05.38 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Yohan – wędrówki dzieci; **07.05** W pułapce wojny; **07.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędka nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Jestem mamą; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.35** Muzyczne chwile; **11.25** Głos Polski; **11.35** Gospodarcze filary Niepodległości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizację; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w Wierze; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy Sakrament; **16.40** Tak Go pamiętam; **17.00** Życie z Pasją; **17.30** Geopolityka; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia

18.15 Westerplatte Młodych

19.00 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu

19.30 Opowieści Theo

19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec

20.50 Święty na każdy dzień

21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Ziemia Obiecana – serial fabularny

22.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”

23.00 Guadeloupe – żywy obraz

00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 1 lipca; **07.00** Dom (10); **08.25** Info Wilno (703); **08.45** Kuchnia dwudziestolecia; **09.05** Informacje kulturalne; **09.15** Historia Polski: Ukryte protokoły – film dok.; **10.00** Sensacje XX wieku: Beria – historia bezprawia, cz. 1; **10.30** Sensacje XX wieku: Beria – historia bezprawia, cz. 2; **10.55** Zakazana poezja; **11.30** Doktor z Żeromskiego – film dok.; **12.00** Alfabet Andrzeja Dobosza; **12.25** U Pana Boga w ogródku (11); **13.20** Mumie starożytnego Egiptu (6); **14.15** Papua-Nowa Gwinea: legendy i przyszłość; **15.25** Geniusze i marzyciele; **16.25** Ex Libris (492); **16.55** Dom (11) – serial TVP; **18.45** Historia broni (7); **19.45** Galeria Widmo – serial dok.; **20.00** Historia Polski: Bunt i afirmacja; **21.00** Cyd – film fabularny, reż.: Anthony Mann, wyk.: Sophia Loren, Charlton Heston, Raf Vallone, John Fraser; **23.55** Stalin – film dok.; **01.00** John Ford, człowiek, który wymyślił Dziką Zachód – film dok.; **02.00** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **02.30** Sensacje XX wieku; **03.00** Sensacje XX wieku; **03.25** Encyklopedia II wojny światowej; **04.00** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.45** Informacje kulturalne; **08.15** Tamte lata, tamte dni: Cezary Harasimowicz; **09.00** Parę osób, mały czas – dramat, reż.: Andrzej Barański, wyk.: Krystyna Janda, Andrzej Hudziak, Igor Przegrodzki, Monika Obara, Arkadiusz Detmer, Krystyna Tkacz; **11.00** Dom (20) – serial TVP; **12.40** Vanille – film anim.; **13.30** Paul Gauguin – Daleka droga do raju – film dok.; **14.40** Orfeusz i Eurydyka – film anim.; **14.50** O pięknej Parysadzcie – film anim.; **15.00** Maluch – film anim.; **15.25** Rzeka – dramat; **17.30** Scena muzyczna – Gang Tango – koncert; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Reżyserzy: Anthony Mann; **20.00** Ile waży koń trojański? – komedia; **22.10** Legendy Rocka: The Allman Brothers Band; **22.35** Legendy Rocka: Chuck Berry; **23.15** Czwarta władza – dramat, USA 2017, reż.: Steven Spielberg; **01.20** Co laholice – film anim.; **01.30** Olbrzym – film anim.; **01.40** Story – film anim.; **02.00** Informacje kulturalne; **02.30** Złodziej – dramat; **04.50** Teledyski; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspójnej 20 – serial obyczajowy; **06.50** Milionerzy (491); **07.20** Bunt (5) – serial; **07.55** Tajemnice miłości (18); **09.00** Ten moment (38); **09.35** Kuchenne rewolucje 14 (7); **10.40** Ukryta prawda (1243); **11.40** Doradca smaku 16 (34); **11.50** Ukryta prawda (1075); **12.55** Tajemnice miłości (19); **14.00** Ukryta prawda (1244); **15.05** Ukryta prawda (1037); **16.10** Ten moment (39); **16.45** Kuchenne rewolucje 14 (8); **17.55** Ukryta prawda (1076); **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.00** Incepcja – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2010, reż.: Christopher Nolan, wyk.: Leonardo DiCaprio, Joseph Gordon-Levitt, Ellen Page, Tom Hardy, Ken Watanabe, Cillian Murphy; **23.10** Sicario II: Soldado – film sensacyjny, USA/Meksyk 2018, reż.: Stefano Sollima, wyk.: Benicio Del Toro, Jesse Brolin, Isabela Merced, Jeffrey Donovan; **01.35** Kuba Wojewódzki 16 (3); **02.45** Noc Magii; **04.10** Kto was tak urządził; **04.40** Kto was tak urządził; **05.10** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (153); **09.10** Malanowski i Partnerzy (154); **09.40** Sekrety rodziny (194); **10.40** Dlaczego ja? (1062); **11.40** Gliniarze (265); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (918); **14.40** Dlaczego ja? (1044); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja (4937); **16.40** Gliniarze (548); **17.40** Sekrety rodziny (254); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Coco – film animowany, USA 2017, reż.: Adrian Molina, Lee Unkrich; **22.15** Planeta małp – film s.f., USA 2001, reż.: Tim Burton, wyk.: Mark Wahlberg, Tim Roth, Helena Bonham Carter, Michael Clarke Duncan, Kris Kristofferson, Estelle Warren, Paul Giamatti, Cary-Hiroyuki Tagawa, Glenn Shadix, Charlton Heston, Chad Bannon, Linda Harrison, Melody Perkins, Lisa Marie, Lucas Elliot Ebert; **01.00** Atak paniki – komedia, Polska 2017, reż.: Paweł Małsona; **03.10** Świat według Kiepskich (230); **04.00** Świat według Kiepskich (231); **04.40** Di-sco Gramy; **05.25** Teleshopping TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3967); **05.30** Klan (3968); **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** **Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze**; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra; **08.20** wojsko-polskie.pl (26); **08.45** Pełnosprawni (456) – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.15** Sprawa dla reportera; **10.10** Fascynujący świat: Ziemia widziana z kosmosu (2) – serial dokumentalny; **11.10** Rolnik szuka żony – reality show; **12.10** Nie do przebaczenia – western; **14.10** Z pamięci: Wincenty Burek; **14.25** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **14.50** Serial fabularny; **15.45** Alternatywy 4 (6) – serial komediowy TVP; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **18.30** Ojciec Mateusz (334) – serial kryminalny TVP; reż.: Wojciech Nowak, Artur Żmijewski, wyk.: Artur Żmijewski, Kinga Preis, Piotr Polk, Michał Piela, Rafał Cieszyński, Artur Pontek, Hanna Śleszyńska; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Bolivar (13) – serial kostiumowy, Kolumbia 2019, reż.: Luis Alberto Restrepo, wyk.: Luis Gerónimo Abreu, Irene Esser, Rosmeri Marval, Erick Rodriguez
21.30 Hit na sobotę: Źródło nadziei – dramat, Australia/USA 2014, reż.: Russell Crowe, wyk.: Russell Crowe, Olga Kurylenko, Yilmaz Erdogan
23.30 Dobrze się kłamię w miłym towarzystwie – Włochy 2016, reż.: Paolo Genovese, wyk.: Marco Giallini, Kasia Smutniak, Alba Rohrwacher, Valerio Mastandrea, Edoardo Leo
01.15 Film fabularny
03.25 Film dokumentalny
04.20 Z pamięci: Wincenty Burek
04.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.55 Barwy szczęścia (2603) – serial obyczajowy TVP; **06.30** Barwy szczęścia (2604) – serial obyczajowy TVP; **07.00** M jak miłość (1648) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.30** Rodzinny ekspres – magazyn; **12.10** Kino rodzinne – Agencja detektywistyczna TKKG – film fabularny, Niemcy 2019, reż.: Robert Thalheim, wyk.: Manuel Santos Gelke, Milan Peschel, Emma-Louise Schimpf; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: Thomas Anders – widowisko muzyczne; **16.20** Na dobre i na złe (842) – serial TVP; reż.: Katarzyna Łęcka, wyk.: Mateusz Damięcki, Maryla Morydz, Renata Berger, Monika Kalęńska, Wiktor Trojan, Piotr Głowacki, Oliwier Grzegorzewski, Franciszek Karpiński, Zofia Jastrzębska, Patrycja Łobodzińska; **17.20** Smaki świata – magazyn; **17.45** Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.15** Va Banque – teleturniej; **18.45** Postaw na milion – teleturniej
19.35 Lajki!
20.00 Moja wielka grecka wycieczka – komedia, Hiszpania/USA 2009, reż.: Donald Petrie, wyk.: Richard Dreyfuss, Rachel Dratch, Harland Williams
21.45 Hity wszech czasów – magazyn muzyczny
22.50 Film fabularny
01.05 Policja – dramat, USA/Niemcy/Wielka Brytania 2002, reż.: Ron Shelton, wyk.: Kurt Russell, Scott Speedman, Ving Rhames
03.10 Kochankowie z Księżyca – film fabularny, USA 2012, reż.: Wes Anderson, wyk.: Bruce Willis, Edward Norton, Bill Murray
04.50 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.24** Pogoda; **06.31** Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.50** Bezpieczna jazda; **08.00** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Info Dzień weekend; **10.23** Pogoda; **10.29** Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.29** Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda; **11.59** Info Dzień weekend; **12.29** Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata TVP INFO; **15.29** Info Dzień; **16.45** Infomed; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Info Wieczór weekend; **19.00** Między słowami; **19.20** Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 INFO Wieczór
24.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.05 Salon dziennikarski
02.00 Minęła 20
03.25 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.25 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas

TV TRWAM

05.00 Siódmy Sakrament; **05.30** Święty na każdy dzień; **05.35** Spektakl teatralny: Powrót posła; **06.50** Katedra w Chartres – święta geometria; **07.50** Słowo życia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Głos serca; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Sanktuarium Cudu Eucharystycznego w Sokółce; **10.40** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** **Anioł Pański**; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć... w mijającym tygodniu; **12.50** Siódmy Sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** **Msza święta z Jasnej Góry**; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przegląd Tygodnika „Niedziela”; **14.35** Cukierni Księża Wali. Rzecz o ks. Czesławie Wali; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Historia Antoniego Żubryda; **17.00** Podróż Apostolska Franciszka do Konga; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Wolność Słowa; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** **Anioł Pański**
18.05 Informacje dnia
18.15 W naszej Rodzinie
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Podróż Apostolska Franciszka do Demokratycznej Republiki Konga
20.00 Informacje dnia
20.20 **Różaniec**
20.50 Myśląc Historia
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja**
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Kuźnia Redemptorystów – program religijny
22.55 Święty na każdy dzień
22.00 Głos serca – serial fabularny
23.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 2 lipca; **06.55** Święty Augustyn (1) – serial; **07.45** Przyrodnik na tropie; **08.20** Wojownicy czasu; **08.55** Janosik (2) – serial TVP; **09.35** Informacje kulturalne; **09.50** Okrasa łamie przepisy; **10.30** Chile: dzika podróż; **11.40** Wszystkie kolory świata – Wybrzeże Brytanii – serial dok.; **12.45** Amur. Amazonka Azji. Daleki Wschód – serial dok.; **13.50** Kuchnia dwudziestolecia; **14.25** Rzeka kłamstwa (1) – serial TVP; reż.: Jan Łonicki, wyk.: Jowita Miodlikowska, Marzena Trybała, Grzegorz Wons, Hanna Skarżanka, Waldemar Kownacki, Jacek Kawalec; **16.00** Tu wszystko jest Polską (5); **16.35** Mumie starożytnego Egiptu (6); **17.30** Spór o historię; **18.10** Stawka większa niż życie (8) – serial TVP; **19.00** Giganci historii; **19.50** Rok 1982. Kalendarium; **20.05** Winnetou (1) – serial przygodowy; **21.55** Historia w postaciach zapisana: Mikołaj II; **00.05** Byłem w Gestapo – film dok.; **00.45** Vabank – komedia sensacyjna; **02.35** Vabank II, czyli riposta – komedia sensacyjna; **04.15** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Scena muzyczna – Gang Tango – Piazzolla Tango Show – koncert; **08.05** Informacje kulturalne; **08.30** Słownobranie – magazyn; **09.05** Kod origami – film dok.; **10.15** Tamte lata, tamte dni: Cezary Harasimowicz; **10.55** Czerdziestolatek (6) – serial TVP; **12.00** Czerdziestolatek (7) – serial TVP; **13.00** Wydarzenie aktualne; **14.00** Ile waży koń trojański? – komedia, reż.: Juliusz Machulski; **16.15** Muzyka Skalnego Podhala – felieton; **16.35** Chleb, miłość i fantazja – komedia, Włochy 1953, reż.: Luigi Comencini, wyk.: Gina Lollobrigida, Vittorio De Sica, Gigi Reder, Tina Pica; **18.15** Co dalej?; **18.55** Legendy Rocka: The Yardbirds; **19.20** Legendy Rocka: Ramones; **20.00** Na noże – komedia kryminalna, USA 2019, reż.: Rian Johnson, wyk.: Daniel Craig, Jamie Lee Curtis, Chris Evans, Ana de Armas; **22.20** Justyna Steczkowska – Leśny Koncert – koncert; **23.55** Traffic – film sensacyjny, USA/Niemcy 2000, reż.: Steven Soderbergh; **02.25** Co dalej?; **03.00** Egoiści – dramat; **05.00** Usłyszenie mój krzyk – film dok.; **05.54** Zakończenie dnia

TVN

05.50 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (899); **06.55** Kuchenne rewolucje 10 (7); **07.50** Wymarzone ogrody 5 (7); **08.25** Polowanie na ogród 8 (6); **09.00** Dzień Dobry Wakacje (3); **11.30** Na Wspólnej Omnibus 20 (879) – serial; **13.25** Lego Masters 2 (6); **15.05** MasterChef Junior 7 (1); **16.45** Wymarzone ogrody 5 (8); **17.20** Polowanie na ogród 8 (7); **17.55** Kuchenne rewolucje 23 (2) – program kulinarno-rozrywkowy; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Joe Black – film obyczajowy, USA 1998, reż.: Martin Brest, wyk.: Brad Pitt, Anthony Hopkins, Claire Forlani, Jake Weber, Marcia Gay Harden, Jeffrey Tambor; **23.45** American Pie 2 – komedia, USA 2001, reż.: James B. Rogers, wyk.: Jason Biggs, Shannon Elizabeth, Alyson Hannigan, Chris Klein, Thomas Ian Nicholas, Natasha Lyonne, Tara Reid, Seann William Scott, Mena Suvari; **01.55** Kuchenne rewolucje 23 (14); **03.50** Uwaga!; **03.20** Noc Magii; **04.45** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.35** Karate kid – film familijny; **10.10** Ewa gotuje (355); **10.40** Bogate dzieciaki bez kasy (1); **11.40** Bogaty Dom – Biedny Dom (56); **12.45** Słaby gwiazd (13); **13.10** Dr Emma (3); **13.40** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (90); **14.10** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (91); **14.40** Rolnicy. Podlasie (11); **15.45** Więzienie (64); **16.15** Więzienie (65); **16.45** Więzienie (66); **17.15** Więzienie (67); **17.45** Chtopaki do wzięcia (245); **18.15** Chtopaki do wzięcia (246); **18.50** Wydarzenia; **19.15** Prezydenci i Premie; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Piraci z Karaibów: Zemsta Salazara – film przygodowy, USA 2017; **22.55** Obcy 4 – film s.f., reż.: Jean-Pierre Jeunet, wyk.: Sigourney Weaver, Winona Ryder, Brad Pitt, Ron Perlman, Michael Wincott, Gary Dourdan, Dan Hedaya, Dominique Pinon, Leland Orser, Raymond Cruz; **01.10** Pierwszy strzał – film akcji, Wielka Brytania/Kanada/USA 2017; **03.30** Świat według Kiepskich (207); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 16 VI 2022 r.

Spycimierz słynie z dywanów kwiatnych układanych na procesję Bożego Ciała. Ta tradycja trafiła na listę UNESCO.

Po dwóch latach epidemii koronawirusa i związanych z nią obostrzeń na procesję do Spycimierza przybyły rzesze wiernych. Przez cały dzień także tłumy turystów odwiedzały tę niewielką miejscowość położoną nieopodal uzdrowskiego Uniejowa. Wśród wielu zagranicznych gości byli przedstawiciele włoskiego stowarzyszenia Infioritalia, którzy również przygotowali kwiatową dekorację.

Tworzenie dywanów trwa cały rok – od projektowania wzorów, przez zbieranie kwiatów po łąkach i polach, czasem też tych wcześniej posianych w przydomowych ogródkach, po usypywanie dywanów od wczesnych godzin rannych w ten wyjątkowy czwartek.

– Tym, co motywuje parafian Spycimierza do corocznego układania tych dywanów, jest wiara w rzeczywistą obecność Chrystusa pośród nas. Cieszymy się, że wasz trud i wysiłek związany z przygotowaniem tych

Wyraz wiary

tekst i zdjęcia
ks. Julian Głowacki

dywanów został wpisany na Listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO – mówił w czasie procesji biskup włocławski Krzysztof Wętkowski, dodając, że „tu wiara łączy się z kulturą”. W homilii tłumaczył znaczenie słów „to czyńcie na moją pamiątkę”. – Oznaczają one: zechciejcie ofiarować siebie i swoje życie innym. Na tym polega tajemnica Eucharystii – zaznaczył.

Po zakończeniu procesji zaprezentowana została wydana przez Poczta Polską kartka przygotowana w związku z siedemsetleciem świętowania uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Pana Jezusa w Polsce, a nawiązująca do lokalnej tradycji. Zamieszczono na niej zdjęcie procesji Bożego Ciała w Spycimierzu idącej po dywanie kwiatowym.

Parafia Spycimierz może już niedługo stać się kulturalną stolicą uroczystości Ciała i Krwi Pańskiej. A to za sprawą trwającej budowy Centrum „Spycimierskie Boże Ciał”. Budynek w kształcie litery U jest już w stanie surowym. Przedsięwzięcie ma na celu całoroczną promocję spycimierskiej tradycji. Centrum ma szansę stać się unikalnym na skalę międzynarodową miejscem, w którym zaprezentowana zostanie sztuka układania dywanów z kwiatów oraz inne tradycje i zwyczaje.

Tradycja kobierców z kwiatów na Boże Ciało istnieje na ziemiach polskich nieprzerwanie od ponad 200 lat. W grudniu 2021 r. dywany kwiatowe towarzyszące procesjom w Spycimierzu, a także w Kluczu, Olszowej, Zalesiu Śląskim i Zimnej Wódce,

zostały wpisane na Reprezentatywną listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO.

zaraz
ich powołał...

Mk 1, 20a

myślisz
chcesz
czujesz

Wyższe Seminarium Duchowne
Diecezji Warszawsko-Praskiej
pw. Matki Bożej Zwycięskiej

REKRUTACJA DO SEMINARIUM

1 czerwca - 31 sierpnia 2022

www

wsddwp.edu.pl/rekrutacja

/wsddwp

515 232 327

kontakt@wsddwp.edu.pl

KURCZAK SIELSKI

Z CHOWU BEZ ANTYBIOTYKÓW

- 100% Z POLSKICH GOSPODARSTW
- PASZA ROŚLINNA BEZ SUROWCÓW GMO
Z DODATKIEM SKŁADNIKÓW MINERALNYCH I WITAMIN
- 5 POLSKICH ZBÓŻ
KUKURYDZA, PSZENICA, PSZENŻYTO, JECZMIEN, OWIES PLUS MARCHEW
- IDEALNY DO PIECZENIA
WYSMIENITY NA ROSŁ, MIEKKI, SOCZYSTY, AROMATYCZNY
- DELIKATNIE ŻŁOTAWA BARWA
DZIEKI KUKURYDZY, KTÓRA JEST KARMIONY

KURCZAK SIELSKI
ROŚNIE WOLNIEJ
NIŻ ZWYKŁY
KURCZAK

Kurczak
sielski
Z CHOWU BEZ ANTYBIOTYKÓW

SuperDrob